

<http://www.jyu.fi/library/tutkielmat/538/>

"VULGAR DISPLAY OF POWER"
TUTKIELMA HEVAREISTA

Teija Korpi-Käkelä
sosiologia
lokakuu 1997
Jyväskylän yliopisto

Vulgar Display of Power on laadullisin menetelmin tehty tutkielma hevareista, heidän identiteetistään ja elämästään sekä hevariuden ilmaisuista ja merkityksistä. Hevariuden vastustajien ja muiden ulkopuolisten asenteet hevareita kohtaan hevareiden näkökulmasta sekä maskuliinisen hevin ja sen naiskuuntelijoiden tulkinnallisesti monitasoinen suhde ovat myös tärkeänä esiin nousevia teemoja. Hevimusiikkia kuvaillaan, mutta ei analysoida, tulkinnan pääpaino on siis hevin kuuntelijoissa. Tekijä on itse hevin kuuntelija ja se näkyy tulkinnassa ja metodien valinnassa. Analyysi on tehty paljolti kokemukseen perustuen. Aineistona omien kokemusten lisäksi on käytetty kolmen hevarin haastattelua (n.20-vuotiaita), kolmea heviytyeen edustajan haastattelua, konserttien (kahta on havainnoitu tarkemmin) ja muiden hevareiden elämään kuuluvien tilanteiden osallistuvaa havainnointia sekä monien hevareiden kanssa käytyjä keskusteluja, joita ei ole otettu muistiin.

SISÄLTÖ

1. IN THE BEGINNING -johdanto	2
2. INTO THE PIT -tutkimussuunnitelma	7
3. TEN TON HAMMER	14
4. SLAVES TO METAL hevareiden kuvailu	19
4.1 Albert is a headbanger	23
4.2 Whiplash	27
5. A PLAGUE RAGES- hevin vastustajat	30
5.1 Number of the beast	30
5.2 Mother	36
5.3 Territory	39
6. ...AND JUSTICE FOR ALL - teoriaa ja tulkintaa	44
6.1 Blashyrk	45
6.1.1 Kaksoisartikulaatio-oletus	46
6.1.2 Bricolage-oletus.....	47
6.1.3 Homologiaoletus.....	48
6.2 Self-Bias Resistor	49
6.2.1 Olen hevvari, tänään.....	51
6.2.2 Identiteetin osatekijöitä	53
6.3 Back off Bitch	62
6.3.1 Naisellisuus vs. hevi.....	62
6.3.2 Hevarinaiset.....	66
7. TRUE BELIEF.....	71
LÄHTEET	75
LIITTEET	78

1. IN THE BEGINNING

"Like a flat brink of a cloud
like a dark night in autumn
a black winter day"
-Amorphis

Helsinki, Tavastia-klubi 3.10.1995. Illan ensimmäinen bändi, ruotsalainen Misery Loves Company on juuri lopettanut oman osuutensa. Lähdemme sisareni kanssa ikäraajallisesta takaosasta aidan toiselle puolelle, lähemmäksi lavaa. Kauaa ei enää tarvitsisi odottaa, kun pääesiintyjä, Paradise Lost tulisi lavalle. Kamala tungos, hirveä hienhaju ja meitä ympäröivät pitkätukat auttavat muistamaan, että olemme taas keikalla. Olen päättänyt tällä kertaa osallistua vain hillitysti ja jättää kaikenlaisen riehumisen nuoremmille faneille, vaikka etuosaan halusinkin mennä. Tunnelma kohoaa ja pian odotus palkitaan. Jo muutaman biisin jälkeen lupaukseni rauhallisesta katsomisesta on unohdettu ja olen täysillä mukana. En ehkä viitsi pogoilla niin kuin yleisön nuorimmat eturiveissä mutta välillä lähtee jo jopa lettikin heilumaan, aivan kuten joskus nuorempana.

Näimme Paradise Lostin kesällä festivaalikeikalla, eikä näitä kahta keikkaa voi edes verrata toisiinsa, sen huomaa jo keikan puolivälissä. Täällä pimeässä, pienessä, täynnä ihmisiä ja erilaisia hajuja olevassa salissa Lostin kovaääninen, synkkä musiikki iskee suoraan hermoon. Bändi soittaa hyvin ja myös uudet, vähän löysemmätkin biisit kuulostavat paremmilta (=raskaammilta) livenä. Siskoni lähtee välillä levähtämään ja hengittämään salin takaosaan. Keikka loppuu yllättävän pian, olo on täysin tyhjä ja väsynyt. Jano on hirvittävä. Korvissa soi, omaa puhettaan ei kuule. Tämä oli ehkä paras kokemani keikka, ehdottomasti ainakin yksi parhaita, olo on täydellisen onnellinen. Ihmiset tungesivat ovia kohti. Istumme hetken ja lähdemme grilliä kohti ostamaan juomista ja odottamaan Jyväskylään klo. 1.30 lähtevää linja-autoa. Minun täytyisi olla aamulla seminaarissa puhumassa gradustani, joka tulee käsittelemään hevariutta. Asiaa on tällä

hetkellä hyvin vaikea miettiä "tieteellisesti" kun ajatukset pyörivät äskeisessä keikassa. En oikein onnistu ajattelemaan tutkimussuunnitelmia, menetelmiä tai muuta tieteellistä, kun päässä soivat vain säkeet: "...Shadows haunt the night, forgive me as I die...".

Musiikkimakuni on antanut minulle aiheen graduuni. Jos en itse kuuntelisi raskasta musiikkia ja joskus pitänyt sitä melkein ainoana kuuntelemisen arvoisena, tuskin mieleeni olisi juolahtanut tutkia hevareita. Tällä hetkellä olisi paljon muita, ajankohtaisemmilta tuntuvia aiheita sekä ihmisryhmiä ja liikkeitä, joita analysoida. Myös populaarimusiikista löytyy teknoa, uuspunkkia ja ehkä vielä jossain määrin grungea. Sitäpaitsi Lähteenmaan mukaan (1995,117) 1990-luvulla on saatu empiirisiä tuloksia, joiden mukaan yhä useammat nuoret ainakin pääkaupunkiseudulla karttelevat entistä enemmän selvärajaisiin tyyliin sitoutumista. Voisi olettaa, että hevareita ei olisi tarpeeksi, tai heidän tutkiminen ei ehkä ilman omaa kiinnostusta olisi ajankohtaista tai tarkoituksenmukaista. Mielestäni asia ei kuitenkaan ole niin, hevarius on moniulotteinen, ajankohtainen ja mielenkiintoinen ilmiö.

Koska teen tutkimustani itselleni todella läheisestä asiasta ja tulen käyttämään myös omia kokemuksiani ja itseäni aineistona analyseissani, on ehkä heti alkuun parasta kertoa jotain omista asenteistani ja mielipiteistäni. Olin lukenut muutamia tutkimuksia hevareista, kun päätin, että minäkin haluan sanoa sanasen tähän keskusteluun. Vaikka olin samaa mieltä monien tutkimuksien ja teorioiden osien kanssa hevareista, niin päällimmäisenä tunteena oli se, että tässä on jotain väärin. Minusta tuntui, että suurin osa lukemistani analyseista ei oikein keskittynyt oleelliseen, niissä mietittiin aivan eri asioita kuin mitä minä olisin nostanut esille. Yleensä hevi mainittiin silloin, kun erityisesti haluttiin korostaa rockin miehisyttä, machoilua ja naisten alistamista. Tällöin kyllä useimmiten oli kysymys lähinnä 1980-luvun hardrockista ja hevistä eli myös vanhemmasta tutkimuksesta. Toisaalta esille nostettiin heviin liitetyt saatananpalvontaepäilyt. Satanismi tai naisten alistaminen ei tuntunut minusta tärkeältä siinä musiikissa mitä kuuntelin (ja kuuntelen vieläkin) tai siinä elämässä jota vietin (ja vietän osittain vieläkin). Tärkeämpää oli musiikin merkitys kasvattajana, miten sen mukana muuttuu ja löytää itsensä pukeutuessaan tietyllä tavalla, käyttäytyessään tietyllä tavalla, harrastaen tiettyjä asioita. Miten musiikin kuuntelun ja siihen liittyvien harrastusten (konsertit, soittaminen) kautta löytää ystäviä ja tuntee kuuluvansa johonkin joukkoon. Kyllä näitäkin asioita käsiteltiin tutkimuksissa, varsinkin uudemmissa, ja olin monien tulkintojen kanssa samaa

mieltä. Näin oma antini hevareiden tutkimukselle ja se, minkä teen eri tavalla on tutkijan ja fanin näkökulman yhdistäminen. Ennen aloittamista mietin myös sitä mahdollisuutta, että hevin kuuntelijana ja intohimoisena fanina ja samalla feministinä yksinkertaisesti kieltäydyin näkemästä esimerkiksi sitä, että rakastamani musiikki voisi mitenkään olla machoilua, jota vihaan. Alkusysäyksen tutkimukselleni antoi siis halu jollain tavalla puolustaa heviä ja hevareita. Lähtökohtani eivät missään nimessä olleet "tieteellisen objektiiviset".

Vaikka ajattelen paljon musiikkia ja tavallaan analysoin arkielämässä sitä ja kaikkea sen ympärille liittyvää, työtäni aloittaessani päätin ensimmäisenä, että jos hevariuden ja varsinkin hevin "tieteellinen" analysointi vaikeuttaa suhdettani musiikin kuunteluun, vaihdan aihetta. Osittain tämän pelon vuoksi jätän musiikin analysoimisen ja jaottelun vähemmälle ja keskityn enemmänkin sen kuuntelijoihin. On kuitenkin välttämätöntä vähän kertoa hevistä ja sen eri suuntauksista sekä myös tietenkään määritellä millaista musiikkia oikeastaan tarkoitan, kun puhun heivistä.

Aivan ensin kerron kuitenkin hieman omasta musiikkimaustani, joka epäilemättä vaikuttaa tulkintoihini. Olen kuunnellut raskaampaa musiikkia aktiivisesti oikeastaan vasta alle kymmenen vuotta, 1980-luvulla en heivistä vielä ollut kiinnostunut, satunnaisia hittikappaleita lukuunottamatta. Pidin mm. Bon Jovista ja suomalaisista hard rock- ja heviyhtyeistä. Rockia olen kuunnellut lähes koko musiikinkuuntelu-urani ajan, popmusiikki jäi jo yläasteen ensimmäisillä luokilla. Vähitellen olen ajautunut (alun perin sisareni, myöhemmin eräiden ystäväni ansiosta) yhä syvemmälle hevin maailmaan ja yhä raskaamman musiikin pariin. Kun aluksi Guns N' Rosesin Paradise City oli melkeimpä jopa liian raskasta minulle, nykyään pidän sitä hyvänä popkappaleena. Varsinaisena hevariuteni alkuna pidän oikeastaan juuri Guns N Rosesin konserttia Helsingin jäähallissa elokuussa 1991. Odotin konserttia kuukausia ja valmistelimme kaiken huolellisesti (teimme erilaista fanirekvisiittaa mukaan otettaviksi) enkä edes kuunnellut paljon muuta musiikkia kuin GNRää. Konsertti oli onnistunut elämys. Melkein heti sen jälkeen tuli tietoja Metallican mahdollisesta Suomen vierailusta ja näin sain jälleen uuden tavoitteen elämälleni.

Kun joku uusi tuttavuus kysyy musiikkimakuani, vastaan siihen yleensä luettelemalla mahdollisimman erilaisia yhtyeitä, joita pidän. Tässä kuitenkin on oikeastaan turha

luetella mieliyhtyeitäni, koska ne ensinnäkin muuttuvat mielialojeni, levyjen ilmestymisien (joku vanha suosikki voi esimerkiksi tuoda markkinoille mielestäni huonon levyn, jolloin ehkä unohdan kyseisen yhtyeen hetkeksi aikaa, mikä ei kuitenkaan vähennä vanhojen hyvien levyjen arvoa) ja konserttien mukaan. Toiseksi minun on melkein mahdotonta tietää, mitkä yhtyeet ovat tuttuja tavalliselle, kaikkiruokaiselle valtavirtamusiikin, tai jonkun muun musiikinlajin kuten vaikka jazzin kuuntelijalle. Olen huomannut, että monista itselle isoista (ja kaikkien harrastajien tuntemista) yhtyeistä eivät muut ihmiset ole välttämättä ehkä kuulleetkaan. Kun sanon kuuntelevani Machine Headia, Life Of Agonya, Paradise Lostia, Amorphista, Fear Factorya, Kyyriä... alaa tunteva tietää heti, että en ole täysin yhden suuntauksen fani, mutta toisaalta pidän paljon tästä 1990-luvun "asennemetallista". Särökitaroista ja selkeistä, voimakkaista kitarariffeistä. Vihaisista, yhteiskuntakriittisistä ja erilaisista henkilökohtaisista ongelmista kertovista sanoituksista. Laulusta, joka ei ole täysin perinteistä örinälaulua, mutta joka ei muistuta myöskään tavallista laulamista, vaan on melkein huutoa. Tyylistä, jota monet uudet nousevat kyvyt soittavat autotalleissaan. Pidän myös suomalaisten Amorphiksen ja Sentencedin melodisesta, mutta raskaasta metallista. Amorphis on tunnettu kalevalaisista sanoituksistaan ja melodioissaan löytyy suomalaiskansallisia piirteitä. Molemmat yhtyeet ovat muuttaneet tyyliään deathmetallista vähän löysempään, mutta se ei ole minua häirinnyt. Suomalaista raskasta musiikkia kuuntelen muutenkin mielelläni, koska näitä bändejä on helpompi käydä katsomassa livenä. Hevin lisäksi kuuntelen paljon muutakin metelimusiikkia, kuten Red Hot Chili Peppersiä ja välillä jopa suomalaista poppia/rockia tyyliin Miljoonasade/Don Huonot, jopa Aki Sirkesaloa on tullut kuunneltua.

Musiikkimakuni lisäksi toinen tärkeä tulkintoihini vaikuttava seikka on feminismi, koska hevi on perinteisten määritelmien mukaan hyvin maskuliinista, ja sitä pidetään vieläkin myös naisvastaisena musiikkina. Sitä kritisoidaan seksistisyydestä ja naisten halventamisesta. Tämä hevin maskuliinisuus on kuitenkin joidenkin arvioiden mukaan alkanut murtua sisältäkäsän. Tätä perustellaan lähinnä naisten ja erilaisten androgynisten hahmojen tulolla hevin esiintyjiksi (Ehrnrooth, 1988). Ne androgyniset hahmot, joita Ehrnrooth tarkoittanee, katosivat näyttämöltä juuri tämän vuosikymmenen yhteiskunnallisessa ja musiikillisessa vaihdoksessa. Kuitenkin hevi on vieläkin mielestäni perinteisten määritelmien mukaan hyvin maskuliinista musiikkia, se on sekä voimakasta että aggressiivista.

Miten siis feministi voi mitenkään rakastaa tätä musiikin lajia? En ole paljon tutustunut naistutkimukseen, enkä miettinyt mihin koulukuntaan mahdollisesti kuuluisin, mutta feminismi on tärkeä osa identiteettiäni hevin kuuntelun lisäksi. Oman feminismini lähtökohta on se, että ensinnäkin ihmisten, sekä naisten että miesten on saatava olla omia itsejään, vaikka se tarkoittaisi perinteisistä sukupuolirooleista poikkeamista. Sukupuoliroolit tuotetaan yhteiskunnallisesti, asenteilla, roolimalleilla, käyttäytymisellä ja erilaisella suhtautumisella eri sukupuoliin. (Tätä seikkaa en lähde tutkimukseni aikana todistelemaan) Minun pitäisi saada olla aggressiivinen ja poikaystävänä on saatava halutessaan itkeä. Näin minulla on myös oikeus kuunnella raskasta "miehistä" musiikkia, joka ei omien tuntemuksieni mukaan halvenna tai väheksy naisia sen enempää kuin mikään muukaan populaarikulttuurin muoto tai virallinen instituutio (esim. koulu). Toinen feminismini perusajatus on se, että näitä luotuja miehekkäitä ja naisellisia ominaisuuksia olisi molempia arvostettava yhtä paljon. Lähinnä siis naisellisia olisi arvostettava yhtä paljon kuin miehekkäitä. Esimerkiksi työpaikalla miehistä fyysistä voimaa ei tulisi arvostaa sen enempää kuin naisellista sitkeyttä ja kestävyyttä. Ihannetila olisi siis mielestäni yhteisö, jossa ihmiset eivät olisi niin sidottuja sukupuoleensa ja sen tuomiin rooliodotuksiin ja jossa myös perinteisiä naisellisia asioita arvostettaisiin. Haluni perinteisten sukupuoliroolien ylittämiseen sopii hyvin yhteen hevin kuuntelun kanssa, mutta miten voin puhua naisellisen arvostamisesta, kun kuuntelen ja arvostan eniten kaikkein maskuliinisimpana pidettyä populaarimusikkia?

Musiikkimakuni ja feminismini yhdistettyinä rooliini jonkinlaisena tutkijana antaa minulle ainutlaatuisen tilaisuuden analysoida hevariutta toisaalta sisältäpäin ja toisaalta myös tutkijan silmin. Yritän työssäni käyttää hyväksi omia kokemuksiani mutta samalla muistaa että pelkkä kokemusten kertominen vaikka se kuinka hauskaa olisi, ei riitä, vaan aineistoa täytyy myös analysoida systemaattisemmin. Jos tätä en tekisi, jäisi työni pelkäksi päiväkirjaksi tai viihteelliseksi esseekirjutukseksi.

2. INTO THE PIT

"Hold my breath as I wish for death
oh please God help me"
Metallica

Päätutkimusongelmani on se, miten hevin kuuntelun ja hevarina olon kautta ihminen pystyy rakentamaan identiteettiään ja löytämään itsensä ja paikkansa maailmassa. Pystyäkseen tätä miettimään, täytyy ensin kuvailla hevin kuuntelijoita ja heidän panostuksen vahvuuttaan. Jotkut kuuntelevat heviä vain satunnaisesti ja toiset omistavat koko elämänsä sille. Näin jälkimmäisten (hevareiden) identiteetille hevi ja kaikki hevariuteen liittyvä varmasti merkitsee paljon, kun edellisille muut asiat luultavasti ovat tärkeämpiä. Varsinaisten hevareiden sisällä on myös erilaisia alaryhmiä, eivätkä hevarit muutenkaan ole kovin homogeeninen ryhmä taustansa mukaan. Kaikki eivät suinkaan ole miespuolisia, alle 18- vuotiaita eivätkä työväenluokkaisia, vaikka ensikuulemalta hevarista ehkä sellainen mielikuva tulisikin. Yhteistä on kuitenkin vahva kiinnostus musiikkiin ja se, että -arkikokemukseni mukaan- hevin kuuntelu läpäisee koko elämän jollakin tapaa. Hevarius ilmenee monella tapaa; pukeutumisessa ja tyyliässä, konserteissa (siellä eri rituaaleissa), elämänasenteessa, halussa erottautua muista nuorista jollain tavalla.

Identiteetin ja hevin merkityksen analyysiin sisällytän toki myös naispuoliset hevarit, mutta haluan analysoida naishevareita omassa luvussaan, heidän asemaansa hevari yhteisössä, sitä mitä he saavat maskuliinisesta hevistä ja hevariudesta irti. Nais- ja miespuolisilla hevareilla voi olla jotain eroja suhtautumisessaan heviin ja hevariuden ilmaisuihin, koska sukupuolille sallitut toimintamallit ja roolit ovat yhteiskunnassamme erilaisia. Toisin sanoen mietin mitä hevarius merkitsee naisille ja eroavatko nämä merkitykset mieshevareiden merkityksistä.

Haluan myös tuoda esiin hevariuden muita funktioita ja sen eri aspekteja. Yksi heviin liittyvä seikka on sen aikaansaamat vastareaktiot tietyissä ryhmissä. Uskonnolliset ryhmät ovat syyttäneet heviä ja hevareita satanismista ja (Yhdysvalloissa) vanhempien yhdistykset nuorten tekemistä murhista ja itsemurhista. Vaikuttavatko nämä syytökset tavallisen hevarin arkipäivään ja hevariuden ilmaisuihin ja identiteettiin? Suurin osa muusta yhteiskunnasta löytää nuorison hyvinvointia uhkaavat tekijät muualta kuin hevistä ja syytösten aktiiviset esittäjät ovat vain pieni erityinen ryhmänsä. Syytökset eivät kuitenkaan ole merkityksellisiä edes sinällään, mutta kyse ei ole pelkästään hevin varsinaisten vastustajien olemassaolosta. Vastustajien äänekkäät lausunnot auttavat muita muodostamaan stereotyyppisen kuvan hevareista. Sanotaan, että rokista on tullut hyväksyttyä kaiken kansan musiikkia, mutta mielestäni hevi ei kuitenkaan ole saavuttanut tällaista yleistä hyväksyntää, muuta kuin kenties kaikkein isoimpien "metalli"yhtyeiden - esim. AC/DC - kohdalla. Metallimusiikki on underground musiikkia ja muusta rockmusiikista eristynyttä, sitä vastaan hyökätään aina vieläkin silloin tällöin, ja joskus tuntuu että yleisesti asenteet ovat näiden hyökkäysten suuntaisia. Musiikinharrasrajatkaan eivät arvosta tai pidä heviä mitenkään älykkäänä musiikkina, päinvastoin. Tämä ei tuntuisi voivan olevan vaikuttamatta hevareiden tuntemukseen omasta erilaisuudestaan.

Tutkimusaineistonani käytän ensinnäkin kahta syvähaastattelua, joista toinen on lähinnä keskustelu kolmen hevarin kesken. Haastateltavat olivat iältään 20-24 -vuotiaita, kaikki kotoisin Pohjanmaalta suhteellisen pienistä kunnista. Haastateltavana oli vain yksi miespuolinen hevari. He kuuluivat kaikki laajasti määritellen keskiluokkaan, jos kriteerinä pitää vanhempien ammatteja. Halusin haastatella juuri yli 20- vuotiaita, koska mietin vähän pysyvämpää identiteettiä. Heillä on myös muistoja ja tietoa hevariuden elämänkaaresta, eli he pystyvät tavallaan analysoimaan hevariutensa eri vaiheita ja nykytilaansa. Valitsin haastateltaviksi hevareita, jotka eroavat keskenään hevariudessaan, ei niinkään ulkoisten tekijöiden, kuten ikä tai sosiaalinen asema, takia.

Haastateltavilta olen saanut lisätietoa sekä ennen että jälkeen varsinaisten haastattelujen. Olen myös keskustellut -väitellyt heidän kanssaan paljon musiikista, en niinkään hevarin elämäntavasta, tai muusta hevariuteen liittyvistä asioista. Koska olen saanut haastateltavat tuttavapiiristä, olen harrastanut heidän kanssaan erilaisia raskaan musiikin fanin harrasteita; käynyt katsomassa yhtyeitä livetilanteessa (sekä isoilla keikoilla että

pienillä klubi-keikoilla), äänitellyt levyjä, ostanut bändipaitoja yms. Haastateltavieni lisäksi olen analyysissäni käyttänyt muiden metallipäiden kanssa käymiäni keskusteluja, kahdenkeskisiä tai muita. Näistä keskusteluista minulla ei tietenkään ole tarkkoja muistiinpanoja. En ole tehnyt varsinaista osallistuvaa havainnointia, niin että olisin tieteellisen tarkasti tehnyt muistiinpanoja hevarin elämästä. Olen kuitenkin havainnoinut tätä elämää monessa tilanteessa sen jälkeen kun tein lopullisen päätöksen tutkielmani aiheesta.

Käytän myös itseäni ja omia tuntemuksiani ja kokemuksiani tutkimusaineistona. Vertaan omia hevarin ajatuksiani lukemiini tutkimuksiin ja valitsemiini ja hylkäämiini tieteellisiin viitekehyksiin. Tämä prosessi näkyy lopullisessa analyysissä, eikä niinkään koko ajan artikuloituna vertailuna. Yhdistän oman kokemukseni tiedot muilla tavoilla hankkimaani tietoon, ja tuon aina silloin tällöin esille, miltä minusta hevarina mikäkin asia vaikuttaa. Olen omaksi huvikseni ja muistini virkistykseksi kirjoittanut itselleni melkein jokaiselta isommalta kokemaltani hevi- tai muulta keikalta pienen päiväkirjan tapaisen sepostuksen ja käytän niitä hyväkseni analyysissäni. Suurinta osaa kokemuksistani en ole kuitenkaan laittanut kirjoitettuun muotoon ennen tutkimustani, mutta muistan hyvin varsinkin joitain voimakkaita tunteita herättäneitä tilanteita. Gradun tekemisen aikana näitä kokemuksia on tullut lisää ja tänä aikana olen myös miettinyt omia asenteitani ja joskus joutunut niitä tarkistamaan tai vahvistamaan.

Omien haastattelujeni ja kokemuksieni lisäksi käytän analyysissäni Rumbasta kolmea heviyhtyeiden haastattelua vuoden -95 syksystä vuoden -97 tammikuuhun. Jos joku on sisällä metallimaailmassa niin metallibändien soittajat ja metallitoimittaja! Haastattelut on toki tehty ensisijaisesti mainostamaan bändin levyä tai konserttavierailujen yhteydessä, mutta näistäkin haastatteluista näkee teemoja, jotka tulevat esille metallimiesten jutellessa. Valitsin sattumanvaraisesti sellaisia lehtiä, joissa jo kannessa oli jonkun heviyhtyeen nimi ja karsin pois alle sivun mittaiset haastattelut (joissa todennäköisimmin ei puhuta muusta kuin bändin omasta uudesta levystä). Lopullisesti valitsin Cradlen of Filthin Nicholaksen, Cathedralin sekä My Dying Briden yhteishaastattelun sekä Paradise Lostin Gregin. Nämä yhtyeet muistuttavat ehkä liikaa toisiaan musiikillisesti, mutta haastattelut ovat aika antoisia oman tutkimukseni kannalta. Sattumalta kaikissa on haastattelijana Nalle Österman.

Hevistä ja hevareiden maailmasta saa tietoa seuraamalla muutenkin tiedostusvälineiden hevitarjoontaa; musiikkilehtiä (minun tapauksessani lähinnä Rumbaa) sekä television (Music Televisionin edesmennyt Headbangers' Ball ja osittain Suomen MTV3:n Jyrki) ja Radion (Radiomafian Metalliliitto) ohjelmia. Olen seurannut niitä ensisijaisesti fanina, mutta tutkimusaiheen varmistuttua olen yrittänyt seurata muutakin hevitarjoontaa "tutkijan" silmällä.

Olen lukenut nuorisotutkimuksia tutkimukseni teoriaosaa varten, vaikka oma tutkimukseni varsinaisesti ei nuorisoa käsittelekään (jos nuoruus määritellään esim. ikävuosiksi 13-19). Tämä johtuu pelkästään siitä, että hevareita käsitellään eniten juuri nuorisotutkimuksessa. Johansson ja Miegel (1992, 108) kritisoivat nuorisokulttuurin tutkimusta siitä, että se on keskittynyt vain äärimmäisten alakulttuurien tutkimiseen ja samalla laiminlyönyt valtavirtanuorison tutkimusta. Tämä johtuu siitä, että on keskitytty populaarimusiikin genrejen perusteella määriteltyjen nuorisokulttuurin tutkimukseen, tutkitut nuoret ovat olleet alakulttuurin omistautuneimpia seuraajia ja on keskitytty miespuolisiin nuoriin. Nämä nuorisokulttuurit ovat jollain tavalla sisältäneet protestin makua, joten ne on tavalla tai toisella määritelty uhaksi yhteiskunnan normisysteemille. He muistuttavat, että nuorisokulttuuri on paljon laajempi käsite kuin alakulttuuri, joka ei ole riittävä käsite, jos on kiinnostunut nuorten ihmisten elämäntyylisiä.

Omassa työssäni esiintyvät oikeastaan kaikki nämä heidän mainitsemansa nuorisotutkimuksen ongelmat. Hevarius ei millään muotoa ole valtavirtakulttuuria, joten voisi kai sitten sanoa, että haluan tutkia "äärimmäistä alakulttuuria". Se on tietenkin syntynyt musiikin ympärille ja suurin osa sen kuuntelijoista on kuin onkin miespuolisia. Tarkoitukseni oli haastatella juuri sellaisia ihmisiä, joille hevi merkitsee vielä kiihkeimmän, hardcorehevariuden jälkeen paljon eli halusin juuri omistautuneimpia seuraajia. Hevariudessa on myös tiettyä protestin makua, ainakin uskonnolliset piirit ja vanhempainjärjestöt Yhdysvalloissa (PTA, PMRC) ovat vahvasti vastustaneet sitä ja pitäneet heviä uhkana yhteiskunnalle. Lankeanko siis nuorisotutkimuksen loukkuun joka suhteessa?

Tästä kritiikkistä ei työssäni kannata huolestua, koska minä en halukaan tehdä varsinaista nuorisotutkimusta, enkä myöskään luoda nuorisosta kokonaisvaltaista kuvaa. Ja muutenkin kokonaisvaltaisen, mutta riittävän tarkan kuvan niinkin laajasta

ihmisryhmästä kuin nuoriso olisi aika valtaisa urakka. Nykyään mielestäni sukupuolen vaikutus, lähinnä siis tytöt otetaan erittäin hyvin huomioon nuoriso- ja muussakin tutkimuksessa, ja näin teen minäkin. Vaikka hevarius on miesvaltainen populaarimusiikin alue, en pelkästään siksi, että analysoin sitä, jätä tyttöjä huomioimatta. Koska tyttöhevareita ON olemassa, se tekee asiasta entistä mielenkiintoisemman juuri hevin oletetun naisvastaisuuden ja machoilun takia. Taitaa olla totta, että en tuo mitään uutta nuorison alakulttuurin ja populaarikulttuurin tutkimukseen, keskityn juuri kuluneimpiin asioihin, musiikin ympärille syntyneen, jollain tavalla protestoivan ryhmän tutkimiseen. Tämän ei kylläkään sinällään pitäisi tehdä tutkimuksestani huonoa tai arvotonta. En usko, että toinen tutkimusaihe olisi toista arvokkaampi. Tavoitteeni ovat paljon vaatimattomammat kuin luoda hieno, kokonaisvaltainen ja kattava teoria nuorisosta yleensä, haluan tuoda esille yhden tulkinnan hevareista, puoliksi tutkijana ja puoliksi hevarina.

Naistutkimuksessa havaittiin aikoja sitten, etteivät naiset voi löytää itseään teorioista ja tutkimuksista, tutkimusten yleistyksiset eivät vastaa heidän kokemuksiaan. Aluksi pyrittiin toumaan tutkimuksen miehinen harha esille esimerkeillä naisten puuttumisesta ja myös korjaamaan tätä harhaa tuottamalla naisia koskevaa tietoa. Usein naistutkijat, jotka näin tekivät, käyttivät kuitenkin perinteisiä menetelmiä, ja joutuivat huomaamaan, että tällaisissa tutkimuksissa naiset näyttäytyivät useimmiten poikkeavana marginaaliryhmänä. Näin tuli asialliseksi miettiä, onko sosiologian tutkimusmetodeissa ja viitekehyksissä jotain, joka jo ennalta saa tämän naisten marginaalisuuden aikaan. Näin täytyi alkaa miettiä, miten tehdä naiset tutkimuksessa näkyviksi, omilla ehdoillaan. (Peltonen, 1988, 65)

Naissosiologi kokee miespuolisia kollegojaan enemmän ristiriitaa, joka luonnehtii sosiologian suhdetta maailman kokemiseemme. Kaikkien teorioiden, käsitteiden ja metodien väitetään toisaalta kuvaavan ja selittävän maailmaa, jonka me välittömästi koemme. Nämä teoriat ja muut rakentuvat kuitenkin sellaisen tietämyksen pohjalle, joka tuntuu pitävän itsestäänselvänä, että tutkija tiedettä harjoittaessaan on sen maailman ulkopuolella, jota hän pyrkii kuvaamaan ja selittämään. (Peltonen, 1988, 68) Vaikka sosiologia on 90-luvulla "pehmentynyt" ja positivistinen tieteenharjoittaminen ei ole enää niin hallitseva paradigma kuin kenties viime vuosikymmenillä, niin perusasenne tuntuisi vieläkin olevan sama. Vaikka nykyään voi, ja ehkä täytyykin tunnustaa, että tutkija (ainakaan laadullisia metodeita käyttävä) ei voi katsoa tutkimuskohdettaan täysin

ulkopuolisena, niin hänen on kuitenkin pyrittävä jollain tavalla etäännyttämään itsensä kohteestaan. Ja todisteltava että siihen on pystynyt, kuten myös minä olen -ehkä turhaan- pyrkinyt tekemään. Pyrkiessään objektiivisuuteen maskuliininen tieteellinen hanke erottaa subjektin, tieteen tekijän ja objektin, tutkimuskohteen jyrkästi toisistaan. Vallitsevan objektiivisuuskäsitteen rinnalle tarvitaan toinen näkemys, jossa subjektin ja objektin välinen raja katoaa. Jos pitäisimme todellisuutta vain meistä irrallaan olevana objektina, emme voisi saada siitä mitään tietoa. Tarvitaan tutkijan yhteys todellisuuteen. (Wager, 1989, 18)

Tutkimus (naisnäkökulmasta) edellyttäisi tutkijan uudelleen paikallistamista, asettamista yhteiskunnan jäsenyyteen, arkipäivän kokemusmaailmaan. (Peltonen, 1988, 69) Sosiologin on tunnustettava, että sosiologinen tutkimus on sosiaalinen suhde, ja tutkijan on analysoitava myös omaa osuuttaan siinä. Hänen on paikannettava itsensä; ryhtymässä epämääräisine ennakkokäsityksineen ja intuitioineen toimiin, joiden avulla hän tietonsa saa. Tutkijan on tehtävä oma kokemuksensa arkipäivän maailmasta tietämyksensä ensisijaiseksi perustaksi. (Peltonen, 70) Itselläni tämä oma kokemus hevariudesta, naisena, seksismistä ja satanismista syytettynä, on ollut tutkimukseni lähtökohta. Tietoni hevariudesta ei kuitenkaan ole ollut mitään epämääräisiä ennakkokäsityksiä, vaan se on kokonaisvaltainen henkilökohtainen kokemus ja elämäntapa.

Naistutkijat ovat yrittäneet ajatella kuten miehet, päästyään tieteelliseen maailmaan mukaan he ovat ihastelleet sitä kylmää järjen ilmastoa ja luulleet että se on ainoa tapa ratkaista elämän arvoituksia. Kun tieteessä on mietitty naisten asemaa ja oikeuksia, naistutkijoissa on syntynyt epäilyksiä siitä, että kaikki ei ole kohdallaan. epäilyksiä ei kuitenkaan tuotu esiin, koska ajateltiin, että tieteellinen objektiivinen ajattelu ei voi olla väärässä, vian täytyi olla tutkijan omassa subjektiivisessa kokemuksessa ja ajattelussa, jota ei saa sotkea tieteelliseen ajatteluun. (Nenola, 1986, 26) Näin syntyi tutkijanaisen skitsofreeninen identiteetti. Tieteellisessä ajattelussa oli kiellettävä oma naiseus ja siitä seuraavat poikkeavat näkökulmat ja tulkinnat. Sen sijaan oli samastuttava tiedemiehiin (jotka eivät tietenkään olleet miehiä, vaan neutraaleja olentoja) jotka ilmaisivat yleisen maailmankuvan totuuksia. (Nenola, 1986, 27)

Kun olin lukenut hevareista tehtyjä tutkimuksia, minusta oli tuntunut juuri siltä, että jotain tässä ei ole kohdallaan, mutta oli vaikea lähteä kritisoimaan tieteellisiä "totuuksia".

Tieteellinen tutkimushan on tarkoin valituilla metodeilla tehtyä, systemaattista ja tarkkaa ilmiön kuvausta ja tulkintaa. Vaikka ehkä huomioidaan se, että tieteellinenkin tulkinta on vain yksi tulkinta muiden joukossa, niin koska se on tieteellistä, se tuntui olevan jotenkin enemmän oikeassa tai lähempänä totuutta kuin omat alkuperäiset tutkielmaani edeltävät tuntemukseni.

Toisaalta kaikki tulkinnat hevariudesta tuntuivat järkeviltä ja loogisilta, hyvin perustelluilta. Olisin voinut hyväksyä ne ihan helposti kyselemättä ainuttakaan kysymystä, ellei minulla olisi ollut omakohtaista kokemusta. Tämä havainto on saanut minut ajattelemaan kaikkia järkeviltä kuulostavia tutkimustuloksia erilaisista ihmisistä, heidän elämäntavastaan tai mistä tahansa sosiologisesti kiinnostavasta asiasta. Kuinka moni näistä hienoista teorioista ei tavoita tutkittavia ja heidän kokemustaan, vaikka kuinka käyttäisi monenlaisia laadullisia ja määrällisiä metodeja? Tutkijan ei silti mielestäni aina ole oltava tutkimuskohteena olevan ryhmän jäsen, mies voi tutkia naisia eikä tarvitse olla alkoholisti ymmärtääkseen alkoholisteja.

Mielestäni tilannettani voi hyvin verrata naistutkimukseen ja naistutkijoiden skitsofreeniseen identiteettiin, vaikka tässä ei ole ollut kysymys pelkästään naiseudestani. Hyvänä esimerkkinä on se, kuinka minä kummastelin sitä naisvihamielistä kuvaa, mikä monesti heivistä välitettiin. Olinko feministinäkin jotenkin sokea, pitäisikö minun tuntea itseni hevarina alistetuksi, vaikka itse asiassa hevarius oli tuonut minulle monessa suhteessa lisää itseluottamusta. Muutenkin oman hevariuden ja tuntemusten kieltäminen niin, että pääsisi oletettuun tieteellisesti validiin tutkimukseen sotii uskomuksiani vastaan. 1990-luvulla metodit ja tutkimuskohteet ovat moninaisemmat ja variaatioita sallitaan enemmän kuin viime vuosikymmenellä. Silti nämä naistutkijoiden silloiset havainnot ja tieteen kritiikit tuovat esiin nykyäänkin huomioitavia asioita sosiologisesta tutkimuksesta. Tutkielmassani naiseus ei ole pääteema, vaikka tärkeää onkin. Naistutkijoiden mielipiteet tutkimusmetodeista, subjektin ja objektin suhteesta, tutkijan identiteetistä ja itsensä paikallistamisesta ovat lähtökohdana analysoidessani hevariutta ryhmän jäsenenä, hevin fanina.

3. TEN TON HAMMER

"My fear is my strength"
Machine Head

Hevin määrittely on minulle aika ongelmallinen tehtävä. Usein metallimusiikista pitävät jakavat musiikin (esimerkiksi haastatteluissani) yksinkertaisesti kahteen: hevi ja tekno. Kaikki mikä ei ylitä kyseisen ihmisen raskauskynnystä, on teknoa ja siis huonoa. Tässä työssäni määrittelen hevin laajemmin kuin arkielämässäni. Pidän varsinaisena hevinä tai metallina vain aika raskasta musiikkia. Esimerkiksi minun on aika vaikea puhua Metallista metallibändinä kahden uusimman levyn (1991 Musta Albumi ja 1996 Load) perusteella. Mutta aion kuitenkin laskea Metallica heviksi, koska tutkimuksessani olisi aika järjetöntä määritellä tämä genre niin ahtaasti kuin minun tulee se tehtyä arkielämässä. Silloin voisin laskea "todelliseksi" hevariksi vain kaikkein raskaimman musiikin kuuntelijan, enkä toisaalta edes itseäni tai haastateltaviani. En halua kuitenkaan rajoittaa hevareita niin pieneksi ryhmäksi, en arkielämässä enkä tässä tutkimuksessani.

Laajasti määrittellen hevi on raskasta, kitaravetoista rockmusiikkia. Arnett (1993, 423) kuvailee hevilauluja "voimakkaaksi auditoriseksi aistimukseksi, jossa on jyskyttäviä rytmejä ja "laulua" joka muistuttaa vihaista huutoa." Hän pitää heville ominaisena myös hämmästyttävää volymeä ja pessimistisiä sanoituksia, jotka kuvaavat yhteiskunnasta vieraantumista ja hylkäämistä. Yleensä hevisanoitukset käsittelevätkin elämän synkempiä ja sairaampia tapahtumia ja asioita. Toiset keskittyvät massamurhaajiin, itsemurhiin, kuolemaan yleensä monilla eri tavoilla. Toiset muuten vain kaikkeen elämässä tapahtuviin kammottaviin tai kielteisiin asioihin, kaikkeen siihen, mikä tässä yhteiskunnassa tai omassa elämässä on pielessä. Rumban haastatteluissa synkistelijäbändien jäsenet vakuuttivat, että huolimatta näistä pessimistisistä sanoituksista he eivät ole ehkä aivan niin onnettomia ihmisiä kuin sanoituksista voisi päätellä. Synkeät sanoitukset myös

auttavat negatiivisten tunteiden läpikäymistä ja samalla tuovat hyvän olon takaisin. Lee Dorrian Cathedralista sanoo:

"...ensimmäisellä levyllämme sanoituksemme olivat erittäin melankolisia, synkkiä ja alakuloisia, mutta minä pidin sitä positiivisena, koska tällä tavoin sain purettua kaikki negatiiviset tuntemukseni."

Yksi usein toistuvia teemoja metallibiiseissä on myös yksilöllisyyden, oman tahdon ja voiman löytäminen, massojen mukana kulkemista vastustetaan usein. Toisaalta sanoituksia ei kannata ottaa liian vakavasti, niissä on huumoriakin. Niitä ei kannata myöskään ylianalysoida. Kun esimerkiksi Metallicaa on jossain yhteydessä keuhuttu siitä, että he todella välittävät sodan uhreista (One kappaleen sanoituksen vuoksi), James Hetfield kommentoi muistaakseni, että sehän on vain biisi tyypistä joka astuu miinaan.

Nykyään musiikin kenttä on hyvin pirstaloitunut, ja tämä näkyy myös hevissä. Ehrnrooth puhui jo 1980-luvulla hevien hajoamisesta (1988, 102) ja tämä tendenssi on vain jatkunut ja voimistunut. Hän löysi 1980-luvun hevistä kolme myyttiä, satanismiin (joka on yksi osa maagisten voimien hallinnan myyttiä), machismon ja itsetuhon (heviin kuuluu jatkumo; raskas elämä, raskas musiikki sekä itsetuho ja sankarillinen kuolema) myytit. Nämä hän yhdistää seksuaali-imageen ja toisaalta musiikilliseen tyyliin ja saa näin aikaan kaksi luokittelua heviyhtyeistä. (1988,103). Näihin myytteihin perustuvaa jo sinällään kyseenalaista jaottelua, tai muuta samantyylistä pelkistävää typologiaa on tällä vuosikymmenellä mielestäni turha lähteä rakentamaan. Yhtyeitä ei enää pysty jaottelemaan niin yksinkertaisesti ja selkeästi, vaikka vielä onkin jäljellä jonkin tyyliin "puhtaita" edustajia.

Hevin alalajeja on paljon, ja näiden erot tulevat esille esimerkiksi musiikin raskaudessa (Metallica/Poison), nopeudessa (Sepultura/Paradise Lost), sanoituksissa ja asenteissa (henkilökohtaiset ongelmat/yhteiskuntakriittisyys/kuolema/hauskanpito/satanismi) Itse en ole pitänyt tärkeänä sitä, mitä lajia tietty yhtye tai laulu edustaa, jos se on hyvä, niin se on hyvä, olkoon se sitten death-, gootti-, asenne- tai perinteistä hevimetallia. On kuitenkin vähän määriteltävä näitä suuntauksia, koska niiden fanien kesken saattaa olla näkyviäkin eroja. Lukijan on myös helpompi seurata mukana, kun olen edes vähän kertonut, minkälaisesta musiikista missäkin on kysymys. Heavy metalliksi sanotaan yleensä perinteistä heviä, tavallaan 80-lukulaista, kuten Iron Maiden. Hard rock on kevyempää, esimerkiksi Guns N Rosesia voi sanoa hard rockiksi. Glam rock on yhtä

kevyttä kuin hard rock, mutta sen esiintyjät yleensä meikkaavat ja pukeutuvat muutenkin "naisellisemmin". Yleensä kun puhun kevyestä musiikista (hevin yhteydessä), tarkoitan juuri hard- ja glamrockia.

Speed- metallia soitetaan hyvin nopeasti ja myös laulu on yleensä nopeaa. Myös trash on nopeaa, melodiat eivät ole niin tärkeitä kuin nopeus tai metelin pitäminen. Laulu ei kuitenkaan ole mitään örinälaulua, joskaan ei aivan perinteistä iskelmälauluakaan. Kun tässä työssäni viittaan kaikkein rankimpaan heviin, tarkoitan death-, black tai goottimetallia, grindcorea ja doomia. Nämä eivät ehkä sananmukaisesti ole juuri niitä raskaimpia tyylejä, mutta niitä voi kuvailla synkiksi, mustiksi jne. Death metallia soitetaan alhaisessa vireessä, laulu on örinälaulua, kitarat särökitaroita, riffit kaoottisia. Bändeistä deathia soittavat esimerkiksi Death, Obituary ja Entombed. Black metalli on lähellä death metallia, mutta black metal bändeillä sanoitukset yleensä käsittelevät saatanallisia tai muita erityisen "pahoja ja pimeitä" aiheita. Cradle of Filth on ainut mustan metallin edustaja valitsemisessäni haastatteluissa. Erityisesti täytynee nainita norjalaiset mustan metallin edustajat. Norjalainen metalliscene on tullut tutuksi myös valtavirtayleisölle yhtyeiden jäsenten tekemistä erilaisista rikoksista. Lähinnä he polttavat kirkkoja ja murhaavat toisiaan. Grindcore on erittäin raskasta ja äänekästä, laulu on todellakin öisemistä. Doom on hidasta, mutta silti raskasta ja kovaa. Instrumentit ovat selkeitä, myös laulu. Se on tunnelmallista (atmospheric). Goottimetalli on myös hidasta, se on selkeää ja harmonista. Soundit ovat hyvin tummat. Yhteishaastattelussa Sekä Cathedral että My Dying Bride kuvaillaan doom metalliksi, jonka juuret ovat death metallissa. Samaan kategoriaan voi asettaa myös Paradise Lostin.

Asennemetallissa selkeät kitarariffit ovat etusijalla, laulu on enemmänkin huutamista. Sanoitukset keskittyvät yhtyeestä riippuen erilaisiin ongelmiin yhteiskunnassa ja henkilökohtaisella tasolla. Kuuluisin esimerkki (ja omalla suosiollaan asennemetallin yleisyyttä lisännyt) on Pantera. Hardcore(heviä) lauletaan kuin rapiä, mutta se on musiikiltaan raskaampaa ja metallisempaa kuin rap. Kitarat ovat myös tärkeämpiä. Sanoitukset ovat realistisia, suoria kuten asennemetallissakin. Monet yhtyeet kuten Biohazardin voikin luokitella joko hardcoreksi tai asennemetalliksi. Industrial metallissa käytetään apuna erilaisia koneita, siitä suomalainen nimi konemetalli. Muuten se muistuttaa aika paljon asennemetallia. Progemetalli on monimutkaista, "musiikillista" metallia. On tietenkin olemassa paljon erilaisia yhdistelmiä näistä eri hevin lajeista. Monilla yhtyeillä näkyy

vaikutteita eri lajeista, joita he sitten yhdistelevät oman maun mukaan. Hyvä esimerkki todellisesta crossoverista on suomalainen Waltari, joka yhdistää musiikissaan kaikkea deathmetallista teknon kautta joikuun! Sama yhtye voi vaihtaa tyyliä myös ajan kuluessa, yleensä kevyempään suuntaan. Metelimusiikkiin voi laskea myös punkin, uuspunkin, grungen ja funkin. Moni hevistä pitävä kuuntelee paljon meteliä myös varsinaisen hevin ulkopuolelta.

Heviä ei ole alusta alkaenkaan arvostettu, se on saanut alhaisen statuksen rockin kokonaiskentässä. (Lähteenmaa, 1989, 43) 1990-luvun alussa musiikkibisnestä mullisti ns. grunge-musiikki (Nirvana, Soundgarden), ja paria vuotta myöhemmin alkoi uuspunkin (Green Day, Offspring) valtakausi. Tällä oli vaikutuksensa myös heviin ja muuhun raskaaseen musiikkiin. Monen hevarin musiikkimaku laajeni entisestään hevistä muuhun "meteliin", ja toisaalta metelistä tuli yleisesti hyväksyttävämpää ja enemmän soitettua musiikkia. Nyt eivät ainoastaan hevin eri lajit käytä särökitaroita, vaan myös erilaiset popbändit ovat niistä innostuneet. Stagedivingia harrastetaan melkein millaisessa konsertissa tahansa. Tämä yleinen metelimusiikin hyväksyminen ja lisääntyminen ei kuitenkaan mielestäni ole ulottunut kaikkein raskaimpaan ja voimakkaimpaan heviin. Hevi on yhä underground- musiikkia, ja hevarit ovat pieni vähemmistö populaarimusiikin kuuntelijoiden joukossa, varsinkin kun varhaisnuorille on tarjolla tällä hetkellä muitakin metelimusiikin suuntauksia (juuri mainittu uuspunk).

Hevi ja muu musiikki on muutenkin kokenut suuria muutoksia vuosikymmenen vaihteessa. Hevin ja hardrockin teatraalisuus ja lavashowt, joissa veri ja erilaiset ruumiinosat lensivät ja joissa hirviöt hallitsivat, ovat poistuneet kuvasta. (Toisaalta KISS on tullut takaisin täydet meikit päällä ison lavashown kanssa ja WASP on tulossa hurjan shown kanssa. Uuden polven shokkihoidosta vastaa suosittu Marilyn Manson.) Ehrnrooth puhuu (1988, 94) 1980-luvun musiikissa sankarin paluusta. Nyt 1990-luvulla sankari on taas lähtenyt rokista juuri grungen ja muun vaihtoehtoisen musiikin nousun myötä. Tämä vei myös mennessään melkein kokonaan 1980-luvun tyyllisen hard-rockin, loisto ja glamour väistyivät angstisen reppanan tieltä. Tavallaan grungen tyylistä ja siitä vaikutteita saanutta vähän raskaampaa musiikkia voisi pitää 1990-luvun hardrockina.

Usein yhtyeet joutuvat puolustelemaan tyylin vaihdoksia, lähinnä tyylin keventymistä ja suosituksi tulemistä haastatteluissa. Näin kävi mm. Cradle of Filthille. Heitä on haukuttu,

koska heistä on tullut suosittuja. Suosio on hyvin suhteellinen käsite, koska suurin osa musiikin kuuntelijoista, ja ehkä jopa osa heivistä pitävistä ei ole koskaan kuullutkaan kyseisestä yhtyeestä. Metallisteille on kuitenkin tärkeää, että omat suosikit eivät myy itseään suuremman suosion toivossa. Omille (lähinnä kai yleisön) periaatteille täytyy pysyä uskollisena. Olen itsekin ollut usein pettynyt kun joku yhtye tekee toiveitteeni vastaisesti edellistä mainstreammaisena levyn, lähin esimerkki olisi varmaan Metallica Load. Tämä on yleistä melkein kaikenlaisen musiikin faniin kesken, oman suosikin halutaan tekävän sellaista musiikkia mistä itse pitää, mutta tuntuu, että hevarit ovat tässä suhteessa erityisen ankaria suosikeilleen.

Sekä omissani että Rumban haastatteluissa musiikista puhuminen ja omien suosik-kiyhtyeiden mainostaminen oli tärkeää. Kun keskustelimme Hessun ja Leenan kanssa, bändien nimiä tuli esille koko ajan, vaikka vain alussa oli tarkoitus puhua musiikista yleensä ja haastateltavien musiikkimausta. Oli helpompaa ja kiinnostavampaa puhua musiikista kuin yrittää miettiä, mikä hevariudessa olisi tärkeää. Yhtyeiden haastatteluissa musiikilliset vaikutteet ovat luonnollisesti tärkeä osa keskustelua. Esikuvien avulla on helppo kertoa, mistä omassa musiikissa on kysymys. Joskus tästä kuitenkin mentiin vähän yli, Cradle of Filthin Nicolas ja haastattelija Nalle puhuivat musiikista kuin kaksi metallistia yleensäkin, ei niinkuin haastattelija ja haastateltava:

"Acturus on vitus loistava! Nicholas hihkaisee, eikä tahdo hetken aikaa saada sanaa ulos suustaan, pystyen vain ähkymään ja mumisemaan"

Kaikenlainen musiikki vetoaa suoraan tunteisiin, antaa kokemuksia ja voi aiheuttaa syvää iloa tai päin vastoin pettymyksiä. Hevin kuuntelijat ovat arkikokemukseni mukaan hyvin intohimoisia musiikkinsa suhteen ja joskus jopa fanaattisia faneja. Musiikki on koko ajan läsnä, kun sitä ei kuunnella, siitä puhutaan, väitellään tai kehutaan yhdessä. Se on hevariuden peruspilari, ilman sitä ei olisi juuri hevareiden näköistä ja tyylistä ryhmää meille analysoitavaksi. Musiikkia en lähde työssäni analysoimaan, mutta sen merkitys tulee myöhemmin esille hevarin identiteetin ja elämän alkuperäisenä rakentajana; sen vuoksi ja sen avulla hevarit rakentavat identiteettiään ja elämänsä tiettyyn suuntaan.

4. SLAVES TO METAL

"Bang your head against the stage
like you never did before"
Metallica

Kuka on hevari? - kysymykseen ei ole helppo vastata, mutta yritän tässä luvussa vähän kuvailla niitä ihmisiä jotka laskevat hevareiksi ja perustella miksi. Edes helpoimmalta tuntuva tehtävä, hevarin ulkonäön kuvaileminen ei olekaan niin helppoa kuin voisi luulla. Perushevarin tai stereotyyppisen kuvan hevarista pystyy kyllä vaivatta tekemään, mutta rajojen vetäminen onkin jo toinen juttu. Oman tutkimukseni kannalta on tärkeää tehdä tiettyjä rajauksia hevarin määrittelyn suhteen. Hevin ja siihen liittyvien asioiden merkitys eri ihmisten identiteeteille vaihtelee varmasti sen mukaan, miten paljon hevariuteen panostaa. Tässä luvussa kuvailen hevareiden ulkonäön lisäksi myös hevariuden muita tärkeimpiä ilmiöitä, kuten musiikin kuuntelua, ostamista ja siitä keskustelemista, konserteissa käymistä ja sitä miten siellä käyttäytyään.

Vaikka grunge on vaikuttanut myös valtavirtanuorison pukeutumisen muuttumiseen enemmän rock-tyyliseksi, antaumuksellisimman hevarin tunnistaa kyllä ihmisjoukosta ulkonäöstä. Stereotyyppisellä hevarilla on todennäköisesti pitkät mustat hiukset, mustat vaatteet, bändipaita (josta yhtyeen nimestä ei välttämättä saa selvää, jos ei ole logoa ennen nähnyt) strestsit, farkku/nahkatakki. Kaikkia näitä hevarin merkkejä ei tietenkään tarvitse olla päällä yhtä aikaa vaan niitä voi käyttää yksitellen tai muuten vaan osittain.

Yleensä juuri kuvailemallani tavalla pukeutunut hevari pitää raskaammasta musiikista, death- metallista ja muusta örinämusiikista. Musiikin keventyessä tai tullessa lähemmäs valtavirtaa, tyylikin todennäköisesti muuttuu. Stretch-farkut muuttuvat ehkä tavallisiksi, hiukset ja vaatteet vaalenevat asteittain sekä tietenkin bändien nimet paidoissa muuttuvat yleisemmin tunnetuiksi tai kevyemmiksi. Heti tämän määritelmän jälkeen täytyy

todeta, että tämä ei ole mikään sääntö. Death- metallista tai grind coresta pitäväkin voi pukeutua suhteellisen tavallisesti ja vähän kevyemmästä pitävä voi olla täysin mustissa ja hevarin kuvana. Yleensä kuitenkin ulkonäöstä pystyy sanomaan millaisesta musiikista kukakin pitää. Asennemetallisteja ei usein päältäpäin tunnista hevareiksi muuten kuin ehkä bändipaidoista, housut ja muut vaatteet ovat löysät, usein päällä on shortsit, hiukset ovat usein lyhyet. Haastateltavani Leenakin on huomannut saman asia:

"On tällasia [hevareita], jotka pukeutuu näihin death, mustat stretsit ja musta nahkatakki ja varsinkin varsilenkkarit on se, mitä erottaa...ja tuollainen löysempi ja jotkut punkit ja tälläset pukeutuu vähän eri lailla, ehkä vähän löysemmät farkut ja sen huomaa heti tai siin luulee huomaavansa heti kuka kuuntelee vähän löysempää musiikkia."

Selkein merkki hevarin tarkemmasta musiikkimausta on tietenkin se valinta, minkä hän on tehnyt bändipaidan suhteen. Päälle ei laiteta Iron Maidenin paitaa, jos siitä ei pidetä. Bändipaita antaa myös viitteitä muista mahdollisista suosikkiyhtyeistä ja suosikkimusiikkityylistä. Kun näen Iron Maiden -paidan jonkun päällä, tiedän hänen pitävän perinteisestä heavy metallista ja ajattelen, että mitköhän tuokin siinä musiikissa näkee. Kun taas näen jonkun kulkevan kadulla Entombedin paita päällä, näen hänet yleensäkin death metallin fanina.

Yleensä nämä huomiot tuntuvat pitävän paikkansa, mutta erehdyksiäkin voi sattua. Itse en esimerkiksi enää mielellään kulje kaupungilla Metallica-paita päälläni, mutta joskus se on pakko, koska muita ei yksinkertaisesti ole puhtaana. Näin tietoisuus siitä, että joku voi saada musiikkimaustani aivan väärän kuvan häiritsee minua koko päivän, kun kuljen sen Metallica-paidan kanssa ympäriinsä. Kuten Leena sanoo: "...Kai sitä haluaa jotenkin mainostaa, että mitä kuuntelee." Tämä mainostus kohdistuu ensinnäkin tavallisiin ihmisiin siinä määrin, että asusta ja paidasta he voivat päätellä, että sen kantaja pitää raskaasta musiikista ja hevareille taas ilmaistaan tarkempi musiikkimaku. Toisaalta on myös ihmisiä, jotka eivät näiden merkkien perusteella näe muuta kuin erikoisesti pukeutuneen ihmisen.

Hevareilla, sekä pojilla että tytöillä, on yleensä pitkät hiukset. Nykyään tämä trendi on kuitenkin muuttumassa. Yhä useammat heviyhtyeiden soittajat leikkaavat hiuksensa joko kokonaan pois tai ovat muuten vain lyhentäneet niitä. Tämä voi tietenkin johtua yksinkertaisesti pelkästä vaihtelunhalusta, mutta toisaalta taustalla voi olla ajatus siitä, että kun

pitkät hiukset ovat yleistyneet muidenkin miespuolisten ihmisten keskuudessa, ne eivät enää sinällään merkitse mitään erikoista, niiden avulla ei voi erottautua muista ihmisistä. Pitkiä hiuksia näkyy joka puolella. Leena:

"...kyllä se on niin, että vaikka on pitkähköt hiukset, vaikka niinku hevarin näkönen kaulasta ylöspäin, niin jos on jotkut juppimaiset vaatteet..[sitten on juppi]"

Toisaalta pitkiä hiuksia on monenlaisia, suurinta osaa pitkätukkaisista miehistä ei monikaan laskisi nykyään hevareiksi. Pitkän tukan voi leikata siististi "juppitavalla" (siisti tasapitkä tukka, joka ulottuu ehkä olkapäiden tienoille asti) tai sitten perinteisen hevarin tyyliin silmillä roikkuen sottuisemmin ja "luonnollisemmin". Eli kun näen sotkuisen kokopitkän tukan yhdistettynä muihin hevareiden tyyppilisiin asusteisiin, ajattelen, että meillä on jotain yhteistä. Pitkät hiukset eivät ole hevarille välttämättömyys, mutta ne ovat suosittelavia. Kaveripiirissäni useimmilla (hevari)miehillä sekä haastateltavallani on pitkät hiukset. Hessulla oli leikattuna irokeesi, mutta hän ei kampaakaan sitä pystyyn kuten punkkarit tekisivät, vaan pitää sitä useimmiten auki tai poninhännällä. Hessu on vähän haastattelun tekemisen jälkeen ensin vaalentanut hiuksensa ja nykyään hän on tietääkseni kalju lukuunottamatta pientä lettiä, jonka hän on jättänyt pään päälle. Mikolla on todella pitkät, yli puoleen selkään ulottuvat suorat, tummat hiukset. Töissä ja erikoistapauksissa hän käyttää poninhäntää, mutta yleensä hän antaa hiustensa olla vapaana. Myös naisilla molemmilla on pitkät hiukset. Janitalla ei ehkä (enää) niinkään hevarityyliset kuin Leenalla. Leenan hiukset ovat tummat, vähän kiharat ja takaa v-malliin leikatut. Itselläni on myös pitkät, tummat (ei luonnostaan, vaan värjään niitä) suorat hiukset, joita useimmiten pidän auki.

Ehrnroothille (1988,196) hevareiden pitkät hiukset merkitsevät hevariuden keskeisintä asiaa, eräänlaista uskontunnustusta hevini kolmeen perusmyyttiin. Raamatusta löytyy Simson-myytti, jossa Ehrnroothin mukaan ovat näkyvissä kaikki hevini myytit; sakraloiva itsetuho, elämän energioiden maaginen hallinta ja miehinen ylivalta. Näin hevareillakin on kulttuurin taustalla hiusten liittäminen miehiseen aggressiiviseen seksuaalisuuteen ja naisten alistamiseen. Hevarit eivät kuitenkaan Ehrnroothinkaan mukaan anna hiuksilleen tällaisia syvempiä merkityksiä. Pitkä tukka vain kuuluu asiaan ja erottaa todellisen hevarin mukana kulkijasta. Hessu sanoo: "...huvittaa vain pitää hiuksia, se kuuluu siihen asenteeseen."

Ehnroothin mukaan tyyli tuottaa juuri hiusten takia tyttöhevareille ongelmia. Se ei merkitse tytöillä mitään erityistä. Nykyään samaa voisi sanoa myös poikahevareista. Pitkät hiukset ovat tulleet myös pojilla yleiseksi. Toisaalta hiusten pituuden merkitystä hevareille ei saa liioitella, hevariuteen kuuluu monia muitakin tärkeitä ilmaisuja, eikä pitkien hiusten puuttuminen tai yleisyys tee niistä muista mitenkään merkityksettömiä. - Pitkät hiukset yhdistettyinä muihin hevariuden ilmaisiin (tai nämä muut hevariuden ilmaiset yksinään) tuottavat kuitenkin, molemmilla sukupuolilla, muista erottuvan ulkoasun ja tietoisuuden omasta erilaisuudesta.

Naispuolisilla hevareilla on ainakin kaksi selkeän erilaista tyyliuuntausta, joista valita ja joiden sisällä muutella tyyliään. Toiset pukeutuvat periaatteessa juuri samalla tavalla kuin miespuolisetkin; mustat vaatteet, stretsit, bändirekvisiittaa mukana... Toinen vaihtoehto on käyttää esimerkiksi mustia lyhyitä hameita, vahvaa tummasävyistä meikkiä, pukeutua korostetun naisellisesti ja paljastavasti, tuhruisesti ja liioitellusti. Leena mainitsi aina pukeutuneensa mieshevareiden tyyllillä, ei niinkuin naishevarit vielä muutama vuosi sitten pukeutuivat:

"joskus Giant of Rockin aikoihin [1990] yleensä naishevarin tunnisti vaan siitä, että sillä oli mahdollisimman vähä vaatteita päällä ja niinku...oikein melkeen vaan rintsikat päällä ja mahdollisimman pieni minihame ja mustat vaatteet ja sitte niinku takukset hiukset ja kauheesti koruja... silloinkin sitä itse jo yritti vaan pukeutua sillai jätkähevarin tyyllillä"

Itsekin olen enemmänkin "matkinut" mieshevareita, kuin ryhtynyt paljastavan naiselliseksi. Naishevareilla on miehiä suurempi mahdollisuus leikkiä sukupuolilla ja niille varatuilla pukeutumiskoodeilla. Kumman tahansa tyylin hän valitsee, hän kapinoi sääntöjä vastaan. Pukeutuessaan miehekkäästi hän ulkoisesti tavallaan hylkää naisellisuutensa, piilottaa seksuaalisuutensa. Tavallisestikaan sukupuolten välisessä pukeutumisessa ei nykyään nuorilla ole niin paljon eroa kuin ehkä aikaisemmin, vaikka naisten muoti nykyään suosiikin tiukkoja ja naiselliset muodot esiin tuovia vaatteita. Hevaritytöt kuitenkin pukeutuessaan "poikien hevivaatteisiin" liittävät itsensä ihmisten mielissä hyvin maskuliinisena ja kovana pidettyyn kulttuuriin.

Pukeutuessaan naisellisen paljastavasti naishevari tuo seksuaalisuutensa häpeilemättä esille, mikä ei myöskään ole tavallisessa arjessa sallittua. Tämä seksuaalisuus ei ole perinteisen passiivista, vaan päälleikäyvä, aggressiivista ja hyvin näkyvää. Muuallakin

on havaittu sukupuolineutraaliuden vastakulttuuria. Tyttökulttuuriin kuuluva meikkaaminen tai naisellisten piirteiden korostaminen voi olla sukupuolettomuutta vastaan valittu tyttökulttuurinen strategia (Simonen, 1995,104)

Identiteetin muodostumisen perusedellytyksiä on, että ruumiin rajat eriytyvät ja selkiytyvät. Puhutaankin ruumiinkuvaan liitettävistä satelliiteista, kylkiäisistä. Näitä ovat esim. vaatteet, meikit, savuke, auto tai tatuointi. Naisen ruumiin julkisivumerkitys ilmenee vaatetuksen, meikkien ja liikkumisen kautta. Miehillä on perinteisesti ollut vähemmän vaihtoehtoja heijastaa vaatteille sisäisiä mielentilojaan. Vaatteet ovat ensinnäkin osakulttuuriin kuulumisen viestejä, mutta ne voivat toimia myös identiteetin tuottajina. Tietoinen ja tiedostamaton vaatteiden valinta on naisen arkea, värien ja kuosien intuitiivinen valinta on feminiinistä itsehoitoa. Vaatteet voivat olla eroottiset tai ammatillista uskottavuutta korostavia. Pukeutumalla neutraalisti voi sulautua massaan. Vaatteilla voi valita pelin hengen (Simonen,1995,101) Ja tämän hevarit tekevät, sekä pojat että tytöt, kumman tahansa pukeutumistyyliin se sitten valitsevatkin.

4.1 Albert is a Headbenger

Vaikka hevareiden tyypillistä ulkonäköä pystyy kuvailemaan, ei ole mitenkään yksiselitteistä kuka yleensä on edes hevari, saati sitten se, miltä hänen tulisi näyttää. Kaikki haastateltavani määrittelivät hevarin ja oman hevariutensa vähän eri tavalla. **Janita** (20v,lähihoitajaopiskelija) ei pidä pukeutumista ja hevarin tyypillisiä tunnusmerkkejä ollenkaan olennaisina, vaan sanoo, että tärkeintä on se, että kuuntelee heviä. **Hessu** (21v, musiikin opiskelija) ei oikeastaan laske edes itseään hevariksi,vaikka hän kuuntelee paljon raskaampaa musiikkia kuin Janita, soittaa itse rumpuja (opiskelee musiikkia), omistaa ison kasan äänitteitä, käy kaikenlaisissa konserteissa ahkerasti jne. Hevarin kriteerinä hänellä on lähinnä death metallin ja muun raskaimman musiikin kuunteleminen. **Leena** (23v, työtön ylioppilas , opiskellut myös mm. ATK-alalla) pitää death metallista, mutta ei hylkää muutakaan raskasta musiikkia. Hän puhuu hevariutensa hard corekaudesta:

"Mulla oli (varsinaisen hevariuden alku) lukioaikoihin, en muista oliko ne toka syksyllä kun Kerttu (kaveri) äänitti mulle scorpionsia ja metallia.. ei peer gyntiä se silloin oli ja perään sitte testamentia ja metallia.. mä olin, että vähän hyvää, vähän hyvää Ja siitä se sitte alkoi

oikein. Lukion loppu, lukion viimeinen vuosi oli oikein kunnon, se oli oikeastaan se kunnon hevari... ettei mitään kuunnellutkaan muuta."

Nykyään hän pystyy kuuntelemaan jopa radiota, niin ettei sitä tarvitse heti kiinni laittaa, kun musiikki siellä on niin huonoa. (Ei hän silti välttämättä siitä musiikista pidä). Itse hevin fanina en määrittele hevariutta niin laajasti kuin Janita mutta en toisaalta niin ahtaasti kuin Hessu. Olen laskenut hevariksi sellaiset ihmiset, jotka eivät pukeudu aivan tavallisesti, vaan lähinnä niinkuin edellä kuvasin, ja kuuntelevat suhteellisen raskasta musiikkia. Suhteellisen raskaalla musiikilla tarkoitan lähinnä sitä, että hevareiksi en laske hardrockia kuuntelevia ihmisiä, enkä satunnaisista hevilauluista pitäviä, vaan suurimman osan lempimusiikista täytyy olla raskaampaa kuin tavallinen rock eri muodoissaan (grunge, alternative rock, punk jne). Itse en pidä itseäni enää varsinaisena hevarina. Hämmästykseni olen alkanut pukeutua aika lailla tavallisesti, vaikka musiikkimakuni meneekin koko ajan raskaampaan suuntaan. Olen alkanut jotenkin vierastaa "hevari"-termin käyttämistä, vaikka musiikkimakuni tuntuu vieläkin vaan rankentuvan.

Yhteistä näille erilaisille määritelmille on se, että ne kaikki perustuvat omaan musiikkimakuun. Janita ei ole koskaan paria poikkeusta lukuunottamatta kuunnellut death metallia vaan raskainta, mitä hän kuuntelee, on ollut Sepultura. Hessu kuuntelee vähän deathia, mutta enemmänkin keskiraskasta erilaista heviä ja metelimusiikkia. Leena on kuunnellut kaikkein rankintakin heviä paljon. Itse kuuntelen lähinnä asennemetallia ja muuta keskiraskasta. Kaikki me määrittelimme hevarin sen mukaan, mikä on raskainta musiikkia, mitä itse kuuntelemme/olemme kuunnelleet.

Arnett on tutkimuksissaan (1993, 423-443) jaotellut hevin kuuntelijat kolmenlaisiin ryhmiin. Käytän tätä jaottelua vähän soveltaen myös omien haastateltavieni jonkinlaiseen luokitteluun.

1. **Tosiuskova** hevin kuluttaja pukeutuu tietyn tyyliin, käyttää tiettyjä eleitä sekä tietää tietyistä rituaaleista. Arnett sanoo, että tosiuskovalla Jackillä oli "a striking appearance". Musta t-paita, farkut nahka- tai farkkutakki kuuluu hevarien tyyliin. Hevillä on tosiuskovalle ideologista merkitystä ja hän pyrkii tulkitsemaan laulujen sanoituksia. Synkkä musiikki ja pessimistiset sanat heijastavat hänelle elämän realiteetteja. Musiikin kuuntelu ystävien kanssa lisäsi kokemuksen jännitystä ja voimakkuutta, erityisesti jos he harrastivat slamdancingiä. Arnettin mukaan tässä näkyisi se yhtenäisyys ja luottamus, jonka

hevari saa alakulttuurinsa jäsenenä. Konserteissa hevarit heiluttavat nyrkkejään sekä "heittävät lettiä" (Englanninkielinen sanonta on "banging their heads", josta hevareille nimi headbanger tuleekin) *Slamdancing* on yksi konserttirituaaleista. Hevarit muodostavat piirin jossa sitten törmäillään tarkoituksellisesti ja voimakkaasti toisiin ihmisiin. *Stagediving* on taas nimensä mukaisesti lavalta yleisön sekaan hyppäämistä. (1993 s.424) Nykyään hevarit harrastavat konserteissa myös *pogoamista*. Tähän täytynee myös lisätä, että eri hevien alalajien konserteissa käyttäytyään hieman eri tavoilla. Tällainen konserttikäyttäytyminen ei ole hevareiden ja hevien yksinoikeus, myös muissa konserteissa esimerkiksi hypitään lavalta. Aion myöhemmin kuvailla konsertteja vähän tarkemmin.

2. **Rajatapaus** ei ole omaksunut hevarin ulkoisia merkkejä, kuten Arnett sanoo, hän on "clean-cut and wholesome-looking". Hän tulkitsee sanoituksia, mutta ei tunne lauluissa ilmaistua vieraantumista. Hän itse on kaikkea muuta kuin pessimistinen ja kyyninen. Kuitenkin hän käy mielellään konserteissa.

3. **Ulkopuolelta sisään katsova** ei muistuta hevaria ulkoisesti ollenkaan, mutta nauttii musiikista aivan kuten tosiuskova ja rajatapauskin. Hän ei kuitenkaan edes välttämättä pyri tulkitsemaan sanoituksia, eikä myöskään viihdy konserteissa.

Arnett oli valinnut esimerkeikseen kärjistetyt ja ääripäissä olevat tapaukset. Nämä luokat kuvaavat kuitenkin hyvin hevien kuluttajien erilaisia suhtautumistapoja heviin ja hevariuden tärkeimpiin ilmaisuihin. Varsinaisen hevarin eli tosiuskovan tärkeimpänä määrittäjänä Arnett pitää lähinnä juuri pessimistisyyttä ja vieraantuneisuutta. Onnellisesta ja tasapainoisesta hevien kuluttajasta ei tule varsinaista tosiuskovaa pukeutumisineen ja rituaaleineen. Tosiuskovan täytyy myös tulkita laulujen sanoja, niin hän sitten pystyy ilmaisemaan sitä pessimistisyyttään hevariuden kautta. Itse en täysin allekirjoita Arnettin teoriaa vieraantuneista hevareista, vaikka tiettyä pessimistisyyttä voikin olla havaittavissa. Siksi sanoitusten tulkinta ei minulla ole yksi tosiuskovan tärkeimmistä merkeistä. Tosiuskova ilmaisee pukeutumisessaan ja käyttäytymisessään olevansa hevari ja haluaa niiden avulla myös erottautua muista ihmisistä. Vaikka peruseriaate Arnettin kanssa on sama, olen työssäni kuitenkin rajannut nämä luokat uudelleen tarkoittamaan vähän erilaisia ihmisiä kuin mitä Arnett on tehnyt. Olen käyttänyt perusteina lähinnä musiikkimakua, siis sen rankkuutta & raskautta/keveyttä ja pukeutumista.

TOSIUSKOVA Leena on ulkoisesti niin hevarin näköinen kuin vain voi olla stretsit, tiukat mustat farkut ja Morbid Angel-paita päällään. Hän ei enää kuitenkaan varauksetta laske itseään hevariksi. Hänellä on ollut muutama vuosi sitten oikein hard core-hevari kausi, jolloin mikään muu ei kelvannut kuin raskain (death yms) hevi ja hänen oli suorastaan pakko pukeutua hevarin tavalla. Konserteissa hän on käynyt ja nauttii niistä, mutta ei oikeastaan tulkitse laulujen sanoja mitenkään erityisesti.

Hessu on musiikin suurkuluttaja. Hän kuuntelee monenlaista raskasta musiikkia. Esimerkkejä siitä. Hän kuuntelee musiikkia koko ajan, soittaa itse ja opiskelee sitä. Haastattelun aikaan hän opiskeli vielä lähellä kotiseutuaan, mutta nykyään hän on muuttanut kauemmaksi opiskelemaan. Hän käy paljon katsomassa bändejä liveinä, sekä pieniä että isoja. Hessu keräilee pieniä muistoesineitä yhtyeiden jäseniltä; nimikirjoituksia ja esimerkiksi rumpupalikoita ja plekuja. Hän sanoo itse, ettei koskaan ole varsinaisesti mikään hevari ollutkaan (koska hänen lempimusiikkiaan ei ole death tai muu oikein rankka metalli). Hän ei kuitenkaan pukeudu mitenkään tavallisesti. Hänellä on yleensä jonkin bändin paita ja ... Lainaus siitä mitä sen äiti sanoi

RAJATAPAUS Teija pukeutuu joskus niinkuin "oikea" hevari, mutta hänen tyyliinsä on opiskeluvuosien varrella muuttunut tavallisemmaksi. Hän kyllä käyttää eniten mustaa, mahdollisimman paljon bändipaitoja ... Teija ei ole koskaan kuunnellut hirveästi kaikkein rankinta metallia, vaikka hänellä on esim. Entombedin ja Napalmn Deathin äänitteitä. Lähinnä hän pitää keskiraskaasta musiikista. Konserteissa käymisestä hän on varsinkin hard core -hevariaikanaan nauttinut erityisen paljon.

ULKOPUOLINEN Janita ei oikeastaan näytä hevarilta ollenkaan. Hänen ulkonäkönsä sopii yhteen hänen lausuntonsa kanssa siitä, ettei hevarin tarvitse pukeutua tietyllä tavalla ollakseen hevari. "Hevari on sellanen ihminen, joka kuuntelee heviä. Ei ole vaatteista kiinni, mä itte olen nykyään sen kannalla, että se on aivan sama, jos sulla on kukkamekko päällä ja kuuntelet hevimusiikkia, jos sä niinku tykkäät siitä, et tykkää discosta, niin mä lasken sen jo hevariksi." Jos en tietäisi hänen musiikkimakuaan ja menneisyyttään, voisin epäillä hänen sopivuuttaan haastateltavaksi. Haastateltavista hän kuitenkin piti konserteista ihan yhtä paljon kuin muutkin, vaikka :

"mä en itte ole ikinä harrastanut mitään toisten päälle hyppimistä tai mitään... mä pelkään, että mä saan kipiää, mä mieluummin väistän ku joku alakaa sillälaililla [riehumaan], ne on yleensä sellaisia kaksmetrisiä

jätkiä vielä".

4.2 Whiplash

Aloitin koko tutkimusraporttini kuvailemalla erästä kokemaani hevikeikkaa, koska itselleni keikat ovat yksi hevariuden tärkeimpiä asioita, ellei jopa se tärkein itse musiikin jälkeen. Minulle ne ovat merkinneet hyvin paljon, antaneet uusia kavereita (toiset pysyvämpiä ja toiset ihan tilapäisiä) ja monenlaisia elämyksiä. Ensimmäinen iso kokemani keikka oli Guns N Roses Helsingin jäähallissa syksyllä 1991, enkä sen jälkeen ole voinut palata taaksepäin. Joka vuosi olen käynyt vähintään yhdellä isommalla keikalla. Isommalla tarkoitan tässä ensisijaisesti sitä, että olen joutunut bändin takia matkustamaan Helsinkiin ja maksamaan itseni kipeäksi siitä ilosta. Suurin kokemani keikka on ollut Metallican vierailu Oulunkylässä 1993, jossa oli muistaakseni 20 000 tai 30 000 katsojaa. Yleensä kyllä pidän paljon enemmän intiimeistä klubikeikoista, enkä näistä jättikonserteista. Vaikka rakastan festivaalielämää ja olen niissä kokenut enemmän kuin muutaman todella hyvän keikan, päivänvalossa ja kaiken lisäksi sellaiselle yleisölle, joista puolet ei tiedä mistä on kysymys, heitetty keikka ei myöskään ole hyvän klubikeikan veroinen. Keikat ovat kaveripiirissäni ainakin todella tärkeä osa hevariutta, mutta tuntui, että niiden merkitystä oli vähän hankala pukea sanoiksi näissä haastatteluissa.

Tutkielmaani varten havainnoimani keikat olivat molemmat suhteellisen pieniä. Kävin katsomassa Amorphista (syksyllä 1996) ja Sentencediä (kevällä 1997) Jyväskylän Lutakossa ensisijaisesti fanina, mutta yritin samalla miettiä ja tarkkailla hevareiden käyttäytymistä konserteissa ja myös niiden merkitystä heille. Nämä keikat eivät ole ainoita, joita olen käyttänyt analyysissäni, mutta näihin kahteen en siis osallistunut pelkästään fanina, vaan selkeästi myös tutkijana. On huomattava, että myös Amorphista ja Sentencediä kuuntelin ja katselin faninakin, eli en edes pyrkinyt tarkkailemaan tilannetta täysin ulkopuolisena. Jos olisin halunnut näin tehdä, minun olisi pitänyt mennä sellaisen yhtyeen keikalle, jonka fani en ole.

Isommat konserttitapahtumat ovat aina Tapauksia. Niitä valmistellaan, liput tilataan ajoissa, kuunnellaan kyseisen bändin musiikkia... Koska ne yleensä ovat Helsingissä, kyseessä on yön reissu. Matkalle lähdetään porukalla. Itse olen kerran ollut tällaisella

isolla jäähallikeikalla yksin, koska kavereilleni tuli viime tingassa esteitä, eivätkä he päässeet lähtemään. Halusin kuitenkin nähdä Panteran edes kerran elävänä, joten lähdin kuitenkin. En joutunut olemaan konsertissa yksin, koska tutustuin eräisiin ihmisiin, joiden kanssa sitten hermoilimme ennen keikan alkua. Eli konsertit ovat myös hyvä paikka tavata samanhenkisiä ihmisiä ja viettää aikaa ja kerätä kokemuksia ystävien kanssa.

Janita: "...siellä [konserteissa] kuitenkin aika hyvin saa tuttuja... ja se antaa.. sillai ajattelee, kun on kaverit.. tuntee kuuluvansa johonkin.."

Keikalla ei vain seisota ja taputeta kun biisi loppuu. Keikalla riehutaan monella tavalla vähän riippuen ihmisestä ja toisaalta minkätyylisestä yhtyeestä on kyse. Nykyään nämä riehuminen muodot ovat toisaalta levinneet punkkareilta hevareille ja ihan tavallisiinkin konsertteihin ja toisaalta hevareilta muille.

Janita: "[konserteissa] hypitään ja poompitaan ja moshataan... se nyt vähän riippuu kuika lujaa bändistä tykkää ja biisistä... ja tietysti kuinka hyvin tuntee ne biisit ja sellasta.."

Perinteisin hevareiden tapa, moshaus, pään ja hiusten heiluttaminen tuskin koskaan leviää muille, niin heviin sopivaa ja tyypillistä se on. Nykyään hevin muututtua siitä on kuitenkin ehkä tullut vähän epämuodikasta jopa hevareiden keskuudessa, vaikka usein hyvää ja tarpeeksi raskasta musiikkia kuvaillaan "oikein päänheilutusmusiikiksi". Esimerkiksi Paradise Lostin keikalla Tavastialla ei paljon enää lettejä heilunut, vaikka sen tyylinen musiikki on kuin luotu moshasta varten. Enemmänkin siellä pogoiltiin, eli pompittiin ylös alas, niinkuin punkkareilla ja uuspunkkareilla on tapana tehdä.

Hevareille tyypillistä on ollut myös stagediving, eli lavalta yleisön sekaan hyppely. Tämä ei onnistu isoilla mainstream- keikoilla niin luonnollisesti niin kuin pienillä klubi-keikoilla. Raskas hevi on underground musiikkia, ja näin siihen stagediving sopii hyvin. Yleisön mukaan hypännyttä voidaan myös kuljettaa päiden yläpuolella pitkin yleisömerta, mutta sen hyvään onnistumiseen tarvitaan kaikkien yhteistyötä. Tätä näkee nykyään harrastettavan ihan missä konsertissa tahansa.

Pogoilun lisäksi osittain punkkareilta lainattua on tapa törmäillä vaudilla päin toisia katselijoita, slamdancing. Se näyttää väkivaltaiselta, siltä kuin katsomossa olisi syttymässä tappelu. Osallistujat eivät kuitenkaan halua vahingoittaa toisiaan, vaikka ilman mustelmia ja ehkä vakavampia vammoja ei selvitäkään. Joskus festivaaleilla, riehumaan

ryntää joku, yleensä humalainen mies, joka ei tiedä mistä on kysymys, ja pilaa käyttäytymisellään koko porukan tunnelman.

Mielestäni ei ole tärkeää, miten hevikeikoilla osallistutaan. Konserttikäyttäytymisen muuttumista, ja tapojen lainailusta saisi kyllä todisteita esimerkiksi musiikin, hevariuden tai jopa koko yhteiskunnan muuttumisesta, mutta se ei ole tässä olennaista. Musiikista nauttiminen vapaasti riehuminen on välillä hyvin vapauttavaa. Riehuminen on väkivaltaisen ja joskus ulkopuolisesta varmaan vähän naurettavankin näköistä. En (onneksi) ole nähnyt itseäni riehumassa keikalla, mutta tiedän, että olen hyvin eri näköinen ja oloinen kuin tavallisesti. Luultavasti olen hyvin vihaisen oloinen, en hymyile, nyrkki heiluu ja laulan/huudan, jos osaan sanoja. Usein konserteista puhutaan aggressioiden purkamisen keinona. On väitetty, että aggressioiden purkaminen näin ei oikeasti onnistu, mutta oma merkityksensä ihmisen mielenterveydelle niillä on. Toiset rentoutuvat käymällä kalassa ja toiset hevikonserteissa. Kokemukset säilyvät kauan muistissa ja niitä on kiva muistella myöhemmin.

Kun keskustelussamme yritin kysellä, mitä Leena ja Hessu yleensä konserteissa tekevät, en saanut vastaukseksi että moshaamme ja hypimme lavalta, vaan muistelmia monista keikoista, jotka ovat olleet erityisen hyviä.

Leena: "Giants [...of rock -festivaali] ... Obituaria tuli riehattua, eikä oltu oikeestaan kannis, ei oltu yhtään kannis, mutta tuli A.n ja A.n kanssa riehattua, pari kertaa lyötiin nenätki yhteen. "

Hessu: "Vittu ku olis taas Valsella [Valse Triste, punk-yhtye] sellanen keikka mikä oli kaks vuotta sitten juhannuksena, se oli sitten ihana, aivan sairas, vittu me hypittiin koko ajan vittu sieltä lavalta, aivan vitun hulluna"

Usein metalliyhtyeiden haastatteluissa puhutaan siitä että konserteissa saa purettua aggressioitaan, pahaa mieltään. Kari Kurkelan artikkelissa käsitellään death metallia ja aggressiivisuutta. Hänen mukaansa (Kurkela,1995,332) soittaja tai kuuntelijakin voi ilmaista musiikilla hyvinkin pitkälle jäsenettyjä ja jo muuallakin ilmaistuja kokemuksiaan.

5. PLAGUE RAGES

"Your life burns faster
obey your master"
Metallica

5.1 Number of the Beast

Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa tarkoitukseni oli miettiä ainoastaan hevariuden ja hevin aiheuttamia vastareaktioita yhteiskunnassa, ja samalla analysoida sitä, miten samasta asiasta voi tehdä niinkin erilaisia tulkintoja. Näistä hevariuden vastustajista olin ottamassa esille erityisesti uskonnollisen kritiikin, koska Suomessa se on ollut yleisintä ja saanut aikoinaan paljon huomiota. Aina silloin tällöin nykyäänkin hevi tulee vielä esille, kun julkisuudessa keskustellaan saatananpalvonnasta. Varsinkin kun kuvaillaan saatananpalvojen ulkonäköä, sekannus hevareihin voi tapahtua. Tarkoitukseni oli haastatella heviä kuuntelevia ja uskovia - lähinnä helluntailaisia - nuoria ja kysellä heiltä tulkintoja samoista asioista, esimerkiksi erilaisista metallivideoista, sanoituksista ja muusta heviin liittyvästä. Päätin kuitenkin loppujen lopuksi jättää uskovaisten haastattelut pois ja näin vähentää tämän vastakkainasettelun tärkeyttä työssäni, koska se ei kuitenkaan mielestäni ollut hevariudessa tarpeeksi merkittävä seikka niin yksityiskohtaiseen analyysiin. Tämä osoittautui oikeaksi ratkaisuksi. Hevariudesta olisi jäänyt paljon tärkeitä elementtejä väkisinkin pois, ja näin päätinkin mieluummin keskittyä identiteettiin, naishevareihin. Vastustajien ja muiden ulkopuolisten mielipiteet ovat kuitenkin niin tärkeä seikka hevariudessa, että sitä en halua jättää analyysini ulkopuolellekaan.

Uskonnollisten vastustajien argumentit tuntuvat minusta itsestä aika naurettavilta ja huonosti sekä epämääräisesti perustelluilta, mutta en lähde niitä mitenkään erityisesti kommentoimaan tai kumoamaan. Heviä vastaan kirjoitetuista kirjoista otan esille kaksi, Pat Pullingin Noidankehässä sekä Suomessa kuuluisan Leo Mellerin teoksen Rock.

Pulling puhuu kirjassaan värikkäin esimerkein nuorten saatananpalvonnasta ja siihen liittyvistä asioista. Yksi saatananpalvojen kynsiin joutumisen tie on hevimusiikki. Hän lainaa kalifornialaista Pettinchiota: "hevimusiikki ihannoit machomiestä, joka pukeutuu mustaan nahkaan, kettinkeihin, niiteillä koristeltuihin nahkarannekkeisiin, -vöihin ja takkeihin. Hevimusiikin harrastaja keskittyy huumeisiin, seksiin ja rock'n rolliin. Kaikkein pelottavin piirre on kiinnostus okkultismin. Hevimusiikissa on hienovaraisia ja myös vähemmän hienovaraisia "saatanallisia" piirteitä. Albumien kansissa saattaa olla kuvia paholaisen päistä, ristiinnaulituista, demonisista pikkuvauvoista, luurangoista, viisisakaraisista tähdistä, mustista kynttilöistä ja okkultistisesta luvusta 666 (1993,98)." Hän varoittaa vanhempia väkivaltaisesta hevimusiikista ja sen vaikutuksesta lapsiin sekä yhteydestä murhiin, itsemurhiin ja saatananpalvontaan. Hän torjuu väitteen, jonka mukaan itsemurhan tai murhan tehnyt nuori olisi jo ennestään häiriintynyt, (eikä syy näin ollen olisi musiikin) kertomalla, että nuorten itsemurhien ja murhien määrä on lisääntynyt. Argumentin perustelu on ymmärtääkseni joko se, että häiriintyneitä nuoria ei voi olla niin paljon, tai se, että metalli on kovin suosittua. Näin musta metalli ja hevirock eivät hänen mukaansa ole pelkkiä muotioikuja, vaan niillä on vahva yhteys itsemurhiin. (Pulling.1993,99)

Leo Meller kääntää kaikki hevimuusikoiden sanomat asiat päälaelleen todistaessaan rockin pahuutta teoksessaan Rock. Esimerkiksi sivulla 15 hän lainaa Ozzy Osbournen (ex-Black Sabbath) puhetta seuraavasti:

Ozzy Osbourne sanoo *väkivallasta* nuorisokonserteissa: "Antakaa niiden päästää aggressioitaan konserttitalissa. Eivät sitten mene ulos kadulle mukiloimaan jotain vanhaa mummoa ja viemään siltä rahat." (Oman tulkintani mukaan Ozzy ei puhu väkivallasta, vaan aggressioista, joita hänen mukaansa nuoret voivat purkaa konserteissa ilman varsinaista väkivaltaa. Meller sai siis käännettyä Ozzyn hevikonserttien puolustuksen väkivallasta puhumiseksi.) Hän myös kertoo eräästä Ruotsissa tehdystä koululaisten haastattelusta. Manni Matson on päätenyt seuraavaan " ..Jos haastateltava on erityinen hard rockin ystävä, hänen todistuksensa arvosanat ja muut tekijät osoittavat voittopuolisesti kysymyksessä olevan tavallista tyhmemmän oppilaan....(hard rockin ystävät ovat muita tyhmempiä, koska heillä (80%:lla) on muita huonommat todistukset) hard rockia kuunnellaan sellaisella volymilla, että kuunteleva oppilas vaipuu henkiseen monotomiaan... eikä pysty enää keskittymään läksyjen lukuun tai opetukseen. (Meller, 32)"

Mellerin mielestä iltapäivälehtien otsikot AC/DC:n konsertista kertovat itse jotain hevistä eikä niinkään lehtien tyylistä. (Ilta-Sanomat otsikoi jutun konsertista Rockin pyhä ehtoollinen ja Iltalehti taas Sanansaattajat tuonelasta.) Hän lainaa Ensio Väisäsen Uuteen Tiehen tekemää (18.2.1986) konserttikuvausta seuraavasti: "pirullisen ovelasti laskelmoitua. Ensin lämmittelybändi lataa odotusta, hidastelu ennen pääesiintyjää kohottaa tunnelmaa ja lopuksi täydellinen äänen ja valon tyrmäys... Nuori menettää itsekontrollinsa. Voin kuvitella, kun vokalisti konsertin kuumimmalla hetkellä kysyy: Do you want to be Satans Child?, saa helposti huudon YEEES. Hevirokille annettu pikkusormi voi temmata koko käden ja vetää sinut kurimukseen. AC/DC:n konsertti oli vilkaisu sisään helvetin esikartanoihin."(12-13) Meller kritisoi myös muita yhtyeitä. Black Sabbathista hän löytää kaikki rockin viisi perusteemaa, jotka ovat kapinallisuus, huumeet, seksi (homous), saatanismi ja itämaiset uskonnot, Led Zeppelinin Stairway to Heavenissa on takaperoisia viestejä (120) eikä hän tietenkään unohda mainita kaikkien vastustajien suosikkia Ozzy Osbournen Suicide Solutionia (Meller,106).

Eräs haastateltavistani, Leena, antoi minulle käyttöön vuosia sitten nuorten tapahtumassa saamansa ja säilyttämänsä lehtisen, ja haluaisin lainata paloja myös sieltä. "80-luvun hevi juontuu punkista ja se on aivopesua, raakaa tunnetta. Laatu on ratkaisevaa. Ihmiset totutetaan himon ja väkivallan ääniin. Ihmiset tehdään riippuvaisiksi musiikista. ERÄS NUORTENLEHDEN TOIMITTAJA KERTOO SUOMESSA VIERAILLEEN IRON MAIDENIN KONSERTISTA:Kun Iron Maiden lähti kuljettamaan soundia eteenpäin, totaalinen antautuminen valtasi mielen. Äänikuva ja mieli yhdistyivät puistattavaksi verkoksi, joka kahlitsi minut paikalleen. ... ne ajoivat päähän mielikuvia MYRSKYSTÄ JA KUOLEMASTA. 1980-luvulla yhtyeet tietävät mikä on paras tapa MYYDÄ tuotetta, eli yhtyettä ja ja levyjä. Laukaisin on uskonnollinen sitoumus." Lehtisessä luetellaan saatananpalvojiksi tunnustautuvia yhtyeitä ja suomennetaan niiden nimiä.

Kuten alussa mainitsin, olen täysin eri mieltä kyseisten kirjoittajien kanssa, ja nämä kaikki syytökset tuntuvat lähinnä naurettavilta eivätkä edes vastineen arvoisilta. Vain pieni osa hevien ulkopuolisista on ottanut näin jyrkän kannan heviin, eivätkä edes kaikki uskonnolliset aktivistit ole samaa mieltä. Lasse Halme, jota Meller sanoo rockpapiksi, edustaa vähän erilaista kirkollista kantaa rockiin ja heviin. Halme

luokittelee hevin ekstaasirokiksi yhdessä hippiliikkeen kanssa. Näissä on energiaa ja kiihotusta, mutta mukana on myös syvällistä ja vakavaa/taiteellista suhtautumista musiikkiin.(1994,28) Halme analysoi tarkemmin Iron Maidenin levyä Number of the Beast, siitä sekä kannen hirviöden kuvia että eri kappaleiden sanoituksia. Hän päätyy toteamaan, että Maiden käyttää ilmestyskirjan ajatusmaailmaa elämässä jatkuvasti käytävän taistelun kuvamiseen. Heavyrock taistelee uuden ja paremman maailman puolesta.(Halme,44) Pahuutta ja saatanaa kuvataan, mutta koska pahuudella on elämässä niin suuri merkitys, ei saatanaa palvoen (mt,52) Halmeen mielestä rock on ongelma erityisesti niille, joiden on annettava asioille tarkat ja lopulliset määritelmät, joiden on pystyttävä erottamaan hyvät ja pahat jyrkästi toisistaan (mt,72). Halmeen näkemykset ovat hyvä muistutus siitä, etteivät kaikki hyvin uskonnolliset ihmiset suhtaudu heviin samalla tavoin ja että tulkintaeroja löytyy myös näiden piirien sisällä.

Arnettin mukaan (1991a,91) hevarit olivat sitä mieltä että vain harvat heviyhtyeet tosiasiasa "syyllistyvät" saatananpalvontaan, vaikka julkisuudessa se usein yhdistetäänkin hevimusiikkiin. Tämä on myös oma mielipiteeni hevarina, mutta sitä pitää ihan tosiasianakin. Vain pieni osa yhtyeistä on saatananpalvoja, eivätkä edes satanistiyhtyeiden kaikki jäsenet välttämättä edes ole asian harrastajia

Vaikka metallia syytetään kokonaisuutena musiikinlajina turhaan saatananpalvonnasta, on olemassa oikeasti satanistisia yhtyeitä (esim. Deicide). Satanisteista (metallipiirien) on tehty tv-ohjelmia ja varsinkin norjalaisten tempaukset, kirkkojen poltot, bändien väliset kiistat ja tapot ovat olleet julkisuudessa. Minun täytyy tunnustaa, että itse en ole kuunnellut yhdenkään Black Metallia soittavaa tai muuten saatananpalvontaa harrastavaa yhtyettä, niin että itse en voi sanoa olevani alan asiantuntija. Tunnen ihmisiä, jotka kuuntelevat black metallia, mutta en tietääkseni yhtäkään saatananpalvojaa. Esimerkiksi tärkeä informanttini Mikko kuuntelee paljon black metallia, mutta kitaristina keskittyy pääasiassa soiton rankkuuteen, eikä niinkään edes sanoituksiin. Hän kyllä piirtelee mielellään hirviöitä ja muita saatananallisia kuvia, eikä tunnusta kristinuskoa vaan lähinnä kritisoi sitä koko ajan. Kuitenkaan hän ei ole satanisti. Varsinaiset haastateltavani eivät kuuntele mustaa metallia mitenkään erityisesti, joten heitä ei voi edes kuvitella satanisteiksi.

Arnett on kysellyt tutkittaviltaan heidän mielipiteitään asiasta (mm.Qualitative Sociolo-

gy,1993) Useimmat hevarit pitävät saatananpalvontaa vain tempuna herättää huomiota (pahennusta), "It's just a gimmick, to get the band signed or to make people aware it exists.", jopa satanistiyhtyeiden fanit voivat olla tätä mieltä. Cradle of Filth on jonkinlaista mustaa metallia. Nicholas sanoo:

"Me yritämme ehdottomasti herättää huomiota ja tehdä vaikutuksen; niin täytyy tehdä erottuakseen joukosta ja ollakseen muiden yläpuolella, koska black metal bändejä on markkinoilla niin paljon"

Toisaalta koko satanismi voidaan jättää huomiotta ja sivuasiaksi musiikin varjoihin, kuten juuri Mikko tekee.

Omissa haastatteluissani uskovien kommentit heivistä eivät tulleet kovin tärkeinä esille, näille mielipiteille vain naureskeltiin ja ne sivuutettiin "hihhuleiden huuhaana". Keskustelussani Leenan ja Hessun kanssa satanismisyytteet lyötiin leikiksi: "Joo, pidetään kaikkia ihme messuja ja hoetaan kaikkia ihme...naurua". Toisaalta tuotiin selvästi esille, että saatananpalvonta ei ole mitenkään oleellista suurimmassa osassa heviä ja raskasta musiikkia. Janita kommentoi saatananpalvontasyytteitä:

"Moni luulee, että se on... [saatananpalvontaa], tottahan niitäki tietysti on, mutta moni varmaan luulee että ne on kaikki bändit suurinpiirtein. ... Se on helppo vetää sitte, jos piruuttansa sanoo jotakin tai on niin kypsyyntynyt haastattelijaan"

Uskonnolliset hevin kritisoijat ja hevin kuuntelijat eivät puhu samaa kieltä, vaan puhuvat toistensa ohitse. Kun he puhuvat esimerkiksi saatanasta tai hevin hirviöistä, niin he puhuvat täysin eri asioista. Mustat vaatteet ja hirviöpaidat voivat olla saatanallisuuden merkki toiselle, kun ne toiselle ovat tapa erottautua muista ja mainostaa omaa musiikkimakuaan ja suosikkiryhmiään. Kun lehtisessä puhuttiin uskonnollisen sitoumuksen tekemisestä, Sabbathia kuunteleva nuori ei kuitenkaan välttämättä tulkitse asiaa suoranaisten uskonnollisesti. Kyse kyllä on sitoutumisesta, mutta musiikkiin ja tiettyyn elämäntapaan, ei saatanaan. Vaikka hevarit eivät ota tätä kritiikkiä tosissaan, tällaisilläkin ulkopuolisten mielipiteillä on oma vaikutuksensa hevarin identiteetin muovaamisessa. Vaikka joskus haluan puolustaa hevareita näiltä syytöksiltä, niin Niistä tulee tunne, että ME tiedämme paremmin, ei asia noin ole. Antaa MUIDEN kuitenkin luulla mitä luulevat.

Ehrnrooth käyttää myyttianalyysia hevin analysoimiseen (1989,137-) Hän sanoo, että Levi-Strauss näki myytin oppositioita välittävänä ja transformoivana merkitysrakenteena. Välitettävät ja transformoivat oppositiot sijoittuvat kulttuuria ja ajattelua edeltävälle prekonseptuaaliselle tasolle. Kunkin kulttuurin perusmyytit sijoittuvat kulttuurien perusvastakohtaisuuksien välittäjiksi kulttuurin symbolisessa järjestyksessä. Modernien mytti-ilmaisujen vastaanoton teoreettisia perusteita Ehrnrooth käsittelee Ronald Barthesin avulla. Moderni myytti mahdollistaa kolme lukutapaa. "Konnotaatio on sellainen toisen asteen semiologinen systeemi, jossa ilmaisu (signifioija, merkitsijä) on jonkin ensimmäisen asteen denotatiivisen semiologisen systeemin valmis merkki. Näin myytti käyttää raaka-aineenaan jo jonkin olemassaolevan diskurssin merkkejä, joiden kylkeen se ujuttaa oman merkityksensä (Ehrnrooth,145)." Olennaista rockin myyttien erittelyn kannalta on se, että jokaisessa kolmessa myytin lukutavassa kiinnitetään eri tavoin huomiota myytin ilmaisuun, joka on jo merkki ja siten denotatiivisella sisällöllä varustettu.

Esimerkkinä erilaisista myyttien lukutavoista Ehrnrooth käyttää itsetuhon peruslausetta; elä kovaa ja kuole nuorena. Kyyninen lukija jatkaa: ...sillä näin sinusta tulee hevirokin vaatimusten mukaisen sankarin näköinen. Lauseesta tulee itsetuhomyytin esimerkki, sen verbaalinen symboli, klisee. Kyynisessä lukutavassa myytin merkitys tulee esiin avoimena, paljaana.

Demytifoiva lukija jatkaa: ...sillä se on käsky, jonka hevirock itsetuhomyytin varjolla sinulle välittää ja näin fatalisoi elämän kovuuden. Siitä tulee hevirockin välittämän kovan elämän fatalisoinnin alibi, joka kätkee taakseen juonen kovan elämän ikuistamiseksi, sen pysyväksi oikeuttamiseksi. Demytifoivassa lukutavassa myytin merkitys puretaan auki ja paljastetaan se petokseksi.

Dynaaminen lukija;...sillä se on hevirockin itsetuhoiseen elämän pyhään sankaruuteen kohottava elämän peruslaki, jonka mukaisesti elämällä sinusta tulee pyhä sankari. Lause ei ole symboli, eikä alibikaan, vaan se merkitsee hevirokin sakraaliin itsetuhoon todella vihkivää loitsua. Vain dynaaminen lukija alistuu myytin merkityskappaleen logiikalle, lukutapa on ikäänkuin myytin pyrkimysten mukainen. Uskonnollisten vastustajien argumentit perustuvat dynaamiseen, eli todesta ottavaan lukutapaan. Hevin erilaiset myyttiset ilmaisut maagisista voimista tulevat kristitylle osoitukseksi todellisesta saatananpalvonnasta. (Ehrnrooth, 1988,100) Vaikka ei olisi samaa mieltä Ehrnroothin löytämisestä myyteistä, erilaiset lukutavat on helppo nähdä heivistä tehdyissä tulkinnoissa.

4.2 Mother

Vanhemmat ja vanhempienjärjestöt ovat usein paheksuneet nuorten musiikkimakua ja epäilleet sen vaikutuksen nuoreen olevan hyvin kielteistä. Tämä kertoo varmasti enemmän sukupolvien välisistä eroavuuksista kuin musiikin vaaroista. Jokaisella sukupolvella on oma kapinallinen ja vanhempien vihaama musiikkilaji. Sitäpaitsi popkulttuuria on melkein aina pidetty uhkana nuorille. Se on yhdistetty vapaa-aikaan tai perheen ja koulun/työn väliin. Toistuvat hyökkäykset sitä vastaan ovat siksi tulleet juuri näiden piirien edustajilta, kuten vanhemmilta, opettajilta tai muilta nuorten moraalista ja hengellisestä kasvatuksesta. (Boethius, 1995,35) Kaskinen (1989, 150) on sitä mieltä, että nuoret eivät halua varsinaisesti kapinoida ja muuttaa yhteiskuntaa musiikin kautta, se on vain ajanvietettä. Todelliset kapinalliset (?) käyttävät muita kanavia, kuten taloutta ja politiikkaa. Heviä vastaan suunnatut hyökkäykset ovat kuitenkin osaltaan tekemässä heivistä kapinallista musiikkia ja hevareista kapinallisia, tai ainakin antamassa sille kapinallisen maineen. Vaikka hevarit eivät välttämättä haluaisikaan muuttaa asioita, niin pukeutumalla hevarityyliseksi ja kuuntelemalla heviä voi vieläkin kapinoida joitain normeja ja sääntöjä vastaan.

Heviä on syytetty paljon muistakin yleisesti paheksuttavina pidettyjen asioiden kannattamisesta, ei vain saatananpalvonnasta. Tämä heijastui yhden Arnettin haastatteleman hevarin lausunnossa siitä miksi hän oli osallistunut tutkimukseen. (Tutkittavia värvättiin panemalla kaupan seinälle ilmoitus, jossa etsittiin hevareita ja luvattiin vapaavalintaisia levyjä palkinnoksi.) Hän sanoi:

"(A friend and I) walked into the store and saw the sign for the study, and we said "let's defend our music", you know, talk to people, let them see that it's not just what they think."

Itsehän myös halusin tehdä graduni hevareista juuri samasta syystä; halusin puolustaa hevareita, ja näyttää, että ehkä hevi ja hevarius ei olekaan ihan sitä, miltä se voi päältä päin näyttää. Näin toisaalta on halua kapinoida, mutta toisaalta myös halua saada ihmiset ymmärtämään, ettei siinä kapinoinissa mitään perää olekaan!

Yhdysvalloissa hevin pakeksuminen heijastuu myös tutkimuksessa, varsinkin psykologinen hevin ja hevareiden sekä muiden musiikkipohjaisten alakulttuureiden

(lähinnä rap ja punk) tutkimus on keskittynyt niiden mahdollisiin haitallisiin vaikutuksiin jäseniinsä. On selvitetty hevariuden yhteyttä itsemurhiin (Stuck, Martin), nuorisoriikollisuuteen ja muuhun epätoivottavaan käyttäytymiseen (Singer, Arnett, Epstein) sekä satanismiin (Bromley, Garvey, Irczinski). Todd ja Weiss esittelevät paria tutkimusta, joissa on yritetty ottaa selville hevin kuuntelun vaikutusta teini-ikäiseen. (1994, 614) King on tutkinut psykiatrisia potilaita määrittääkseen onko hevimusiin ja aineista riippuvuuden välillä yhteyttä. Yli puolet hänen tutkimistaan potilaita piti hevistä. Vaikka King ei väitä, että hevin kuuntelu aiheuttaa tuhoavaa käyttäytymistä, hän uskoo jonkinlaisen yhteyden kuitenkin löytyvän.

Hevimusiikkia on Yhdysvalloissa syytetty nuorison turmelemisesta monella tapaa, ja yksi niistä syytöksistä on se, että hevin kuuntelijat ovat muita kapinallisempia, eivätkä kunnioita perinteisiä arvoja, vaan haluavat elää niistä poikkeavien arvojen mukaan (Arnett, 1991b, 574) En tutkinut olivatko haastateltavani varsinaisesti kapinallisia, mutta heidän arvonsa ovat ehkä osittain erilaisia kuin perinteiset. He ovat hevariutensa alusta pitäen haluneet erottua muista ikäisistään. Joissain psykologisissa tutkimuksissa on etsitty hevariuden ja kapinallisen käyttäytymisen taustalta yhteisiä tekijöitä. Arnett oli kiinnostunut hevareiden vastuuttomasta käyttäytymisestä. Hän teki kyselyn, jolla halusi ottaa selville kuinka usein nuoret olivat käyttäytyneet vastuuttomasti edellisen vuoden aikana. (1991b, 579) Arnett löysi tilastollisesti merkittäviä eroja vertailuryhmän ja hevareiden välillä. Useimmat hevaripojilla yleiset vastuuttomat käyttäytymismuodot olivat toisaalta yleisempiä myös muilla teini-ikäisillä pojilla. Vastuuton käyttäytyminen oli siis hyvin yleistä teini-ikäisillä pojilla kokonaisuudessaan, eikä vain hevareiden yksinoikeus. Esimerkiksi vaikka yli puolet hevareista oli vahingoittanut yhteistä omaisuutta viimeisen vuoden aikana, tässä kohdassa merkittävää eroa muuhun ryhmään ei tullut, koska melkein sama määrä ei-hevareista oli tehnyt samoin. (1991b, 580)

Teini-ikäisten tyttöjen ei yleensä ajatella olevan niin kapinallisia kuin samanikäisten poikien. Arnettin tutkimuksessa hevaritytöt käyttäytyivät ikäisiään vastuuttomammin monilta osin. He raportoivat harrastavansa seksiä ilman ehkäisyä, näpistelyä sekä vandalismia useammin kuin muut. Hevaritytöt ilmoittivat myös käyttävänsä marihuanaa enemmän. (1991b, 585)

Arnett olettaa, että yhden syyn hevareiden aktiivisempaan ja vastuuttomampaan

seksuaalikäyttäytymiseen voisi löytää niistä paikoissa, joissa he yleensä tapaavat. Juhlissa, konserteissa ja klubeissa, missä he kokoontuvat kuuntelemaan hevimusiikkia tällainen vastuuton käyttäytyminen on sallittua ja jopa rohkaistua. Ehkä teini-ikäiset, jotka ovat valmiita tällaiseen seksuaaliseen kanssakäymiseen, tapaavat toisensa heviyhteyksiensä ansiosta (1991b,586) Vaikka konsertit ovat paljon muutakin kuin musiikin kuuntelua, tällainen oletus on mielestäni liian pitkälle viety.

Took ja Weiss halusivat testata kahta hypoteesia; Ovatko hevin (ja rapin) kuuntelijat muita levottomampia ja jos ovat, löytyykö tähän levottomuuteen muita syitä kuin musiikki. He siis olettavat, että hevin kuuntelu sinällään ei aiheuta levottomuutta, vaan että sekä hevariksi tulon, että tiettyyn levottomuuteen on löydettävissä yhteisiä syitä.(1994,616) Tutkimuksen ongelmana on se, että he tutkivat vain jollain tavalla psykiatrisessa hoidossa olevia teini-ikäisiä. Tässä ryhmässä luonnollisesti on enemmän levottomia nuoria. He huomioivat kyllä itsekkin nämä tutkimuksensa ongelmat.Took ja Weis sanovat yhteyden näiden musiikin lajien ja levottomuuden välillä olevan pienemmän kuin on oletettu (1994,.619), mutta tiettyjen käyttäytymisten kohdalla yhteys on selvästi havaittavissa. Nuoret itse sanoivat käyttävänsä laittomia huumeita ja olevansa seksuaalisesti aktiivisempia kuin muut. Arvosanat koulussa ilmoitettiin keskiarvoa huonommaksi.

Suurin osa hevareiksi (ja rapin kuuntelijoiksi) luokiteltuja oli miespuolisia. Kun tämä vääristymä tilastollisesti saatiin oikaistua, he huomasivat, että näihin musiikin lajeihin yhdistetty levottomuus katoaa. (1994, 619) Kyseessä olisi siis heidän mukaansa enemmänkin sukupuoleen liittyvä asia. Aggressiiviset ja tuhoisat käyttäytymisen muodot ovat yleisempiä pojilla kuin tytöillä. Tämän analyysin jälkeen jäljelle jäivät ainoastaan huonommat kouluarvosanat. Kouluongelmat tuntuivat alkaneen jo varhaisessa vaiheessa (elementary school), luultavasti ennen kuin hevin ja rapin kuuntelu alkoi. (1994, 620) Näin näiden musiikinlajien ei tämän tutkimuksen perusteella voi sanoa aiheuttavan levottomuutta nuorissa, syytä täytyy etsiä muualta. Kun lapsi ei menesty koulussa, hän tuntee alemmuutta ja lannistuu. Hän eivät tunne itseään opiskelijaksi ja hän joutuu etsimään toisia keinoja itsetunnon kohottamiseen sekä oman identiteettinsä etsimiseen. Hevi ja rap tarjoavat nuorelle identiteetin, täydennettynä hiuksilla ja vaatteilla, sekä vertaisryhmän, jonka ei aseta suuria vaatimuksia sisääntuloon. Musiikki antaa teini-ikäiselle myös voiman tunnetta, mitä hän ei ehkä muuten saisi. Took ja Weiss päätyvät toteamaan,

että jos haluaa ehkäistä teini-ikäisen levottomuutta, ei kannata syytellä musiikkia, vaan kannattaa yrittää puuttua asiaan jo koulun alussa. (1994, 620)

PMRC (Parents Music Resource Center) on USA:ssa toiminut aktiivisesti nuorisomusiikkia vastaan. Yhdistys koostuu lähinnä vaikutusvaltaisten poliitikkojen vaimoista. Heidän mielestään hevin kuuntelu johtaa huumeiden käyttöön, seksuaaliseen vapaamielisyyteen, sadomasokismiin, saatanan palvontaan, murhiin ja itsemurhiin (Arnett, 1991b,574). He ovat saaneet aikaan paljon keskustelua ja hevimuusikot ovat joutuneet puolustamaan tekemisiään jopa senaatin kuulustelussa. Nuorten tekemistä itsemurhista on syytetty heviyhtyeitä ja heidän kappaleitaan (Ozzy Osbourne). Yhdistys on saanut aikaan ns.varoitustarrasysteemin, äänitykset kuunnellaan ja jos siinä tuntuu olevan loukkaavia sanoituksia siihen laitetaan varoitustarra. Ja päinvastoin kuin nämä vanhemmat toivovat, se taitaa olla eduksi levyn myynnille. Tarroja eivät saa pelkästään metallialbumit, vaan myös muut, erityisesti raplevyt ovat jatkuvan tarkkailun alla.

5.3. Territory

Muistan muutama vuosi sitten televisiossa pyörineen mainoksen, jossa mustiin pukeutunut, vahvasti meikattu tyttö heitti lettiä -rasvaista ja epäsiistiä sellaista- peilin edessä kuunnellen heviä. Hänen sisarensa tuli apuun ja antoi hänelle finnivoidetta. Pian sisar sai huomata, että hevarityttö muuttuessaan naisellisen pehmeäksi, hyvin meikatuksi ja mekkoa käyttäväksi nuoreksi neitokaiseksi tanssi hänen poikaystävänsä kanssa hitaita. Vaikka mainos olisi tehnyt pilaa mainosten yleisestä tyylistä; käytä tätä tuotetta, niin sinusta tulee kaunis, suosittu ja rakastettu, niin mielestäni se antaa hyvän kuvan asenteista hevareita (tässä tapauksessa naispuolisia) kohtaan.

Populaarikulttuurissa, lähinnä elokuvissa kaikki rokkari- ja hevarityyppiset miehet kuvataan pahoina, koulukiusaajina, kapakoissa istuvina väkivaltaisina ja pelottavina juoppoina, pahoinpitelijöinä, huumeidenkäyttäjinä/myyjinä, naiset lisäksi huorina tai seksuaalisesti hyvin aktiivisina (mikä näissä elokuvissa ja meidän kulttuurissamme on vieläkin naiselle hyvin negatiivinen asia).

Hyvä ystäväni Matti kehui minua joskus sanomalla, että olen kaunis, vaikka olenkin

hevisti. Samantyylisiä kommentteja olen kuullut sekä itsestäni että ystäväistäni aivan uppo-oudoilta miehiltä/pojilta. Joskus joku nuori mies (ei hevari) sanoi minulle, että hän ei uskoisi, että "sun näköinen nainen tykkää hevistä". Muistan ajatelleeni, että pitäisikö minun pukeutua "kuin huora" ja pelästyneeni myöhemmin ajatuksiani. Olenhan feministi, joka haluaa arvostaa kaikenlaisia naisia ja heidän oikeuttaan omaan ruumiiseensa ja pukeutumiseen! Kyseessä oli ehkä syväänjuurtunut alitajuinen pelko tulla leimatuksi "huonoksi" naiseksi, onhan meille pienestä pitäen opetettu (ei ainoastaan sanallisesti, vaan asenteilla, lausumattomilla säännöillä jne.) mitä kunnan tytöt eivät tee tai miten huono maine voi pilata elämän. Sen jälkeen päätin hyväksyä hevarinaisilta kaikenlaisen pukeutumisen. Asenne tuntuisi kuitenkin olevan, että heivistä pitävät naiset eivät voi olla naisellisia tai kauniita muuten vain, ja he myös pukeutuvat ja varsinkin käyttäytyvät kuin "huorat" eli ovat seksuaalisesti aktiivisempia kuin muut naiset. Tämä voi johtua juuri hevarinaisten kuulumisesta miehekkäänä tai machoilevana pidettyyn ryhmään ja heidän sukupuolen ilmaisuilla leikkimiseensä.

Rosenbaum ja Prinsky ovat tarkastelleet (Crime and Delinquency, 1991) USA:ssa asenteita hevareita ja heviä kohtaan, lähinnä sitä miten virallisemmat organisaatiot suhtautuvat asiaan. Back In Control eli BIC-järjestö on julkaissut kirjan, joka määrittelee hevin ja punkin filosofiaa, kieltä ja symboleita. "The punk and Heavy Metal Handbook" väittää kyseisten musiikinlajien mm. rohkaisevan kapinallisia arvoja sekä tukevan väkivaltaista, laitonta, moraalitonta ja omituista käyttäytymistä. Poliisi yhdessä naapurustovahdin kanssa on myös ryhtynyt toimeen. Poliiseilla on erityisiä puhujia, jotka kiertävät eri yhdyskunnissa puhuen rockin vaaroista. Yleensä nämä puheet käsittelevät hevin ja punkin laulujen sanoituksia (jotka kuvataan loukkaaviksi) ja hevin ja punkin vaikutuksista niitä kuuntelevien käyttäytymiseen. Näin poliisikin on auktoriteetillaan vahvistamassa joidenkin käsitystä, että hevarit kuuluvat jonkinlaiseen hoitoon.

Rosenbaum ja Prinsky ovat huomanneet myös oikeusjärjestelmässä liikkuneita ennakkoluuloja. Kun nuori joutuu ehdonlaiseen, hänelle annetaan tiettyjä sääntöjä noudatettavaksi. Ehdonalaisen valvojalla on mahdollisuus lisätä näitä sääntöjä tapauskohtaisesti. Kaliforniassa on kiertänyt, ilmeisesti epävirallisesti, lista säännöistä, jotka koskevat punkista ja hevistä riisumista (Rules to Depunk or Demetal). Jotkut valvojat eivät tienneet listasta mitään, mutta toiset sanoivat käyttäneensä sen sääntöjä erikoistapauksissa. Rosenbaum ja Prinsky ottivat myös yhteyttä eri psykiatriisiin laitoksiin

esiintyen huolestuneena vanhempana. He halusivat ottaa selvää, onko heidän kuvitellulla pojallaan mahdollisuuksia päästä hoitoon. He pitivät huolta siitä, että poika kuvailtiin tasapainoisena ja henkisesti terveenä, ainoana "ongelmana" hevin kuuntelu ja hevarina oleminen. Suurin osa laitoksista olisi ollut valmis ottamaan pojan hoitoon.

Ihmiset tai ihmisryhmät voidaan määritellä uhkana yhteiskunnan normeille. Tiedotusvälineissä näiden ryhmien luonne esitetään stereotyyppisesti. (Boethius, 1995, 41) Tietty määrä stereotyyppioita on välttämätöntä, että ihmiset voivat jollain tavalla jäsentää ja tulkita monimutkaista ja täynnä erilaisia ärsykeitä olevaa maailmaa ja erilaisia ihmisiä. Kuitenkin liialliset stereotyyppiat voivat aiheuttaa mm. rasismia ja ongelmia sukupuolten rooliodotuksiin.

Jos hevarit nähdään stereotyyppien avulla tietynlaisina, niin hevi musiikkinakin on saanut tietyn leiman. Puhun juuri machoilusta, naisvastaisuudesta, saatananpalvonnasta. Heviä ei kukaan itseään kunnioittava trenditietoinen musiikinasiantuntija ryhdy kehumaan. Muutenkin hevi on eristäytynyt muusta rokista. Music Televisionissa hevin erikoisohjelma, Headbangers' Ball, on piilotettu keskelle yötä. Sen kaikkein pimeimpään musiikkiin erikoistunut oma ohjelmansa - Into The Pit- tulee tietenkin kaikkein viimeisenä, Suomessa alkaen puoli kolme mutta Englannissa siis jo puoli yksi. Suomessa rokin ajankohtaislehdellä, Rumballa on kaksi heviin erikoistunutta avustajaa. Toimituksen jäsenten luettelussa vuoden parasta singleä ja levyä, nämä hevimiehet luettelevat erikseen vuoden parhaat hevilevyt, eivätkä osallistu muiden mukana varsinaiseen tavallisten valintaan.

Joskus minulle on vihjailtu, että olen vainoharhainen kun kuvittelen ihmisten pitävän hevareita varastelevina rikollisina, huumeidenkäyttäjinä, saatananpalvojina, huorina jne, mutta en ole ainut. En ole tehnyt selvitystä ulkopuolisten asenteista ja stereotyyppioista heviä ja hevareita kohtaan, joten en siis voi varmasti kertoa, mitä muut todellisuudessa ajattelevat. Voin vain kertoa, millainen tunne hevareille muiden asenteista tulee. Haastateltavillani oli enemmän sanomista yleisestä mielipiteestä hevareista, siitä mitä tavalliset ihmiset ja nuoret meistä ajattelevat, kuin siitä, miten uskonnolliset ihmiset kenties meitä turhaan kaikesta syyttävät. Jokaisella oli jonkinlaisia kokemuksia siitä, miten ihmiset suhtautuvat ennakkoluuloisesti vähän eri tavalla pukeutuvaa nuorta kohtaan. Kun kysyin mielipidettä ulkopuolisten ajatuksista hevareista, Hessu vastasi heti:

"Ne luulee vaikka miksi, narkkareiksi ja huoriksi"

Leena:

"Ainakin moni on kysynyt, että miten sä saat noi housut jalkaa... sitten sanoo, että aiva niinku muutki, alhaaltapäin vetäen. Kaikki mummelit kattoo kaupassa päästä jalkoihin, että hyi kauhia, mikä hirviä, vaikka olis vain pelkät stretsit [eikä muuta hevarivaatetta]... vaikka ei itten mielestä näytä mitenkään erikoiselta"

Nicholas (Cradle of Filth):

"... koska metallidiggareita pilkataan monesti yhteiskunnan hylkiöinä, koska he näyttävät erilaisilta pitkine hiuksineen. Mutta ne jotka sekaantuvat lapsiin ovat usein joitain vitun liikemiehiä"

Omia kokemuksiani ennakkoluuloista kerääntynyt lähinnä kaupassa käydessä. Kun on pukeutunut stretseihin ja muuhun hevarivarustukseen, kaupan myyjät seuraavat ostosten valintaa oikein ratkasti, joka askeleella on joku "vaivihkaa" perässä. Varsinkin jos kulkee kavereiden kanssa, saa koko ajan tuntea varkaan leiman niskassaan. Kaverin ei tarvitse olla edes hevari, mutta tietenkin isompi hevarijoukko saa eniten epäilyksiä.

Kun hevarit tuntevat olonsa usein noinkin väärinymmärretyiksi ja ihmisten stereotyyppien vangeiksi, niin onko heidän sosiaalisissa suhteissaan siten jotain vikaa? Arnett (1991b,575) halusi tutkia hevareiltaan kolmen tyyllisiä sosiaalisia suhteita; perhe-, ja muita sosiaalisia suhteita sekä seksuaalisenteita. Hän oletti, että hevareita hyljeksitään sosiaalisesti, ja että heillä olisi tavallista enemmän vaikeuksia perheensä kanssa. Muilla sosiaalisilla suhteilla, joihin liittyy sosiaalinen syrjintä, hän tarkoitti lähinnä hevareiden ikäryhmää ja suhteita koulu- ja muihin kavereihin. Hän olettaa, että sosiaalisesti hylättyjä teini-ikäisiä vetää hevissä puoleensa myös automaattinen jäsenyys hevin ympärille kehittyneessä yhteisössä.

Toisaalla Arnett miettii hevareiden vieraantuneisuutta ja pessimistisyyttä. Koska hevin sanoitukset käsittelevät suurimmaksi osaksi kaikenlaisia negatiivisia asioita ja erilaisia ongelmia, tämä tuntuu ihan järkevältä oletukselta. Arnett on itse jakanut hevin kuuntelijat kolmeen ryhmään; tosiuskoviin, rajatapauksiin sekä ulkopuolelta sisään katsoviin. (Arnett, 1993,425-) Tosiuskova on pukeutunut silmiinpistävästi hevarityylisesti, hän tulkitsee laulujen sanoituksia ja niiden pessimistisyys on hänelle täyttä totta. Arnettin haastatelluista useat hevarit sanoivat pitävänsä hevistä juuri sanoitusten, erityisesti

sosiaalista tietoisuutta sisältävien, vuoksi. Muita syitä olivat mm. soittajien tekninen osaaminen ja laulujen raakuus ja voimakkuus. Sanoitusten merkitys hevareille tuli esille myös heidän valitsemissa lempikappaleissaan, nämä olivat juuri sosiaalisesti "valveutuneita" ja käsittelivät erilaisia ongelmia. Esimerkiksi Metallica'n *Fade To Black*, joka käsittelee itsemurhaa, oli yksi suosituimmista kappaleista. (Arnett, 1991a, 81) Näiden pessimististen sanoitusten kuunteleminen ei kuitenkaan tehnyt hevareita heidä omien sanojen mukaan vihaiseksi tai surulliseksi, lähinnä päinvastoin. Usein heviä kuunneltiin yhdessä muiden kanssa. Hevillä tuntuisi olevan jonkinlainen puhdistava funktio. Sitä kuunneltiin vihaisena, mutta kuuntelu sai hevarit rauhoittumaan, vähemmän vihaiseksi ja onnellisemmaksi. (Arnett, 1991a, 93) Hevin sanoitukset ilmaisevat hevarin (tosiuskovan) todellisia tuntemuksia maailmasta ja sen ongelmista ja hän käyttää kuuntelua mielialojensa hallitsemiseen.

Arnettin tutkimukset eivät kuitenkaan täydellisesti tue hänen hypoteesiaan sosiaalisesti hyljeksityistä nuorista, jotka löytävät pelastuksen hevistä. Hevaripojat ja -tytöt eivät sosiaalisissa suhteissaan eronneet muista paljon ollenkaan. Seksuaalisuudessa ja seurustelussa he ilmoittivat olevansa jopa itsevarmempia kuin vertailuryhmä. Toisaalta perhesuhteissaan hevaripojat olivat muita tyytymättömämpiä kun taas hevarityttöillä perhesuhteissa ei ollut merkittäviä eroja muiden kanssa. (1991b, 583-585) Arnett on toisaalla havainnut, että vaikka hevareiden vanhemmat eivät heviä hyväksykään, hevarit eivät kuitenkaan suoranaisesti heitä vastaan halua kapinoida. (1991a, 95) Tämä tulos antaisi luvan olettaa, että hevarit eivät ainakaan ikäryhmänsä joukossa tunne oloaan hylätyksi, pikemminkin päinvastoin, varsinkin kun kysymys on vastakkaisesta sukupuolesta. Hevareiden vieraantumista, hevin merkitystä hevarin mielialalle ja sosiaalisten ongelmien ratkaisemiselle Arnett ei suoranaisesti tutkinut. Itse kuuntelen myös paljon musiikkia kun olen masentunut ja se tuntuu auttavan. Myös hevikonserteilla tuntuu olevan sama puhdistava vaikutus. Olen esimerkiksi saanut konsertista apua kun poikaystävä on jättänyt tai nuorempana kotona asuessa musiikki auttoi, kun vanhempien kanssa oli isoja riitoja. Myös haastateltavani ilmoittivat kuuntelevansa musiikkia kun jokin asia otti päähän. Leena:

"...niin mä olin ihan hermona, ku se hiton akkaki (sosiaalitoimiston virkailija) vaan urputti ja ku tuli kotia, oli tosi pahalla päällä ja aivan puhku vihaa, niin stereot päälle vaan ja täysillä niin rankkaa heviä kun vain löytyy"

6. ...AND JUSTICE FOR ALL

"Now it's time to take control
of your life"
Fear Factory

Hevariutta on tutkittu lähinnä nuorison harrastuksena, ja siksi kerron muutamalla sanalla hieman nuoruuden määrittelystä ja nuorisotutkimuksesta yleensä. Nuoruuden voi määrittellä monella tavalla, se on ensinnäkin fyysisen kehityksen aikaa, mutta se voidaan jakaa myös erilaisiin psykologisiin vaiheisiin. Nuoruus voidaan jakaa erilaisiin kausiin esim. seuraavasti: esinuoruus, 11 - 13v, varhaisnuoruus, 13 - 15v, keskinuoruus, 15 - 18v, myöhäisnuoruus, 18 - 20 sekä vielä jälkinuoruus 20 - n.25v. (Näre, 1991,13) Nuoriso on myös sosiaalinen kategoria, jota ovat määritelleet tietyt sosiaaliset instituutiot (koulu) ja tietyt rituaalit (avioliitto, konfirmaatio). Nuoriso on myös kulttuurisesti määritelty diskursiivisessa vuorovaikutuksessa musiikillisten, visualisoitujen kielellisten merkkien kanssa, jotka ilmaisevat sen, mikä on nuorta suhteessa siihen mikä määrittellään lapselliseksi tai aikuiseksi. (Fornäs, 1995, 3)

Nuoruuden vakiintuminen omaksi ikäkaudekseen on johtanut siihen, että sen tunnusmerkkejä ja erityispiirteitä on alettu tutkia yksityiskohtaisemmin. Koulu- ja opiskeluaikojen pidentyminen on johtanut työssäkäynnin lykkääntymiseen myöhäisemmäksi kuin se ikä, jolloin seksuaalinen kypsyminen saavutetaan. Nuoren on taisteltava itselleen paikkansa. Nuorena ihminen etsii vastausta moraalien ja arvojen kysymyksiin ja samalla kokeilee erilaisia rooleja ja käyttää erilaisia tietolähteitä pyrkiessään etäännyttämään lapsuudestaan ja sen ajattelu- ja toimintatavoista. (Mäki-Kulmala, 1993, 25)

Vaikka yksittäisiä tutkimuksia nuorisokulttuurista tehtiin varhain, sitä alettiin useissa maissa tutkia laajemmin ja kattavammin vasta 1960-luvulla. Ensimmäinen maa tässä suhteessa oli USA, josta monet uudet nuorisokulttuurin ilmiötkin olivat kotoisin. 1970-luvulla nousivat englantilaiset ja erityisesti birminghamilaiset tutkijat yleiseen tietoisuuteen ja tärkeiksi esikuviksi useille muille. Jotkut nuoret tutkijat olivat kiinnostuneempia saksalaisista ja muista mannermaisista ideoista, usein Frankfurtin koulun ja uusmarxismiin kannattajia. Thomas Ziehestä tuli 1970-luvun lopulla tärkeä hahmo. (Fornäs, 1995, 6.)

Aikaisempien tutkimusten (Arnett, 1991, Ehrnrooth, 1988) mukaan suurin osa hevareista on nuoria, alle 18-vuotiaita poikia. En ole itse tutkinut varsinaisia teini-ikäisiä, vaan olen haastatellut ja miettinyt vanhempien hevareiden elämää, sellaisten "kakskyt ja risat" ihmisten, joihin itsekin kuulun. Nuoruuden käsitettä on muutenkin viime aikoina haluttu laajentaa. Näin nuoruuden identiteettityö kestäisi läpi elämän. (Näre, 1991, 14) Nykyään meidät vähän yli 20-vuotiaatkin lasketaan usein nuoriksi, kun nuorison käsite ja sen raja on venynyt molemmista päistä.

6.1 Blashyrkh- Birminghamilainen nuorisotutkimus

Birminghamilainen teoria oli Lähteenmaan mukaan (1995, 95) kehitelty nuorten alakulttuurien mielen, syntylogiikan ja tyylien tulkitsemiseen, yhdistellen marxahtavaa, luokkayhteiskuntaa koskevaa teoriaa ja semiotiikkaa eli merkkitiedettä. Myöhemmin myös tyttöjen marginaalista asemaa alakulttuureissa pyrittiin tulkitsemaan sen feministisen version avulla. Tarkoituksena oli nähdä nuoret luovina omien merkityksien tuottajina, nostaa nuorisokulttuuri arvoonsa. Nykyään birminghamilaista teoriaa ei paljon käytetä apuna tutkimuksissa, eikä edes problematisoida. Suomessa se on hautautunut ennen kaikkea nuorten identiteettejä ja ns. identiteettityötä koskevien pohdintojen alle. (Lähteenmaa, 1995, 96).

"Birminghamilaisuus kehitettiin 1970-luvulla Britanniassa Birminghamin yliopiston Nykykulttuurin tutkimuskeskuksessa. Birminghamilaisessa tutkimuksessa jaetaan tietty käsitys kulttuurista. Sillä tarkoitetaan tasoa, jolla sosiaaliset ryhmät kehittävät toisistaan erottuvia elämäntapoja ja antavat ilmaisullisen muodon sosiaaliselle ja materiaaliselle elämäkokemukselleen. Nuorten katsotaan elävän vanhempiensa ja yhteiskuntaluokka-

asemiensa determinoimien emokulttuurien ja ns. valtakulttuurin puristuksessa. Työväenluokkaisten nuorten alakulttuurien katsotaan nousseen juuri tietyssä brittiläisen yhteiskunnan muutosvaiheessa 1950-1970 -luvuilla, jolloin perinteinen työväenkulttuuri mureni. Nuoret ratkovat kulttuureissaan emokulttuuriensa paineiden tuloksena syntyneitä ristiriitoja. Tämän maagisen ratkaisuyrityksen lisäksi birminghamilaisuudessa on kolme muuta keskeistä käsitettä; Kaksoisartikulaatio-,bricolage- ja homologiaoletukset" (Lähteenmaa, 1995, 97).

6.1.1 Kaksoisartikulaatio-oletus

Birminghamilainen nuorisokulttuurin tutkimus on siis selittänyt nuorten kulttuurit lähinnä valtakulttuurin (yhteiskunnan) ja emokulttuurin (nuorten kulttuurin taustalla oleva, vanhempien kulttuuri) väliin sijoittuvina ja niiden välisiä suhteita ilmentävinä suhteellisen itsenäisinä alakulttuureina. Silti tätä jakoa ovat Suomessa yrittäneet soveltaa Heiskanen ja Mitchell teoksessaan Lättähatuista Punkkareihin. He ovat jakaneet nuorisokulttuurit yleis-,vasta-, ja erilaisiin alakulttuureihin. Nuorten kulttuurit he tulkitsevat kaksoisartikulaatio-oletuksen mukaisesti erilaisiksi reaktioiksi emo- ja valtakulttuurin suhteissa tapahtuviin muutoksiin, lähinnä emokulttuurin asenteisiin, sosiaalisen nousun paineisiin ja aikuisten maailman arvoihin. Alakulttuurisuuntautumisen he huomasivat olevan yhteydessä vanhempien luokka-asemaan. Suomalaiset nuoret näyttivät hedän mukaansa reagoivan yhteiskuntamme keskeiseen murrokseen, keskiluokkaistumiseen. "Rentoon huvitteluun suuntautuminen peitti alleen pyrkimyksen sosiaaliseen nousuun ja koviskulttuureihin kuuluvat näyttivät pääasiassa olevan jäämässä isiensä yhteiskuntaluokkiin" (Lähteenmaa, 1995, 107)

Ehrnrooth on analysoinut (1988,178-) birminghamilaista nuorisokulttuurin tutkimusta mieltien voisiko sitä soveltaa 1980-luvun Suomeen sekä erityisesti hevareihin. Hänen mukaansa Heiskasen ja Mitchellin tulkinta on rajoittunut näyttämään vain yhden puolen nuorten alakulttuureista, se ei mahdollista alakulttuurien tarkastelua itsenäisinä ilmiöinä. Kyseenalaista on myös se, että voidaanko tätä soveltaa suoraan 1980-luvun Suomeen. "Kaksoisartikulaatio-oletus kietoutuu oletukseen yhteiskunnasta, jossa on selviä, voimakkaita ja perinteikkäitä luokkakulttuureita, ennen kaikkea selkeä työväenluokka" (Lähteenmaa, 98). Vaikka oletus on voinut 1970-luvun Britanniassa olla hyvinkin paikkansapitävä,

Suomeen tai muihin Pohjoismaihin tämä oletus ei tunnu sopivan alkuunkaan, suomalainen yhteiskunta on monimutkaisempi. (Ehrnrooth, 1988,99) Suomessa yhteiskunnan ja kulttuurin suhde on Ehrnroothin mukaan erilainen kuin Englannissa. Myös aika on tehnyt tehtävänsä. Enää ei löydy sellaisia työläisyhdyskuntia, jonka hajoamista vasten esim. Cohen nuorisokulttuureita tulkitsi. (mt. 1988,104)

Ehrnroothin yritys tulkita hevareita Heiskasen ja Mitchellin mallin mukaan ei onnistu. "Tämä johtuu ennen muuta hevareiden useista emokulttuureista ja siitä, että hevarit itse antavat hevariudelle toisistaan poikkeavia merkityksiä, jotka eivät vaihtelee emokulttuurin mukaan.(1988,187) Haastateltavani ja minut voidaan lukea kaikki keskiluokkaan, jos kriteeriksi otetaan vanhempien ammatit. Me kaikki annamme hevariudelle erilaisia merkityksiä. Jo sen, kuka on hevvari, määrittelimme eri tavoilla lähinnä oman musiikkimakumme mukaan.

6.1.2 *Bricolage-oletus*

Birminghamilaisessa nuorisotutkimuksessa alakulttuureita tarkastellaan myös itsenäisinä kulttuurisina muotoina, alakulttuurisina tyyleinä. Pelkkä ulkoisten esineiden käyttäminen ei tee tyyliä, sen tekee aktiivinen objektien järjestäminen. (Ehrnrooth, 1988,185). Tämä järjestäminen tuottaa organisoidun identiteetin, erottuvassa ja yhdenmukaisessa muodossa. Raaka-aineet saadaan kulttuuri- ja muun tavarateollisuuden tuotteista. Bricolage-termini tarkoittaa "objektien uudelleenjärjestämistä, uuteen yhteyteen laittamista siten että ne välittävät tuoreita merkityksiä jossain kokonaisessa merkityssysteemissä." Kysymys ei ole aivan täysin uusien merkitysten luomisesta, vaan merkkien muuttamisesta ja uudelleensovittamisesta. Birminghamilaisessa tutkimuksessa bricolagea selitetään tapahtuvaksi yhtä lähtökohtadiskurssia vasten, mutta näin ei käy enää nykyään. Muodin yhtenäisen keskeisdiskurssi on kadonnut, ja näin bricolage on muuntunut monensuuntaiseksi.(Ehrnrooth, 1988, 191)

"Oletukseen bricolagesta kietoutuu samalla birminghamilaisten käsitys nuorisotyylien potentiaalisesta kapinallisuudesta tai ainakin luovuudesta: merkityksen muuntelusta seuraa, että hegemonisen ideogian läpäisemät markkinat eivät täysin voi määrätä sitä, mitä nuoret ilmaisevat tyyleillään, vaikka raaka-aineet tyyleihin saataisiinkin muoti- ja kulttuuriteollisuuden valmiista tuotteista (Lähteenmaa, 1995, 100)." Useimmat ihmiset

järjestelevät merkkejä uudelleen, mutta se ei tee nuorten alakulttuurien bricolagesta merkityksetöntä. Tiettyyn asiaan voi liittyä hämmentävämpiä tai tuomittavampia mielyhteyksiä (ainakin keskiluokkaisten aikuisten mielestä), ja näin sen asian ottaminen osaksi tyyliä on merkittävämpi teko kuin esim. piilomerkityksiä sisältävän vitsin kertominen. (mt. 1995, 101) Hevareilla tällaisten paheksuttavien osien ottaminen osaksi tyyliä on hyvin selkeätä, levynkansissa, kiertuepaidoissa, erilaisissa koruissa käytetään paljon erilaisia hirviöitä ja saatanan kuvia. Myös konserteissa slamdancing ja muu riehuminen voidaan nähdä tappeluna tai väkivaltaisena, ja näin siis paheksuttavana.

Hevarit järjestävät Ehrnrootin mukaan muutenkin erilaisia jo olemassaolevia symboleita yhä uudestaan antaen niille omia ja uusia merkityksiään. Raaka-aineet eivät välttämättä tule suoraan kulttuuriteollisuudelta, vaan välittäjinä voivat olla aiemmat alakulttuuriset tyylit. Hevarit ovat saaneet mallin pitkään tukkaansa keskiluokkaisesta avantgardismilta tai hippiliikkeeltä. Farkku(nahka)takit ovat tulleet rokkarityyppisiltä tyyleiltä ja selkäliput (joita tällä hetkellä ei paljonkaan enää käytetä) sekä muu bänditavara on peräisin faniperinteeltä. (Ehrnrooth, 1988, 195). Hevariuteen on siis otettu aineksia sieltä täältä, mutta itse yhdistelmä on ainutkertainen ja hevareiden oma luomus. Hevariudessa pitkä tukka ei Ehrnroothin mielestä merkitse samaa kuin hippitraditiossa, jossa se oli kahlitun sivilisaation kritiikkiä, kultivoituneisuuden nurinkääntämistä. Hevareille se hänen mielestään merkitsee maskuliinisen seksuaalisen voiman ilmaisemista. Mielestäni tämä on hiukan ylitulkitemista, vaikka miesten pitkissä hiuksissa seksuaalinenkin elementti mukana on. Keskustelussamme Leenan ja Hessun kanssa Leena epäili Hessun alunperin kasvattaneen pitkät hiukset kiinnittääkseen naisten huomiota. Me molemmat keskustelivat naiset olimme sitä mieltä, että pitkät hiukset miehellä ovat hyvän näköiset. Tämä ei ole harvinaista naispuolisten hevareiden keskuudessa, jos omaan tuttavapiiriin on luottamista. On silti liian pitkälle vietyä tulkita (mies)hevareiden pitkät hiukset maskuliinisen seksuaalisen voiman ilmaisemisena.

6.1.3 *Homologia-oletus*

Birminghamilaisessa tutkimuksessa on etsitty vastaavuuksia ja yhteensopivuuksia ryhmän ulkoisen tyylin ja sisäisten arvojen välillä (Ehrnrooth, 1988, 187). "Ryhmä omii tyyliinsä esineitä tai asioita, jotka ovat homologisessa suhteessa (tai voidaan saattaa

siihen) ryhmän keskeisten käytäntöjen, rakenteen ja kollektiivisen omakuvan kanssa (Lähteenmaa, 1995, 103)". Näin ulkoisista objekteista voi tulla tunnusmerkkejä, joissa ryhmän jäsenet näkevät keskeisimmät arvonsa ilmaistuina. Arnett sanoo, että hevareiden alakulttuurin osat ovat homologisia, vaikka ulkopuolisesta ne näyttävätkin olevan epäjärjestyksessä. (Arnett 1993,424). Hevareiden arvot ja elämäntyyli heijastavat heidän vieraantumistaan laajemmasta yhteiskunnasta. Merkkinä yhteensopivuudesta arvojen ja tyylin välillä Arnett pitää lähinnä hevareiden pukeutumista mustaan, jota pidetään surun värinä. Ehrnroothin mukaan tyyli saattaa kuitenkin sisältää elementtejä, jotka ovat ristiriidassa ryhmän elämännäkemyksen kanssa. Toisaalta ei ole edes niin itsestäänselvää, että ryhmällä on olemassa ristiriidaton elämännäkemyks. Hänen mukaansa hevariudella on "yksi ilmaisu, yksi tyyli, mutta monta elämäntyyliä". (Ehrnrooth, 1988, 194) Mielestäni nykyisin on myös kyseenalaista, onko hevareilla vain yksi tyyli ja yksi ilmaisu. Tulkintaa hevareiden tyylin ja arvojen yhteensopivuudesta ei siis voida varauksetta tehdä. Arvojen ilmaisemisen sijasta hevareiden tyyli on Ehrnroothin mukaan selkeää identiteetin rakentamista. "Hevi tarjoaa kokonaisvaltaisen merkitysvaruuden rankkaan elämäntyyliin perustuvalla identiteetin rakentamiselle" (mt. 1988 ,97). Hevareiden identiteettiä ja sen rakentamista käsittelem seuraavassa luvussa.

Hevariutta ei siis varauksetta voida määritellä birminghamilaiseksi alakulttuuriksi, mutta Ehrnrooth päätyy nimeämään sen subkulttuuriseksi posttyyliksi. Vaikka Ehrnrooth kritisoi birminghamilaista nuorisotutkimusta, ja epäilee sen sovellettavuutta nykyajan Suomeen, hän huomauttaa, että se tarjoaa virikkeitä ja tarkastelutapoja nuorten alakulttuurien tutkimiseen ja tulkintaan.

6.2 Self-Bias Resistor

Erilaisia identiteettejä, niiden rakentamista modernissa yhteiskunnassa, niiden mahdollista joustavuutta ja eri identiteettien kokeilua yms. mietitään nykyään hyvin paljon monesta näkökulmasta ja monella yhteiskuntatieteiden erikoisalalla. Itse yritän analysoida sellaista hevareiden identiteettiä ja elämäntapaa, joille hevarius ei ollut pelkkä varhais- tai keskinuoruuden kokeiluvaihe, joka jätetään suurelta osalta tai jopa aivan kokonaan taakse sitten kun muut asiat alkavat kiinnostaa enemmän.

"Yksilön minän kehitys on varsin kompleksinen kokonaisuus, jota on mahdotonta kattavasti määritellä. Identiteetin muotoutumisessa kyse ei ole staattisesta, kerralla omaksuttavasta tapahtumasta, vaan prosessista. Sen keskeiset ja kehityksen kannalta ratkaisevat vaiheet sijoittuvat kuitenkin nuoruusikään (Mäki-Kulmala, 1993, 25)."Lopullisen identiteetin yhtenä tunnusmerkkinä voidaan pitää sitä, että yksilö kykenee tekemään eron itsensä ja muiden ihmisten kesken. Samalla sitä luonnehtii kyky sekä erillisyyteen että läheisyyteen eli läheisiin ihmissuhteisiin. Nuoruuteen liittyy yksilönkehityksen lisäksi muitakin tehtäviä ja sosiaalisen aseman muutoksia. Nuoruuden aikana yksilö on vastaanottavaisin erilaisille intellektuaalisille vaikutteille. Samalla yksilö on kehityksessään vaiheessa, jolloin hänen minuutensa ja olemassaoleva yhteiskuntajärjestelmä joutuvat jossain määrin jännitteeseen suhteeseen keskenään. Tämä johtuu siitä, että nuoret on pakotettu yhteiskunnassa vieraantuneeseen rooliin, jossa he ovat vähemmän tekemisissä perheensä kanssa, mutta eivät ole vielä tulleet osalliseksi ammatillisesta elämästä (mt., 1993, 26-27).

Johansson ja Miegel ovat teoksessaan *Do The Right Thing, Lifestyle and Identity in Contemporary Youth Culture* tutkineet nuorten elämäntapaa, jota he analysoivat kolmen erillisen, mutta keskenään yhteydessä olevaa tason avulla. Elämäntavan keskustelussa relevantteja elämisen аспекteja on mahdollista tutkia kolmella tasolla. Jokaisessa yhteiskunnassa on rakenne, joka erottaa sen muista yhteiskunnista ja kulttuureista. Tähän rakenteelliseen tasoon kuuluu monenlaisia instituutioita, laisäädäntöjä, tuotantotapoja, normeja arvoja ja tapoja. Tällä tasolla löytyy perustavia eroja esimerkiksi uskonnollisten ja maallisten, maatalousvaltaisten ja teollistuneiden yhteiskuntien kesken. Tässä on kyse elämän muodosta. Toisen tason (positional) analyysissä keskitytään eroihin ja yhtäläisyyksiin tietyn yhteiskunnan tai kulttuurin sisällä suurten kategorioiden, luokkien tai ryhmien välillä, joilla on erilainen asema sosiaalisessa rakenteessa. Heidän suhteensa esimerkiksi eri instituutioihin ovat erilaiset, aivan kuin heidän roolinsa tuotannossa. Tässä on kyse elämisen tavoista. Kolmas taso (individual) koskee yksilöä. Yritetään ymmärtää eroja ja yhtäläisyyksiä niiden tapojen välillä, joilla ihmiset kohtaavat todellisuuden ja johtavat elämäänsä, kuinka he ilmaisevat persoonallisuuttaan ja identiteettiään, suhteitaan toisiin yksilöihin tai yksilöryhmiin. Tässä suhteessa nämä elämäntyylit ovat ilmaisuja yksilöiden haluista luoda omat tietyt persoonalliset, kulttuuriset ja sosiaaliset identiteetit historiallisesti määrittelyssä yhteiskuntansa rakenteellisen ja positional viitekehyksen sisällä. (Johansson, 1992, 23)

Nykyajan yhteiskunnassa elämäntyylit ovat vähemmän sidottuja yksilön sosiaaliseen asemaan kuin ennen ja yksilöllisesti määritellyistä ehdoista on tullut tärkeämpiä. En hevareita tutkiessani etsi rakenteellisia ja sosiaaliseen asemaan liittyviä eroavuuksia hevareiden ja muiden välillä sekä toisaalta hevareiden kesken. On silti muistettava, että elämäntyylit ovat kuitenkin sekä rakenteellisesti, asemallisesti että yksilöllisesti määritelty ilmiö. (Johansson, 1992,35) Vaikka haastateltavillani on tiettyjä eroja lähinnä hevariudessaan, he olivat melko samoista yhteiskunnallisista lähtökohdista tulleita, ovat kotoisin samalta seudulta (vaikka nykyään asuvatkin eri puolella Suomea), suurinpiirtein samanikäisiä (20-24). Luulisin, että heidän välillään ei ole mitään suurempia yhteiskunnalliseen rakenteesta tai asemasta johtuvia eroja. Jos näitä haluaisi tarkemmin tutkia, voisi haastateltaviani vertailla esimerkiksi helsinkiläisiin työväenluokkaisiin, nuoriin hevaripoikiin. Toisaalta olen keikoilla Helsingissä nähnyt nuorempia ja vanhempia helsinkiläisiä ja he käyttäytyvät ihan samalla tavalla kuin Jyväskylässä käyttäytytään. Oman tutkimukseni kannalta nämä mahdolliset rakenteelliset erot eivät ole relevantteja.

6.2.1 Olen hevari, tänään

Hyvin paljon siteerattu ja myös kritisoitu hahmo nuoruuden identiteetin tutkimuksessa on saksalainen Thomas Ziehe. Teoksessaan Uusi Nuoriso, Epätavanomaisen oppimisen puolustus, hän puhuu perinteisen kulttuurin häiriöistä. Esimerkiksi kristillisten uskontunnustusten merkitys arkipäivän ohjena on vähentynyt. Eri yhteiskuntaluokkien perinteinen elämänmuoto on ollut ennalta annettua tulkintaa sille merkitykselle, jonka ihmiset saattoivat elämäkerralleen antaa. Ennen jokapäiväisen elämän sääntöjen, merkitysten tulkinnan, identiteettimallien ja sosialisatiokäytäntöjen pysyvyys oli taattu. Tällainen varmuus, turvallisuus ja perinteeseen suuntautuminen merkitsi luonnollisesti myös ahtautta. (Ziehe, 1991,27)

Perinteen häiriintymisellä on vaikutuksensa myös siihen tapaan, jolla ihmiset ymmärtävät ja tulkitsevat itseään. Perinteen murtuminen vapauttaa uusia mahdollisuuksia tulkita omaa itseämme. "Identiteettiä ei enää koeta jonakin sellaisena, joka omaksutaan, jotta pystyttäisiin se avulla koko loppuelämä omalle elämäkerralle viitoitetulla uralla. Identiteettejä voi nyt kokeilla, muuttaa, sommitella ja perua. Tällainen identiteettityö on raskasta ja kriisinomaista. Se on työtä ihmisen omassa elämänprojektissa ilman, että

voisi tarttua mihinkään valmiisiin perinteisiin tarjouksiin (Ziehe,1991,27)."

Perinteiden muuttuminen sisältää toisaalta vapautta, mutta toisaalta se johtaa normien puuttumiseen. Nykynuorisolla on laajat mahdollisuudet harkita ja ilmaista omaa identiteettiään, luoda itselleen tilaa ja etäisyyttä. Kulttuuriteollisuus luo kuitenkin epärealistisia odotuksia siitä, millainen identiteettiään muokkaavan nuoren pitäisi olla. Tämä sisältää enemmän mahdollisuuksia itsen muokkaamiseen ja oman tyylin luomiseen mutta se, mikä näyttää mahdolliselta ei ole sama asia, kuin se, mikä oikeasti sitä on. (Holsten-Beck, 1995, 113) Identiteetin löytäminen ei ole siis nykyään helppoa, kun malleja löytyy, ne ovatkin epärealistisia ja mahdottomia.

Ziehen analyysi unohtaa, että nuoria on kahta sukupuolta (sexes). Vakaa identiteetti on yhdistetty lähinnä ammattityöhön, mikä länsimaissa on miehinen identiteetti. Naisten identiteetti on perinteisesti muuttunut elämän varrella ihmissuhteiden mukaan; naimaton nainen, vaimo, äiti, isoäiti, leski... Naisille identiteetin pysymättömyys ei ole mikään uusi asia, toisin kuin miehille, joiden identiteetti on ollut riippuvainen koko elämän samana pysyneestä ammatista. (Holsten-Beck, 1995, 114)

Ziehe puhuu erilaisten identiteettien kokeilumahdollisuuksista ja identiteetin joustavuudesta nuoruudessa. Hevarius tarjoaa mallin identiteetille sen jälkeen kun musiikista on tullut tärkeä osa elämää, mutta sen pitempiaikainenkaan omaksuminen ei tarkoita sitä, että identiteetissä tai hevariudessa ei tapahtuisi minkäänlaisia muutoksia. Monessa tapauksessa hevarina olo jää kuitenkin kokeiluksi. Voidaan jäädä niin "pinnalliselle" tasolle, että puetaan hevarivaatteita päälle ja seinät täytetään hevaripiireissä arvostettujen yhtyeiden julisteilla, vaikka kyseisen yhtyeen musiikkia ei olisi koskaan kuullutkaan. Janita tunnusti tämän ja itsekin olen laittanut seinälleni julisteita bändeistä samalla periaatteella. Musiikki ei ole tärkeintä, vaan aletaan hevareiksi ja koviksi tyypeiksi, koska kaveritkin ovat. Samalla voi kuvioihin tulla vaikka alkoholi ja tupakka, ehkä huumeet. Näin ehkä kapinoidaan vanhempia vastaan, yritetään järkyttää heitä ja muita aikuisia (esim. opettajia), kyse ei ole varsinaisesti hevariudesta pysyvämpänä identiteettinä ja elämänasenteena. Janitalla tämä kapinavaihe oli hyvin näkyvä.

"no, 12 -vuotiaat on periaatteessa vain sitä, että kun muutkin tykkää ja se on kovaa niin pitää tykätä. Sillai niinku että totta kai ne nuoremmat van niinku näyttää, että pitää olla kovaa, mutt usein se siitä alkaa...Haastattelija:"niin, miksi sä oletkaan alkanut kuuntelemaan

heviä?" Janita: "Varmaan justihin sen takia, hehh, on ollut niin kovaa, piti näyttää olla kovaa, varmaa sen takia"

Tämä hevariuskausi voi kuitenkin mennä pian ohi, kun löytyy muita mielenkiintoisia vaihtoehtoja, mille perustaa identiteettinsä. Joko murrosiän kapinan loppuminen, pysyvän ihmissuhteen löytäminen, ehkä joku vain kyllästyy heviin. Janita on haastateltavistani selvimmin jo ohittanut varsinaisen hardcorehevarivaiheen, mutta hänellä sen vaikutus oli pysyvämpää kuin pelkkä kokeilu. Vieläkin hän kuuntelee raskasta musiikkia, eikä hänen kaveripiirinsä ole muuttunut. Hänen lausunnossaan tuli ilmi, että tämä ulkoisiin asioihin keskittynyt kapinavaihe voi muuttua joksikin pitkäaikaisemmaksi, "usein se siitä sitten alkaa".

Joillakin ihmisillä hevi, tietyllä tavalla pukeutuminen ja käyttäytyminen jää pitkäksi aikaa vaikuttamaan asenteisiin ja elämäntavoihin. Hessu sanoi osuvasti: "Heviveri virtaa suonissa."

Oman itsen ja identiteetin löytäminen ovat muutisanoja, mutta myös koko elämän kestävä projekti, jossa tapahtuu muutoksia koko ajan. Muutokset eivät silti tarkoita edellisten jo löydettyjen elementtien täydellistä hylkäämistä. Niistä voi tietoisesti tai tiedostamatta itselle sopivimmat "ominaisuudet" ja tärkeät asiat ja hylätä huonoksi havaitut.

6.2.2 *Identiteetin osatekijöitä*

Identiteetti -termiä on määritelty monella tapaa sosiaali- ja yhteiskuntatieteiden tutkimuskentillä. Aivan kuten muitakin käsitteitä, sen käyttö riippuu käyttäjän ammatti-identiteetistä ja tarkoituksesta. Identiteetti on keskeinen käsite monissa tutkimuksissa ja esimerkiksi elämäntavassa, mutta se on myös monimutkainen käsite, joka koostuu monista osista. Johanson ja Miegel ovat jakaneet identiteetin käsitteen kolmeksi; persoonallinen, sosiaalinen ja kulttuurinen. Jokaisella näistä on erilainen tehtävä yksilön elämäntyylin tuottamisessa.

Persoonallisen identiteetin käsitettä on eniten kehitelty psykoanalyttisessä perinteessä.

Sen voidaan sanoa olevan subjektiivinen tunne jatkuvasta olemassaolosta ja yhtenäinen representaatio omista tarpeista, kyvyistä, tiedoista, toiveista ja peloista. Toisin kuin sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti, siihen liittyviä piirteitä pidetään yksilön ainutlaatuisina ilmaisuina. Se ei silti koske vain yksilöllistymisen prosessia, vaan myös muita elämän puolia, kuten läheisyyttä ja muista riippuvaisuutta. Kokonaisen ihmisen on osattava sisäistää toisten itselle tärkeiden ihmisten aspekteja, mutta toisaalta kehittää kyky erottaa itsensä muista. Persoonallinen identiteetti on määritelty ensisijaisesti monien ainutlaatuisien kokemusten ja niiden käsitysten, joita ihminen on itsestään luonut, avulla.

Persoonallinen identiteetti määrittelee, kuinka kaksi muuta identiteetin tyyppiä muovataan, ylläpidetään ja ilmaistaan. Siksi se on tärkeä myös elämäntyylin kehityksessä. Vaikka se tulee suhteellisen pysyväksi nuoruudessa, yksilö kehittää koko ajan uusia toiveita ja haluja. Nämä perustuvat enemmän tai vähemmän vakaalle persoonalliselle identiteetille. (Johansson,1992,40-43) Persoonallinen identiteetti kehittyy ensisijaisesti yksilön ja toisen ihmisen suhteen kautta, ensin vanhempien, sitten sisarusten, sukulaisten ja ystävien kautta eli se identiteetti muodostuu yksilöllisessä sfäärissä.(mt.1992,48)

Kun persoonallinen identiteetti määritellään osittain kehittyvän läheisten ihmissuhteiden kautta, ei pelkäksi henkilökohtaiseksi asiaksi hevarilla toiset hevarit ovat merkittäviä ihmisiä perheen ja muiden ystävien lisäksi. Haastatteluissa (ja muissa keskusteluissa) hevariystävien merkitys persoonallisen identiteetin muotoutumisessa näkyy varsinkin siinä, että metallimusiikista kiinnosttiin alunperin jonkun ystävän välityksellä. Avuliaat jo hevistä kiinnostuneet ystävät äänittävät mielellään mahdolliselle hevariehdokkaalle omia levyjään. Toisaalta hevistä pitävät hakeutuvat helposti samanhenkisten ihmisten pariin keikoilla, festivaaleilla, klubeissa ja jopa musiikkikaupoissa, niinkuin missä tahansa harrastuksessa tai jaetussa kiinnostuksen kohteessa. Toisten hevareiden kanssa puhuminen ja väittely vahvistaa tunnetta siitä, että oma hevarius, omat tunteet ja toiveet ovat validia ja hyväksytyä. Toisten hevareiden kanssa voi keskustella musiikista tasa-arvoisesti; vaikka musiikkimaut eroaisivatkin, toinen kuitenkin tietää, mistä itse puhuu. Ja toinen myös jakaa kiinnostuksen ja rakkauden samanlaiseen musiikkiin Se vahvistaa läheisyyden tunnetta ja saa aikaan luottamusta omiin henkilökohtaisiin toiveisiin ja haluihin.

Hevareillakaan persoonalliseen identiteettiin liittyvät kokemukset ja käsitykset itsestä eivät liity ainoastaan hevariuteen ja sen mukana tuomiin asioihin. Toki hevarius on tärkeä osa yksilöllistymistä, mutta se ei ole ainut tekijä. Varhaiset kokemukset, koko elämänkaari, omat toiveet, pelot, halut ja käsitykset elämästä eivät kaikki välttämättä liity heviin tai hevariuteen, mutta ovat alunperin voineet olla ohjaamassa ihmistä hevin ja hevariuden kulttuurin pariin. Mikon musiikillinen lahjakkuus on saanut hänet kiinnostumaan musiikista ja muut asiat taas hevistä.

Arnettin (1992, 355) mukaan sosialisatioympäristö on tärkeä tekijä käyttäytymisen taustalla. Hän erottelee toisistaan kapean ja laajemman sosialisatian. Jos korostetaan perheen ja yhteisön merkitystä, perinteiden kunnioittamista sekä selkeiden velvollisuuksien, sääntöjen, rangaistusten ja olemassaoloa, on kyseessä kapea sosialisatio. Tämän vastakohtana on itsenäisyyttä ja autonomiaa korostava, ilman selkeästi ilmaistuja ehdottomia sääntöjä oleva laaja sosialisatio. Nämä vaihtelevat kulttuurista toiseen ja aikakaudesta toiseen, mutta myös kulttuurin ja aikakauden sisällä perheittäin ja yhteisöittäin.

Roolin käsitettä käytetään edustamaan tietyssä yhteisön rakenteen asemassa olevan ihmisen käyttäytymisodotuksia. Jokaisella ihmisellä on erilaisia rooleja. Että pystyisi osallistumaan tietyssä sosiaalisessa kontekstissa, on välttämätöntä, että on oppinut sen säännöt, normit ja tavat. Sosiaalinen identiteetti on lähinnä juuri sitä: saada yksilö purkamaan ja reagoimaan signaaleihin, symboleihin ja tietyn sosiaalisen tilanteen tekoihin oikein. Sosiaalinen identiteetti on siten identiteetti, jonka kautta ihmisestä tulee sosiaalinen olento (Johansson, 1992, 43-44) Sosiaalisen identiteetin kautta ihmisestä tulee tiettyjen ryhmien jäsen ja hän oppii ne roolit, joita hänen odotetaan esittävän (play). Tavallaan sosiaalinen identiteetti palvelee yksilön yhdistämistä tiettyihin sosiaalisiin konteksteihin. Se kehittyy niiden tiettyjen vaatimusten, etujen, oikeuksien ja velvollisuuksien kautta, jotka määräävät sitä asemaa, missä yksilö sosiaalisessa järjestelmässä on. Sosiaalinen identiteetti on näin muodostettu sosiaalisessa sfäärissä. (mt.48)

Hevariksi päästäkseen ei tarvitse suorittaa mitään pääsykoetta, vaan sen edellyttämät toiminnot, ulkonäkö, rituaalit ja ehkä mielipiteet opitaan vähitellen, matkimalla toisia hevareita. Haastatteluissani ilmani, että hevariksi ryhdytään joko kavereiden kanssa yhdessä tai heidän "houkuttelemanaan". Aluksi hevariudessa oikein reagoiminen esimerkiksi konserteissa on tärkeää (minulla opettelu vei jopa pariilta ensimmäiseltä

konsertilta monta arvokasta koettua tunnetilaa). Myös muita hevariuden ulkoisia ilmauksia opetellaan ja yritetään varmistaa, että oikeasti kuuluu joukkoon, tuntee roolinsa ja sosiaalisen asemansa. Vähitellen ilmaisuihin tulee mukaan taas myös persoonallisen identiteetin elementejä hevin ja hevariuden ulkopuolelta.

Varsinainen hevariuteni alkoi musiikista, siitä että musiikista tuli tärkeä, jossain vaiheessa jopa tärkein osa elämääni. Se muutti asennettani elämään ja halusin myös näyttää sen muille. Alkuvaiheessa halusin ehdottomasti pukeutua hyvin hevarimaisesti, vaikka en silloin vielä pitänyt niin raskaasta musiikista kuin nykyään. Kaikki haastateltavani muistivat ensimmäiset suosikkihevibändit ja keneltä ensimmäiset levyt oli äänitetty. Hevistä kiinnostuminen on tärkeä käännekohta elämässä.

Hessu:

"...silloin ku tuli se stay hungry...silloin oli kaikki waspit ja kissit kova sana, sit ku mä olin kuudennella tuli anthraxit ja sellaset ja metallica, ja yläasteella aina vaan rankempaa"

Janita:

"...oon äänittänyt yheltä likkakaverilta ja sitten omanluokkalaisilta tosi paljon ja mulla vaikutti varmaan se...toi poika jonka kanssa seurustelin."

Meillä kaikilla on myös ollut oma hardcore-hevarikautemme, jolloin vain kaikkein rankin musiikki kelpasi kuunneltavaksi. Me myös kaikki olemme ohittaneet tämän vaiheen, vaikka metallimusiikkia vieä kuuntelemmekin. Olen huomannut, että vaikka itse kuuntelen yhä rankempaa, nykyään aika paljon deathmetallinkin tyylistä, niin pidän myös joistain mainstream biiseistä, tai uskallan tunnustaa itselleni pitäväni niistäkin. Nämä pienet muutokset musiikkimaussa ja toisaalta pukeutumisessani ovat osittain seurausta tietystä asenteen muuttumisesta, musiikki ja tietty rankkuus ei ehkä enää ole se kaikkein tärkein tai jopa ainut tärkeä asia elämässä.

Leena:"Nyt on jo hiukan palannut, niin hurja kun yhteen aikaan ei kuunnellut mitää muuta ku jotain heviä, jotain rankkaa"

Hessu "Se oli silloin joskus, sitä oli että deathmetal is true metal. Eipä oo enää"

Johanssonin ja Mlegelin mukaan kulttuurinen identiteetti on kaikkein tärkein identiteetin osa. Ymmärtääkseen kuinka yksilön identiteetti rakentuu, täytyy ymmärtää myös, miten yksilö sisäistää ja käyttää abstraktia kulttuuria. Tässä Bourdieun termi habitus on heidän

mielestään sopiva. Habituksen voidaan sanoa välittävän yhteiskunnallista rakenteita ja niistä tehtyjen tulkintoja ja asenteita. Habitus koostuu sekä yhteiskuntaluokan kulttuurisesta tyylistä, yksilön sukupuolesta, ikäryhmästä jne., sekä yksilöllisestä tavasta ymmärtää ja suhtautua näihin rakenteellisesti ja positionally määrättyihin piirteisiin. Habituksien ulkoistaminen käsitetään tässä perustaksi yksilön elämäntyylille. Elämän aikana habitus ja yksilöllinen elämäntyyli vaihtelevat, joskus hyvin paljonkin. Habitus on sisäistetty rakenne, jossa rakenteellisesti, positionally ja yksilöllisesti määritellyt vaikutteet lähestyvät toisiaan ja tulevat kokonaisuudeksi, joka on kulttuurinen identiteetti. Yksi kaikkein tärkeimmistä habituksen ja siten myös kulttuurisen identiteetin elementtejä ovat yksilön arvot. On sekä koko yhteiskunnan arvoja että eri ryhmien ilmaisemia arvoja, jotka vaikuttavat yksilöllisen arvorakenteen muodostumiseen. (Johansson, 1992, 27)

Bourdieu miettii, miten ihminen opii ymmärtämään ja käyttämään saatavilla olevia kulttuurisia symboleita ja artefakteja. Habitus on ensisijaisesti yksilöllinen rakenne kulttuurisella kentällä, mutta se ei ole vain yksilöllinen ilmiö. Se on enemmänkin yksilöllinen rakenne, joka on johdettu olemassaolon materiaalisista ehdoista. Tämä rakenne muotoutuu lähinnä lapsuudessa, vaikka habitusta rakennetaan koko ajan uudestaan elämän kuluessa. On kuitenkin mahdollista käyttää habituksen käsitettä selittämään yksilöllisyyden kehitystä, yksilön tietoisuutta omasta tietystä asemastaan eri kulttuurisissa systeemeissä ja omasta ainutlaatuisesta tavasta tietyn kulttuurisen identiteetin ilmaisemisessa. Oman kulttuurisen identiteettinsä kautta yksilö kehittää yksilöllisiä arvoja, tyyliä ja kulttuurista makua (Johansson, 1992, 44-46) Kulttuurisen identiteettinsä kautta yksilö pystyy ei ainoastaan ilmaisemaan ryhmiensä ainutlaatuisia ominaisuuksia, vaan myös ilmaisemaan muille ryhmille oman ryhmänsä jäsenyyden ja kuulumisen. Tällaisia kulttuurisen identiteetin ilmaisuja me usein kutsumme tyyliksi ja mauksi. Se on muodostunut yksilön kuulumisesta tiettyihin hyvinmääriteltyihin kulttuurisiin ja sosiaalisiin ryhmiin ja asenteiden, arvojen, makujen ja tyylien sisäistämisen kautta. Näin kulttuurinen identiteetti muodostuu kulttuurisessa sfäärissä. (Johansson, 1992, 48)

Hevareiden ulkoista tyyliä olen kuvailut jo alkuluvuissa, äärimuodossaan se on hyvin selkeä ja ainutlaatuinen eli helposti tunnistettavissa. Hevareiden kulttuurisen identiteetin ilmaiset on opittu sosiaalisesti, kuten minkä tahansa yhteisön säännöt. Haastatteluissa nousi koko ajan esiin sen kautta ryhmän ominaisuuksien ilmaiseminen ja samalla ryhmään kuulumattomista erottautuminen.

ON tärkeää opetella hevariuden ilmaisut sen elämän alkuaikana. Olla jäsenenä saatanaanpalvonnasta, huoruudesta, huumeista, rikoksista ja mitä erilaisimmista asioista syytetyssä kulttuurissa vaatii tiettyä asennetta. Kun rakastuu metalliin, pian huomaa että sitä pidetään yleisesti machoiluna, ei älykkäänä vaan suorastaan tyhmien ihmisten musiikkina. Jo se vaatii erilaista pukeutumista, tyyleillä joukkoon kuulumisen ilmaisua. Tietoa että on arvokas, vaikka muut ajattelisivat mitä, kykyä luottaa itseensä ja olla välittämättä muiden asenteista.

Myös hevin sanoituksissa ja bändien haastatteluissa esille nousee ajatus siitä, että haluaa tuntea olevansa jotain erilaista, massasta erottuvaa. Erottuminen muista mutta samalla tiettyyn ryhmään kuulumisen on aika keskeistä hevariudessa. Muilla tarkoitetaan kaikkia ei-hevareita, joita usein nimitetään jupeiksi. Monet käyttävät juppi-sanaa myös haukkumasanana.

Leena."Kun kuuntelee sellasta musiikkia, haluaa...tuntee ittensä varman jotenki erilaiseksi kuin jotku jupit, ei kulje samanlaisis vaatteis ku ne."

Nykyään koko yhteiskunnassakin painotetaan yksilöllisyyttä ja ihmisten valinnan vapautta melkein joka taholla, koulun opetussuunnitelmista alkaen. Näin ajatellen hevariudessa ei ole mitään erikoista, suurin osa ihmisistä haluaa olla oma itsensä, muista erottuva "persoonallinen" ihminen. Tämä ei kerro sitä että hevarien tarkoittama yksilöllisyys olisi samaa kuin yhteiskunnassa yleensä korostettu yksilöllisyys. Hevarien yksilöllisyys on samalla jotenkin erityisen huomiota herättävän erilaista, paheksunnan aikaansaamista. Ja tähän erilaisuuteen liittyy voimakkaasti erilainen vaatetus, erilainen tyyli. Varsinkin hardcorekauttaan elävällä metallistilla on tietty elämänasenne.

Hevareiden erottautuminen näkyy myös varsinaisten kulttuurisen identiteetin ilmaisujen ulkopuolella, esimerkiksi musiikin jaottelussa tiedotusvälineissä. Ero ei ole hevareiden varsinaisesti tekemä, mutta jaottelua voi käyttää apuna rajan tekemisessä hevareiden ja muiden kesken. Valtavirtamediassa metalli ja hevi tulevat esille vain lievennetyssä muodossa. Hevideoina esimerkiksi näytetään AC/DCTa, mutta hyvin harvoin Entombedia. Varsinaisten metallipäiden suosimat rankemmat kappaleet soivat hevin erikoisohjelmissa. Metalliyhtyeiden ei saa muuttua liian kevyiksi tai muuten muuttaa tyyliään trendien mukaan päästäkseen suuremman yleisön tietoisuuteen. Vaikka kyseessä olisikin musiikin

luonnollinen kehittyminen, fanit eivät sitä hyväksy. Bändit halutaan pitää itsellä, eikä joka mediassa esillä olevina kaikkien ihmisten suosikkina. Tavallaan nämä ohjelmat ovat hevareiden omaa omaisuutta, joihin ulkopuolisilla ei ole asiaa, eikä kiinnostustakaan. Oma omaisuutta ovat myös musiikkikaupoissa hevihyllyt, joita yleensä selailevat (deathhyllyjä ainakin) vain metallista pitävät. Näiden hyllyjen luona oleskelu on musiikin ostamisen lisäksi erottautumista, mutta enemmänkin sitä, että kuuluu tiettyyn ryhmään.

Konsertit ovat tietenkin oma lukunsa. Siellä ei erottauduta vaan kuulutaan joukkoon. Ulkopuolisille tästä ei ole paljon näytettävää, paitsi jos televisiosta sattuisi tulemaan juttu konsertista (eli bändi olisi tarpeeksi iso) tai seisokellaan ryhmissä konserttipaikan ulkopuolella. Tämä ero muihin (nuoriin) halutaan tuoda näyttävästi esille, mutta samalla tulee selväksi se, mihin kuuluu.

Hevareiden arvoihin vaikuttavat koko yhteiskunnan arvot. Varmasti löytyy sellaisia asioista, joissa hevarit ovat samaa mieltä yleisesti hyväksytyistä arvoista, mutta myös sellaisia joita he eivät voi hyväksyä. Monet hevarit tuntevat kristilliset, luterilaiset arvot itselleen vieraisiksi. Onko hevareilla mitään yhteisiä arvoja? Mielestäni tällaisia voi löytää. Haastatteluissa puhutaan koko ajan "siitä asenteesta tai", pystymättä sen tarkemmin selittämään mistä asenteesta on kysymys. Se on itsellenikin vaikeaa, koska tämä asenne on tietoisuudessa tavallaan sanattomalla tasolla, tunteiden puolella, artikuloinnin ulkopuolella.

Refleksiivisessä identiteetinluomisprosessissa massamedialla ja eri alojen asiantuntijoilla on tärkeä osuus. Ne tuottavat tietynlaista raakamateriaalia mielikuvista ja tietoja ihmisestä, mitä voidaan käyttää sekä identiteetin että elämäntavan prosesseissa. Kolme eri identiteettityyppiä ovat saman ilmiön eri puolia, siis yksilön kokonaisen identiteetin osia, niiden erottelu on tehty puhtaasti analyttisistä syistä, näin niiden ja koko monimutkaisen systeemin ymmärtäminen on helpompaa. Koska monet nykyiset nuorisotutkijat eivät ole ottaneet huomioon identiteetin eri komponentteja, jotkut heistä (Ziehe 1990, Willis 1989) ovat selvästi liioitelleet vakaan identiteetin puuttumista nuoruudessa. (Johansson, 1992, 49) Ainakin itselläni hevarius muutti koko identiteettiä, ei vain ulkoista tyyliä. Janita esimerkiksi laajensi hevariuden käsitettä vaatetuksesta riippumattomaksi sopimaan omaan elämäntilanteeseensa.

Nuorisotutkimuksessa kulttuurinen identiteetti on jaoteltu sen perusteella, miten yksilö on identifioitu - esim. punkkari, rokkari, hiphoppari. Jokainen näistä nuorisokulttuurin aloista on yhdistetty tiettyyn makuun vaatteissa, hiustyyliin, musiikissa ja elokuvissa. Aikaisemmin analyyseissa kulttuuristen ja sosiaalisten identiteettien välillä on yleensä nähty yhteys, ja persoonallinen identiteetin komponentti on laiminlyöty. On myös tavattu pitää kulttuurista identiteettiä melkein kokonaan sosiaalisen identiteetin määrääjänä, eli sellaisten tekijöiden, kuten luokka, rotu ja sukupuoli tuloksena. Viimeisimmissä teorioissa näkyy toisaalta tendenssi pitää kulttuurista identiteettiä jopa keskeisenä osana identiteettiä tai lähinnä yksilön henkilökohtaisten ominaisuuksien määrittelemänä. Johanssonin ja Miegelin mukaan yksilön kulttuurista kulutusta määrittelevät sekä hänen sosiaalinen asemansa että hänen ainutlaatuinen persoonallinen identiteettinsä, ei kumpikaan yksin. (Johansson, 1992, 50)

On myös muita tärkeitä voimia yksilön ulkopuolella vaikuttamassa nykynuorison kulttuuriin makuihin ja tyyliin. (Johansson, 1992, 50) Näitä ovat mm. muotiteollisuus, musiikkiteollisuus ja massamedia. Suuri osa nuorista ei kuulu mihinkään erityiseen nuorisokulttuuriin, vaan käyttävät eri kulttuurisia tuotteita (elokuvia, musiikkia, vaateita) aika homogeenisesti. Valtavirtanuorison erot ovat enemmänkin persoonallisen identiteetin, kuin kulttuurisen identiteetin alueella. Jos haluaa ymmärtää nuorisoa kokonaisuutena, ei ole riittävää tutkia vain ääripäitä (kuten tähän asti on tehty) vaan tärkeintä on ymmärtää nuorisoa majoriteettina. Koska nuorena ei olla varmoja tulevaisuudesta, on täysin luonnollista kokeilla eri rooleja ja mahdollisuuksia, mutta tämä ei tarkoita, että yksilö koko ajan muuttaisi identiteettiään. (mt. 1992, 51) Muutokset yhdessä identiteetin osassa muuttavat myös muita, mutta muutoksen määrä voi vaihdella rajustikin. Dramaattiset elämänmuutokset, joita nykyiset tutkijat ovat havainneet, voivat olla myös pettäviä, ehkä ne vain näyttävät suurilta, koska ne koskevat identiteetin näkyvintä osaa. Syvempi analyysi voisi osoittaa, että persoonallinen identiteetti ei olisi paljon muuttunut.

Hevareille kulttuurinen identiteetti on se identiteetin keskeisin osa, jos se määritellään eri makujen (musiikki ja tyyli) kautta. Kuitenkin persoonalliset toiveet, pelot, kokemukset ja näkemykset elämästä voivat johdattaa hevin ja sitä myötä hevareiden pariin ja vähitellen kulttuurisen identiteetin ilmaisujen oppimiseen ja sen arvojen ulkoistamiseen. Voi olla, että kaikki alkaakin hevareiden tyylin ulkoisesta omaksumisesta, pukeutumisesta "kovikseksi", hevarimaiseksi. Ja vasta myöhemmin hevareiden ydin, sen asenteet ja

arvot tulevat osaksi identiteettiä. Joka tapaksessa kolme identiteetin osaa, persoonallinen, sosiaalinen ja kulttuurinen ovat läheisessä yhteydessä toisiinsa, eikä niiden toisistaan erottelu ole aina helppoa tai edes tarpeellistakaan. Hevarius kuitenkin on niin kokonaisvaltainen ilmiö, että kun musiikkimakusi ja pukeutumistyyli muuttuvat, muuttuu koko ihminen; ajatukset, mielipiteet, asenteet, ystäväpiiri... Ainakin itselleni ja haastateltavillani hevi muutti koko identiteettiä, ei vain kulttuurista identiteettiä ja ulkoista tyyliä, vaan myös persoonallista. Toisaalta tämän asenteen ydin on kyllä jäänyt osaksi itseäni nyt kun vaatetus on muuttunut tavallisemmaksi ja elämässä on muitakin kiinnostuksen kohteita kuin musiikki. Jopa hardcorehevereilla identiteettiin ja sen rakentamiseen vaikuttavat myös muut seikat, laajemmat yhteiskunnalliset olot, rakenteet ja asenteet, ja hevariuteen sopimattomat persoonalliset tekijät, mutta perustana ja tärkeimpänä on hevarius, sen asenteet, tulkinnat, tyylit ja toiminnot.

Moderni identiteetti on yhtä aikaa vakaa ja epävakaa. Modernissa länsimaisessa yhteiskunnassa ihmisistä tulee markkinoiden tarjoamien identiteettien kuluttajia. Tämä ei tee identiteetistä jotain liikkuvaa ja epävakaata. Ollakseen olemassa, yksilöiden täytyy jotenkin yhdistää identiteettinsä eri osat ja kehittää omaa identiteettiään joka sisältää suhteellisen vakaita ajatussysteemeitä, tietoa, makuja, tyyliä jne. Identiteetin luomisprosessi on elämän prosessi, joka tähtää oman paikan tajuamiseen ja oman elämänhistorian jatkuvuuteen. (Johansson,1992,52)

Varhaisemman nuoruuden aikana nuoren identiteetti käy koko ajan läpi muutoksia, tarve samastua tiettyihin ryhmiin on silloin tarkeampi kuin myöhemmin. Siksi yksilö tekee helpommin selviä lausuntoja musiikkimaustaan, ilmaistakseen selvästi sen, mihin ryhmään hän kuuluu, tai ei kuulu. Parikymppisenä yksilö luottaa enemmän itseensä ja hyväksyy epäjohdonmukaisuudet luonnollisena osana identiteettiään. Tarve kuulua tiettyyn ryhmään yhdistyy haluun tulla nähdyksi omana ainutlaatuisena yksilönä tämän ryhmän sisällä.(Johanson,1992,163)

6.3 Back Off Bitch

6.3.1 Naisellisuus vs. hevi

Jätin identiteettiluvusta pois naispuolisten hevareiden analysoimisen erikseen, mutta kun puhuin hevareista, tarkoitin koko ajan sekä miehiä että naisia. Vaikka johtopäätökseni sopivat myös naisiin, analyysinä se ei vielä riitä, koska hevarius on niin vastakkaista kaikelle naisellisena pidetylle ja koska heviä on pidetty hyvin miehisenä ja jopa naisvas-
taisena. Naishevarius on tulkinnallisesti ehkä monimutkaisempi ja mielenkiintoisempi ilmiö kuin mieshevarius, ja ansaitsee mielestäni oman lukunsa.

Nojaan lähinnä omiin kokemuksiini, kun mietin naishevareita. Olen aika outo lintu naishevaripiireissä siinä suhteessa, että en yritä peitellä feminismiäni, vaan tuon sen heti ilmi, kun siihen tarvetta on. Monet tuttavani (esim. haastateltavani Janita) eivät oikein uskalla sanoa olevansa feministejä, tai eivät itseään feministiksi koe, vaikka he minun mielestäni sellaisia ovatkin. Feministi- sanalla taitaa vieläkin olla sellainen pelottava kaiku. Ei haluta olla tiukkapipoisia, rumia miestenvihaajia ja katkeria vanhojapiikoja. Ystäväni monet mielipiteet ovat kuitenkin selkeän feministisiä, olen ollut todistamassa heidän ja jonkun miehen välisiä nais/mieskeskusteluja monen monta kertaa. He ovat käytännössä feministejä ja osaavat kyllä pitää puolensa ilman mitään *teoretisointeja*.

Sukupuoli on yksi ihmisen elämää eniten jaottelevista ja määräävistä tekijöistä. Puhutaan useimpia kulttuureita läpäisevästä sukupuolisysteemistä (huom. englanniksi gender) Se perustuu biologiseen sukupuoleen (sex), joka määritellään sosiaalisesti ja muodostaa perustan jaottelusysteemille, sukupuolistetun organisoivan rakenteen. Rajat siitä, mikä on sallittua kummallekin sukupuolelle muuttuvat ajan myötä. Ennen miehinen dominointi oli jopa lailla säädettyä, nykyään naisillakin on mahdollista päästä valta-asemiin. Tästä huolimatta sukupuolisysteemi, jossa miehet hallitsevat ja naiset ovat alisteisessa asemassa, on yhä voimassa. Tämän hallinta/alisteisuus jaon kanssa yhteensopivana on olemassa luonteenpiirteiden ja arvojen jako sukupuolten välillä. (Holstein-Beck, 1995, 102)

Sosialisaatiosysteemi ei ole sama tytöille ja pojille, systemaattisia eroja luodaan molempia sukupuolia oleville lapsille. Kulttuurisella tasolla tämä näkyy feminiinisyyden- ja maskuliinisyyden -käsitteiden kautta. Ne ovat sukupuolisten roolien ilmaisuja, jotka vastaavat kulttuurissamme ja ajassamme tyypillisiä miehisinä ja naisellisina pidettyjä ominaisuuksia, kiinnostuksia ja käyttäytymistapoja. Feminiinisyyden ydinkäsitteitä ovat yhteisöllisyyden kaipuu, välittäminen, läheisyyden tarve kun taas miehisyydessä keskeisiä ovat aktiivisuus, itseluottamus ja itsetehostus. Miehillä ei sallita välittämistä, joka on yksi naisellisuuden tärkeimpiä käsitteitä. (Holstein-Beck, 1995, 111) Jaana Lähteenmaa puhuu kirjassaan *Tytöt ja Rock* (1989, 25) normaalia naista koskevasta käsityksestä, feminiinisyydiskurssista. Tämän stereotyyppisen käsityksen mukaana nainen, tahdikas, kiltti, muiden tunteiden nainen on: passiivinen, riipuvainen subjektiivinen, ei-kilpailunhaluinen, ei-seikkailunhaluinen, epävarma, ei-kunnianhimit huomioiva sekä kykenevä ilmaisemaan tunteita helposti. Jos naiseus samastetaan pehmeiden arvojen kanssa, ollaan vaarassa tukea patriarkaalisen kulttuurin luomia stereotyyppioita naisten ja miesten universaalista vastakkaisuudesta ja siten jatkaa patriarkaalisen kulttuurin perinteitä sen sijaan, että yritettäisiin murtaa niitä. (Nenola, 1986, 39)

Mikään perinteisesti naisellisena pidetty ei tuntuisi näin sopivan yhteen rockmaailman kanssa, saati sitten hevin. Lähteenmaa käyttää paljon Frith ja McRobbien käsitteitä kuvaillessaan tyttöjen ja poikien erilaista suhdetta rockiin ja sen soittamiseen. Rock muotoutui alusta lähtien varsin yhteensopimattomaksi traditionaalisen feminiinisyydiskurssin (passiivisuus, epävarmuus, kiltteys) kanssa. Se kytkeytyi yhteen miehisyyden, kapinallisuuden, seksuaalisuuden, nuorison rappion ja työväenluokkaisuuden kanssa. (Lähteenmaa, 1989, 43)

Rock on seksuaalista musiikkia, siitä on muodostunut nimenomaan miehisen seksuaalisen ilmaisua. Rock on toiminut miehisyyden foorumina. Se on tarjonnut paikan erilaisten laaja-alaisten mieskuvien ja -imagojen luomiseen, harjaannuttamiseen ja testaamiseen. Rockin kentällä on ollut mahdollista leikkiä sukupuolisuudella, siihen liittyvillä asenteilla ja myös kokeilla sen rajoja. Erityisesti nuorten miesten ja poikien on ollut mahdollista muokata omaa miesidentiteettiään vapaammin kuin muualla yhteiskunnassa. Rockin tarjoamat miehisyyden mallit ja ihanteet ovat paljon sallivampia kuin ne, joihin virallinen yhteiskunta on tarjonnut mahdollisuuden koulutuksen ja ammattiurien kautta. (Mäki-Kulmala, 1992, 59)

Nykyään naisille on jo länsimaissa tarjolla perinteisen feminiinisyydiskurssin lisäksi tasa-arvoisuutta korostava, modernin naisen diskurssi. Periaatteessa on mahdollisuus kokeilla, erilaisia rooleja, olla aktiivinen ja itsevarma, mutta samalla välittävä, äidillinen ja perinteisen naisellisen nykyajan supernainen. Nuorilla naisilla on vaikeuksia liikkua ja rakentaa identiteettiään naisellisuudesta esitettyjen ristiriitaisten lausuntojen avulla. (Ganetz, 1995,77) Miehillä tai pojilla ei ole sen helpompaa risteillä uusien rooliodotusten välillä. Toisaalta heiltä vaaditaan herkkyyttä ja kykyä ilmaista tunteitaan ja tunnustaa "naisellinen" puolensa, mutta toisaalta vanhat vaatimukset vahvasta miehisestä miehestä eivät ole kadonneet minnekään.

Uuden feminiinisyydiskurssin voisi olettaa sallivan rockin soittamisen tytöille. Tyttöjen omat kulttuuriset diskurssit suosivat kuitenkin yleensä muita harrastuksia kuin rockin soittamista. (Lähteenmaa, 1989,50). Metallissa ja raskaassa musiikissa naiset ovat olleet ja ovat vieläkin aika harvinaisia bändien jäseninä, vaikka naisia on tullut lisää ja varsinkin naislaulajia alkaa tulla yhä enemmän esiin. (esim. Manhole) Rankimmassa (death, doom ym.) musiikissa on kauan käytetty naisääniä taustalla luomaan kontrasteja miesten örinään. Naisbasistit alkavat myös yleistyä raskaan musiikin piireissä. (White Zombie, Pist-On) Rokissa on nyt naisbuumi, enkä puhu vain popin puolella vaikuttavista tyttöbändeistä. Metallissa kokonaisia naisbändejä ei ole vielä montaakaan, mutta ehkä naisten kiinnostus raskaaseen musiikkiin nousee tulevaisuudessa. Tunnen muutaman 15-vuotiaan tytön, jotka suunnittelevat oman raskaan bändin perustamista. Asennemetalliseksi luokiteltava ruotsalainen Drain on kokonaan naisbändi.

Keskeinen osa rockin seksuaali-ideologiaa on Frithin ja McRobbien mukaan se että miehille rock merkitsee kollektiivista aktiivisuutta ja naisille individualistista passiivisuutta. Toinen keskeinen piirre rockin seksuaali-ideologiassa on naisille ja miehille tarjoillun ideaaliseksuaalisuuden erilaisuus. Sukupuolten erilainen suhde rockmusiikkiin on tullut esille sekä naisten vähyydessä soittajina että rockin kuuntelukäytännöissä. Naisellisen seksuaalisuuden ideologiaa on tytöille välittänyt tytöille tehty ja heidän kuuntelemansa teinipop ja cock-rock on välittänyt yhteiskunnassa vallitsevaa maskuliinisuuden eli aggressiivisuuden ideologiaa. (Lähteenmaa, 1989,36) Cock-rocktradition huippuunvientinä Frith ja McRobbie pitävät hevirockia, jonka naiskuva on heidän mukaansa kielteinen. Sanoituksissa kyti miehisen romantiikan muoto, jonka keskeinen iskulause on "born to be wild".

Metallin oletetaan automaattisesti usein olevan jollain tavalla naisia halventavaa. Mutta onko hevi sitä ? Osa heivistä ja raskaasta musiikista on kyllä jo sanoituksiltaan naisia halventavaa. Kyseessä on 80-luvun perinteitä jatkava hard rock. Seksistä lauletaan vain ja ainoastaan miehen näkökulmasta (mikä on toki odotettavaakin miessanoittajilta, eikä sinällään tee musiikista naisia väheksyvää). Naishevari voi suojautua suosikkibändiensä sanoituksia vastaan kääntämällä ne pääläelleen. Kun lauletaan petollisesta naisesta, naispuolinen kuuntelija ajatteleekin petollista miestä. Toinen keino on olla välittämättä sanoituksista, tai kuittaamalla ne ironisiksi ja tarkoittamaan täysin päinvastaista kuin mitä niissä sanotaan. Näin mahdolliset naisia halventavat kommentit omien suosikkien suusta eivät vahingoita omia tunteita ja itsearvostusta.

En olisi femisisti, jos en löytäisi jotain vikaa hevissä ja sen suhteessa naisiin. En kuuntele sellaista rockia, joka mielestäni on turhan machoilevaa ja pullistelua. En ole kokenut seksistisenä sellaista musiikkia, jossa nainen murhataan, tai ollaan vihaisia entiselle rakastetulle. Mutta minua sen sijaan on loukannut tietynlainen naisten käyttö koristeina hevi(ja muissakin)videoissa. Silloin, kun naisten tehtävä on pönkittää miessoittajien egoa ja olla pelkästään seksiobjekteina ja miehen katseen ja halun kohteena ilman mitään muuta virkaa. Nykyään tämä tyyli on yleisintä rap-videoissa. Löytyy niitä heivistäkin ; Manowar- hevi**bandin** uusimmassa videoissa on moottoripyöriä, naisia niukoissa vaatteissa. Miksiköhän en ole koskaan sietänyt kyseisen bändin musiikkia itse?

Nykyään laulujen aiheet ovat erilaisia kuin 80-luvulla, mutta on huomattava, että naisia alentavat sanoitukset ovat olleet yleisempiä hardrockin, kevyemmän musiikin puolella. Rankemmassa hevissä keskitytään itsemurhiin, kuolemaan ja muihin piristäviin aiheisiin. Erilaisia asioita ajetaan, kuten auktoriteettien vastustamista jne, mutta naisasiaan ei kiinnitetä mitään huomiota. Jokus puhutaan rotujen välisestä tasa-arvon puolesta, mutta sukupuolten välistä tasa-arvoa ei huomioida. Joskus sanoituksissa on raiskausten vastaisia teemoja.(Esimerkiksi L7 -naispunkkyhtye, Sick Of It All-hardcorea). Naiseutta ja siihen liitettyjä ominaisuuksia tai naiseuteen liittyviä ongelmia ei pidetä taistelemisen arvoisena tai parannuksia tarvitsevana asiana. Sanoitukset eivät ole ainut tekijä hevin maskuliinisuudessa. Musiikki on kovaa ja aggressiivista, vaikka laulut välttämättä eivät ole täyttä tykytystä koko ajan. Asennekin ON hyvin miehekäs. Korostetaan itseluottamusta, auktoriteettien vastustamista ja oman tahdon ja omien mielipiteiden mukaan elämistä. Sekä esiintyjien että katsojien konserttikäyttäytymistä voi hyvinkin tulkita maskuliinisena

uhoamisena. 80-luvun poseeraukset, tietyt eleet ovat jääneet pois, mutta liikehdintä lavalla on voimakasta ja maskuliinista, myös harvoilla näkemilläni naisesiintyjillä.

6.3.2 Hevarinaiset

Lähteenmaa on konstruoinut tyttöjen ja poikien ideaalityypiset suhteet rockiin. (Lähteenmaa, 1989, 120-124) Tytön ideaalityypinen suhde rockkulttuuriin saatiin tyttöjen rocksuhdetta poikien rocksuhteesta eniten erottavista tekijöistä, ei keskimääräisyyksistä tai tyypillisyyksistä. Ideaalityypinen tyttö karttaa heviä ja perusrockia. Alakulttuurisuuntautumiseltaan hän on fani. Fanius on Lähteenmaan mukaan traditionaalisen feminiinisyyssdiskurssin rajoissa sallittu käytäntö, jonka tytöt itsekin ymmärtävät. Mutta kun fanikulttuuria tarkastelee syvemmin, huomaa, ettei edes tytön, jolla on eniten perinteistä feminiinisyyssdiskurssia muistuttava suhde rockiin, voi väittää sosiaalistuneen ja olevan edelleen sosiaalistumassa perinteiseksi naiseksi ja sopeutuvan kaikilta osin perinteisen feminiinisyyssdiskurssin vaateisiin. Fanikulttuurissa voi jopa nähdä tämän perinteisen diskurssin kannalta kiellettyjä käytäntöjä, esimerkiksi voimakkaan vasenmielisyyden ilmaiseminen ns. perusmiestä kohtaan. Edelleen ideaalityypinen tyttö kiinnittää huomiota laulujen sanoihin ja tulkintaan, haluaa ilmaista konserteissa tunteitaan. Hän lukee mieluummin tähtikulttuurin keskittävää Suosikkia kuin musiikkiin keskittävää Soundia.

Ideaalityypinen poika taas on hevari, lukee Soundia eikä Suosikkia, kiinnittää huomiota instrumentteihin. Lähteenmaan mukaan tyttöjen ja poikien erot kuuntelussa ja konserteissa käyttäytymisessä kietoutuvat heidän tyypillisesti suosimien suuntausten kanssa yhteen. Heviä kuunnellessa huomio ei ehkä niin selvästi kiinnity lauluun kuin se tekee, jos kuuntelee discomusiikkia, hevikonserttien konventioihin ei hänen mukaansa kytkeydy niin rajun ekspressiivistä käytöstä kuin teinipopkonserteissa. Edellä hahmoteltu tilanne tytön ja rockin suhteesta näyttää olevan murenemassa. (Lähteenmaa, 1989, 124)

Metallikonserteissa näkyy rajun ekspressiivistä käytöstä, mutta päältä katsoen aivan erilaista kuin teinipopkonsertissa. Edellisessä osallistutaan "miehekkään" aggressiivisesti, tunteet jotka näyttäisivät olevat pinnalla olisivat viha ja kiukku. Näitä tunteen ilmauksia ei saa automaattisesti samaistaa machoiluun. Hevikonserteissa ei itketä tai heitetä lavalle nallekarhuja vaan riehutaan muuten vaan. Hevaritytöt käyttäytyvät metallikonser-

teissa käytännöllisesti katsoen samalla tavalla kuin pojat. Ehkä tytöt eivät ole riehumisessaan yhtä rajuja ja monet jäävät vähän ulkopuolelle tai kauemmaksi kaikkein kiihkeimmästä tapahtumapaikasta, mutta tämä voi johtua tyttöjen pienemmästä koosta ja vähemmästä voimasta, jolloin loukkaantumisen vaara on suurempi. Poikien on sanottu toteuttavan ruumiillisuuttaan ulkona, esimerkiksi urheilemalla kun tytöt tekevät sitä sisätiloissa, esimerkiksi meikkaamalla. (Simonen, 1995,104) Mutta hevaritytöt voivat tehdä sitä myös julkisissa tiloissa, konserteissa riehumalla yhdessä poikien kanssa. Mielestäni tätä ei voi verrata poikabändien konsertteihin muuta kuin siinä suhteessa, että molemmissa rohkaistaan tunteiden ilmaisuun. Ruumiillisuus näkyy eri tavalla. Poikabändien konserteissa se näkyy vähän perinteisemmin naisellisena liikkumisena, eleinä jne, metallikonserteissa taas ei.

Tyttöhevereilla hevin kuunteluun ja konsertteihin liittyy asia, jota ei (hetero)poikahevereilla ole olemassa. Suurin osa hevin esiintyjistä on yhä edelleen miehiä ja siitä syntyy seksuaalista jännitettä. Esiintyjät nähdään joko seksuaalisesti puoleensavetävinä tai sitten ei. Lavalla liikehdintää, laulua ja muita puheita tulkitaan myös seksuaalisesti. Poikahevereille tätä mahdollisuutta ei hevin parissa kovin usein ole, ja he löytävätkin seksisymbolinsa muualta populaarikulttuurista, kuten elokuvista tai muusta musiikista. Tyttöillä konserteissa on myös paljon tilaisuuksia tutustua vastakkaiseen sukupuoleen, koska myös yleisöstä suurin osa on miespuolisia.

Ideaalityyppisen tytön ominaisuuksia voi nähdä hevereissa. Tytöt kiinnittävät huomiota sanoihin paljon useammin kuin pojat, joiden huomio kiinnittyy ehkä lähinnä soittoon. Varsinkin sellaisen, jotka itse soittavat jotakin instrumenttia. Tuttavani ja informanttini Susanna kuuntelee suhteellisen raskasta musiikkia, rakastaa keikoilla riehumista ja sanoitukset ovat hänelle ehkä jopa tärkein osa musiikkia. Ehkä sanoitusten tärkeys on kuitenkin enemmänkin sukupuoleen kuin itse musiikin tyyliin kuuluva seikka. Hevissäkään sanoitukset eivät ole mikään merkityksetön pakollinen musiikkiin kuuluva osa.

Lähteenmaan mukaan pojilla hevarius on ainut relevantti alakulttuuri, jonka hän rinnastaa tyttöjen fanius-ilmiöön. (1989,67) Yhteistä näillä molemmilla on intensiivinen suhde rockkulttuuriin, tietty rocklaji/tähti täyttää koko elämän, sekä rocktähten palvonta. Tyttöille fanius ei kuitenkaan ole se ainut tärkeä alakulttuurinen vaihtoehto, myös tytöt kuuntelevat heviä ja on olemassa tyttöhevereita, vaikka he hevereina ovatkin selvä vähemmistö.

Tytöille hevarius on "harvinaisempi, monimutkaisempi ja syvällisempi. Lähteenmaa sanoo, että fanit eivät pisä alatuuriaan jonakin, joka nousee heihin kohdistuvia pakkoja vastaan, mutta tyttöhevarit mieltävät alakulttuurisuutensa juuri sosiaalisia pakkoja vastaan toimimisena. Hevaritytöt eivät Ehrnroothin mukaan liiku ryhmissä, vaan hevarius on yksilöllinen ratkaisu. Se, että tyttöhevariryhmiä ei ole, voi olla yhteydessä yleiseen tytökulttuuriin. Tytöt liikkuvat muutenkin enemmän pareittain kuin ryhmissä. Tytöt ryhtyvät hevareiksi vanhempina kuin pojat, tavallaan oppivat a ratkaisu kuin pojille." Heille hevarius merkitsee musiikkimaun lisäksi joko tyyliä tai aatetta. (Ehrnrooth,1988,200). Tytöt ryhtyvät hevareiksi vanhempina kuin pojat, tavallaan oppivat ajan myötä pitämään hevistä (Lähteenmaa,s.58).

Ehrnroothin mukaan tyttöjen suosikkeja ovat kevyemmät yhtyeet. Tämä voi osittain pitää paikkansa, mutta mielestäni olisi parempi sanoa, että yleensä (mikä ei tietenkään välttämättä pidä paikkaansa jokaisen tytön kohdalla paikkaansa) tyttöjen suosikkeja ovat melodisemmat yhtyeet, mikä on eri asia kuin keveys. Tyttöys, nuoremmuus ja keveys asetetaan vastakkain poikuuden, vanhemmuuden, raskauden ja musiikillisuuden kanssa. Poikahevarit eivät kuitenkaan aseta kyseenalaiseksi tyttöjen hevarioikeuksia.

En ole hevarinaisena kokenut olevani mitenkään vähemmän arvostetumpi kuin hevaripojat, vaikka olen joutunut väittelemään naisten puolesta. Silloin tällöin täytyy puolustaa naiseutta hevarimiehille joko ihan yleisellä tasolla tai huomauttelemaan, että ei naiskitaristi/basisti/rumpalissa pitäisi mitään niin erikoista olla. Joskus kyseessä on oikea väittely ja joskus riitely on vain leikkimielistä jota kumpikaan osapuoli ei ota vakavasti. Hevareiden asenne naisiin ei eroa suuresti koko yhteiskunnan, sekä naisten että miesten asenteista eri sukupuoliin, niiden väliseen roolijakoon, oletettuihin ja toivottuihin erilaisiin ominaisuuksiin ja kykyihin. Vaikka tunnen itseni hevarina tasa-arvoiseksi, sitä en aina naisena, joka pitää hevistä tunne.

Olen tuntenut olevani samanarvoinen kaikkien miespuolisten hevareiden kanssa esimerkiksi konserteissa tai muissa tilanteissa missä metalli-ihmisiä on liikenteessä. Minua ei ole kohdeltu loukkaavasti tai alentuvasti, kun olen katsomassa bändejä. Sen sijaan puhun (mikä tärkeintä, minun kanssani puhutaan) ja väittelen tasa-arvoisesti musiikista miespuolisten hevareiden kanssa. Varsinkin keski-ikäisillä, mutta myös nuoremmilla miehillä on joskus tapana puhua naisille alentuvasti kuten lapsille, vähätellä heidän sanomisiaan. Myös käyttäytymisellään he usein yrittävät osoittaa olevansa

jotenkin naisia ylempänä ja tärkeämpiä. Hevaripoikien kanssa musiikista puhuessa en siis ole tätä kokenut. Tasa-arvon tuntemus voisi osaksi johtua siitä, että naiseuteni ja sen kautta erilaisuuteni miehiin verrattuna ei näissä tilanteissa tule korostetusti esille. Asiat, joista puhutaan kiinnostavat molempia yhtä lailla. Naishevareiden kanssa voi puhe siirtyä herkästikin perinteisesti naisellisina pidettyihin asioihin, vaatteisiin, tunteisiin, ihmissuhteisiin, vaikka silloinkin musiikki näyttelee puheessa tärkeää osaa. Haastatteluissani naiset eivät halunneet paljonkaan puhua nais- ja mieshevareiden eroista tai hevin naisvastaisuudesta. Sukupuolella ei yksinkertaisesti nähty olevan merkitystä hevarille. Sama ilmiö tulee esille Headbangers' Ballin naissoittajien ja -laulajien haastatteluissa. Vanessa Warwick kysyy melkein jokaiselta naiselta sukupuoleen liittyviä asioita, mutta usein esiintyjät eivät halua puhua siitä, vaan kuittaavat naiseutensa toisarvoiseksi tekijäksi musiikin kannalta. Kuten jo mainittu, sanoituksissakaan naisasiaa ei korosteta.

Arnett (1991b,589) on huomannut, että hevistä pitävillä tytöillä on muita ikäisiään huonompi itsetunto. Hän oli odottanut tätä tulosta, johtuen siitä tavasta, jolla naisia ja seksuaalisia suhteita hevilauluissa kuvataan. Hän huomauttaa kyllä, että näissä biiseissä käsitellään monia asioita, eivätkä naisten hyväksikäyttö tai väkivalta naisia kohtaan ole niistä tärkeimpiä. Nämä teemat ovat hänen mukaansa kuitenkin olemassa ja hevihän liitetään yleisesti naisvihaan. Tyttöjen, joilla on parempi itsetunto, luulisi hylkivän naisia alentavia sanoituksia ja metallimusiikkia yleensäkin jo sen maineen takia. Hänen mukaansa on vaikea sanoa, pitävätkö tytöt hevistä, koska se jollain tavalla ruokkii heidän emotionaalista masokismiaan vai alentaako metalli todellakin heidän itsetuntoaan.

Minulla on huono itsetunto ja olen myös aika ujo puhumaan isommassa ihmisjoukossa. Päivastoin kuin Arnett olettaa, hevarius ei ole vähentänyt, vaan lisännyt itsetuntoani. Biiseissä tulevat teemat esiin itseensä luottamisesta, siitä että ei anneta kenenkään astua varpailleen, pysytään uskollisena omille mielipiteille ja uskomuksille. Haastattavista myös Leena mainitsi haastattelun jälkeen, että tavallaan hänellä on huono itsetunto, mutta että hevi ja hevarius on parantanut sitä.

Se, että naiseutta ei sinällään arvosteta hevissä (sitä ei arvosteta muuallakaan), tai naisetkaan eivät pidä sitä olennaisena hevariudessaan, ei tarkoita että naisten täytyisi jollain tavalla tukahduttaa naiseutensa ja pakottaa itsensä maskuliiniseksi. Naiset voivat pukeutua ja meikata jopa liioitellun naisellisesti, karnevalisoiden naiseuttaan. Pukeutua

rohkeasti ja paljastavasti uhmaten vanhoja myyttejä naisen seksuaalisen aktiivisuuden ja pukeutumisen yhteydestä. Naiseuden tukahduttamisesta tai kieltämisestä ei ole mielestäni kyse siinäkään, kun naishevari pukeutuu samoin kuin mieshevarit ja esiintyjät. Sen voi nähdä naiseuden määritelmän laajentamisena ja oman kokonaisidentiteetin luomisena.

Feministit ovat syyttäneet Zieheä sokeaksi sukupuolelle, mutta paradoksaalisesti tämä on vahvistanut dikotomiaa, mitä feministit yrittävät muuten haastaa. Tytöt ovat tulleet synonyymiksi sukupuolelle (sex) ja heidän identiteettityönsä seksuaali-identiteetin etsimiselle. Vaikka se on tärkeä osa identiteetin rakentamista, se ei ole ainoa olennainen tekijä. Kysymykseen kuka olen voi toki vastata että olen, tai minusta tulee nainen, mutta myös monella muulla tavalla. Identiteetti voi perustua esimerkiksi etnisyyteen, yhteiskuntaluokkaan, johonkin yksilölliseen ominaisuuteen (Ganetz, 1995, 77) - tai vaikka hevariuteen.

Mieslaulajien teksteihin, vihaan ja raivoon voi nainenkin samastua ihan samalla tavalla kuin suomalainen voi löytää jotain tuttua yhdysvaltalaisen yhtyeiden sanomasta. Sanoituksia voi tulkita aivan oman tarpeensa mukaan, jos niiden avulla haluaa vaikka ilmaista vihaa raiskaajaa kohtaan, se on ihan mahdollista. Kaikissa yhteiskunnissa tytöistä kasvatetaan kilttejä ja kunnollisia, aktiivisuutta ja puolensa pitämistä ei rohkaista, sopivasta aggressiivisuudesta puhumattakaan (Simonen, 1995, 41) Hevin kautta tätä aggressiivisuutta on naisenkin kätevä opetella.

Naiseutta ei hylätä, vaikka sitä ei halutakaan nähdä persoonallisuuden tärkeimpänä osana. Toisten hevari- tai muiden naisten kanssa voi jutella perinteisen naisellisella tyyllillä. Konserteissa käyttäytyään aggressiivisesti, mutta ollaan silti selvästi naisia, kun katsellaan miehiä "sillä silmällä". Naisuus ei ole kadonnut mustiin vaatteisiin, maskuliiniseen konserttikäyttäytymiseen ja hevin voimakkuuteen, vaan se on yksi osa persoonallista identiteettiä ja liitetään kaikkiin hevariuden osiin. Itseluottamus kasvaa, kun tuntee olevansa jotain erikoista ja erilaista, mutta samalla kuuluvansa johonkin joukkoon. Varsinkin naisilla tietoisuus siitä, että hänet hyväksytään tasa-arvoisena ja että hän hyväksyy itsensä tasa-arvoisena yhdellä alueella tuo lisää itseluottamusta myös toisilla elämän alueilla. Manholen laulaja(tar) sanoo (esim. Headbangers' Ball, 14.4.97):

"I'm not trying to be a man out there, just a strong woman"

7. TRUE BELIEF

"Shadows haunt the night
forgive me as I die"
Paradise Lost

Aloitin työni johdannon kokemani metallikeikan kuvauksella, koska keikat ovat olleet minulle tärkeitä, mutta myös siksi että se kuvaa mielestäni tilanettani kahden kulttuurin välissä toisaalta metallimusiikin fanina ja toisaalta sen tutkijana ja sosiologian opiskelijana. Elämäni on ollut aika omituista graduni teon ajan. Olen nauttinut monesta uudesta levystä ja käynyt konserteissa ihan entiseen tapaan fanina välillä täydellisesti unohtaen että tämä on myös tutkimusaiheeni, mutta joskus olen keskustellut ystävän kanssa musiikista ja huomannut ajattelevani että "toi pitää muistaa laittaa graduun". Toisaalta olen analysoinut hevariutta ja vähän musiikkiakin tutkijana mutta joissain tilanteissa se on tuntunut mahdottomalta tehtävältä, koska itsensä ja tuntemustensa analysoiminen vaatii joskus aika paljon. Yksi näistä vaikeista tilanteista on ehdottomasti konsertit, pystyn katsomaan asioita tutkijan silmillä ennen musiikin alkua, mutta kun ensimmäiset soinnut jyrähtävät käyntiin, aivoni vaihtavat vapaalle. Tutkimustani saakin lukea pitäen mielessä mistä lähtökohdista se on tehty. En ole väittänyt olevani puolueeton, mutta olen yrittänyt analysoida hevariuden eri aspekteja systemaattisesti. En käyttänyt mitään erityistä tutkimusmetodia, esim. diskurssianalyysia, vaan otteeni on ollut enemmänkin maalaisjärkeen ja omaan kokemukseen perustuva.

En ole etsinyt syitä hevariudelle, *miksi* toisesta tulee pitkäaikainen hardcorehevari ja toisesta punkkari tai discomusiikin fani. Sillä ei mielestäni ole edes merkitystä, koska hevarius ei ole mikään ongelma mistä pitäisi päästä eroon. En ole miettinyt sitäkään, miksi toiset jäävät hevareiksi, ja toiset jatkavat eteenpäin. Miksi toisille hevin ja hevariuden merkitys on niin suuri ja antaa niin paljon, ettei sitä niin vain jätetä taakse. Aineistoni olisi pitänyt olla suurempi ja sisältää vertailukohtana esim. tietokoneharrastajia tai eläinaktivisteja. Halusin tutkia "vain" hevareiden identiteettiä ja muuta heidän

elämäänsä kuuluvaa. Alkuoletuksena oli, että ilmiö on olemassa ja mielenkiintoinen sinällään, ilman syiden ja seurausten miettimistä. Tavoitteeni oli yhdistää tutkijan ja hevin fanin näkökulmat. Fanina näkisin hevin eri tavalla kuin ulkopuolinen tutkija. Tavallaan onnistuin tehtävässäni, mutta toisaalta olisin halunnut pystyä fanina paremmin ilmaisemaan mitä hevarius ja sen eri osatekijät voivat merkitä. Myös tulkinta tästä ilmaisusta olisi ollut syvempi.

En kritisoi edellisten hevaritutkimusten metodeja, vaikka olenkin sitä mieltä että ne ovat osin puutteellisia. Eniten luin Jari Ehrnroothin teosta hevareista, hänen tulkintansa ovat kyllä kattavia, hevariutta tulkitaan suhteellisen kokonaisvaltaisesti ja ilmiön eri puolia huomioiden. Esimerkiksi birminghamilaisen nuorisotutkimuksen ongelmat hevariutta tulkittaessa tuodaan hyvin esiin. Myös tulkinnat musiikista ovat hyvin perusteltuja ja toisaalta jopa uskottavia, mutta eivät ehdottomasti sovi enää nykyheviin, ne ovat 1980-lukuun sidottuja. Ne myös menevät mielestäni pieleen keskittyessään liikaa hevin machoiluun (sitä löydetään mielestäni mitä ihmeellisimmistä yhtyeistä, kuten Metallicasta) ja ottaessaan kaiken turhan vakavasti. Muutenkaan hevistä ja hevareista ei saada hyvää otetta, asioihin ei päästä sisälle ja tulkinta jättää tavallaa kylmäksi.

Frithistä ja McRobbiesta alkaen tutkijat ovat pitäneet hevin machoilua itsestäänselvänä. Edes Lähteenmaa ei kyseenalaista sitä, vaikka tekeekin hyviä havaintoja tytöistä musiikinkuuntelijoina, sekä hevin että popmusiikin faneina. Arnett on huolissaan tyttöhevareiden itsetunnosta naisvihamielisen musiikin faneina. Yleensä ei ole pysähdytty miettimään maskuliinisen (en tarkoita machoilevaa) hevin ja raskaan musiikin mahdollisia positiivisia vaikutuksia naisille.

Graduni otsikko *Vulgar Display of Power* on Panteran levyn nimi, koska mielestäni kyseinen levy on heidän parhaansa, ja samalla se, jonka vuoksi Panteraan rakastuin. Se myös jotenkin mielestäni kuvaa hyvin hevareita. Hevareiden eleet, pukeutuminen, konsertit ja käyttäytyminen ovat joskus vähän vulgaarin, karkean tuntuista. Kaikki tämä on kuitenkin jonkinlaista vallan ja oman voiman osoittamista ja esilletuomista.

Musiikki voi muuttaa elämää ja ajatusmaailmaa. Hevarit haluavat selkeästi olla erilaisia, eikä sillä tarkoiteta pelkkää pukeutumista. Haastateltavillani hevin mukanaan tuomat asenteet ja arvot ovat jääneet elämään musiikkimaun laajetessa kevyempäänkin (täytyy

kuitenkin muistaa, että monelle hevarille kevyt voi tarkoittaa esim. hard rockiakin) suuntaan. Näin hevarius tavallaan jää elämään persoonallisuuden osaksi, vaikka ulkoisesti ehkä muututaan tavallisemmaksi. Aluksi ja hevariuden hardcorevaiheessa halutaan näyttää se, minkälaisesta musiikista pitää, ja se on helppo näyttää pukeutumalla. Näkyvä muista erottautuminen tuo lisää sitä oman erityisyyden tuntua, tietoisuutta omasta identiteetistä. Hevarit erottautuessaan samalla tuntevat kuuluvansa johonkin erityiseen ryhmään, johon muut eivät kuulu eivätkä sitä ymmärrä, joka on tavallaan ulkopuolisilta salattu. Oletetut stereotypit hevareista ja hevistä vahvistavat tätä tuntemusta omasta ryhmästä.

Heviä ei voi mielestäni sanoa naisvastaiseksi tai machoiluksi palkästään sen aggressiivisuuden tai miehekkyyden vuoksi. Tämä maineen takia hevarityttöjen olemassaolo ja tuntemukset hevariudesta ovat oikein mielenkiintoisia seikkoja analysoitavaksi. Omien kokemuksieni mukaan hevarius tuo tytölle/naiselle lisää itseluottamusta monestakin syystä. Ensinnäkin musiikki tuo esille teemoja itseensä luottamisesta, se on aggressiivista ja eteenpäinvievää. Se opettaa ihmistä, naistakin, olemaan vahva. Toiseksi musiikista puhuminen poikien kanssa on tasa-arvoista, sinulle ei puhuta kuin lapselle, eikä sinua pidetä pelkkänä koriste-esineenä. Myös tietoisuus omasta erilaisuudesta ja johonkin ryhmään kuulumisesta tuo itseluottamusta ja turvallisuuden tunnetta myös tytöille, koska heitä ei syrjitä hevareina naiseutensa vuoksi. Eivät hevarimiehet silti mitään erityisen naisystävällisiä tai femisistejä ole, heillä on samat asenteet ja odotukset sukupuolista kuin muillakin miehillä (ja naisilla). Halusin vain korostaa työssäni erityisesti hevin "hyötyjä" naispuolisille hevareille, koska se puoli on yleensä jäänyt vähemmälle huomiolle.

Hevariuden merkitys kokonaisidentiteetille on valtaisa, mutta sillä on muitakin merkityksiä. Ei saa unohtaa musiikin antama mielihyvää. Hevariuden perusvaatimuksenahan on se, että rakastaa erilaista raskasta musiikkia niin paljon, että se alkaa vaikuttaa muuhunkin elämään kuin pelkkiin lyvyostoksiin. Musiikki herättää intohimoja, siitä väitellään samalla tavalla kuin urheilufanit väittelevät omien joukkueidensa puolesta. Metallia ei tietenkään ole ainoa musiikin laji, joka tuottaa mielihyvää, sen funktion täyttää mikä tahansa kuuntelijalleen mieluinen musiikki. Omasta kokemuksesta tiedän, että uuden hyvän yhtyeen tai levyn löytäminen on iso asia, siitä tekee mieli heti kertoa toisille vähänkin asiasta kiinnostuneille ihmisille. Musiikin kuuntelu

yksin, kavereiden kanssa, konserteissa tai ravintoloissa antaa monenlaisia kokemuksia. Musiikki voi rauhoittaa, kun on huonolla tuulella. Se voi auttaa rentoutumaan kun jännittää, hyppimään taivaaseen kun on jo ennestään iloinen. Konserteissa musiikin kanssa voi ilmaista kaikkein primitiivisimpiä tunteita, unohtaa kaikki estot ja antautua musiikin ja tunteidensa vietäväksi. Siellä on sallittua huutaa, hyppiä ja pomppia, kun muuten suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa ei rohkaista kovin selviä tunteiden ilmaisuja. Hevikonsertit eivät ole ainoita, teinipopkonserteissa ja joissain muissa raskaan musiikin konserteissa tunteiden ilmaisu on myös sallittua, jopa pakollista. Konserttejakin voi verrata tietynlaisiin urheilutapahtumiin, joissa huutaminen on myös sallittua.

Sitä yksinkertaista ja itsestäänselvää hevin merkitystä, että se tuottaa paljon mielihyvää ja rentouttaa kuuntelijaansa, ei saisi unohtaa tieteellisessäkin tulkinnassa. Loppujen lopuksihan se on tärkeintä populaarimusiikissa ja -kulttuurissa yleensäkin, huolimatta siitä, että molemmista on kiva keksiä hienoja teorioita ja erilaisia tieteellisiä tulkintoja.

LÄHTEET:

- Arnett, J. Adolescents and Heavy Metal Music: From the Mouths of The Metalheads, Youth and Society, Vol.23, No.1,1991,76-98
- Arnett, J. Heavy Metal Music and Reckless Behavior Among Adolescents, Journal of Youth and Adolescence, Vol.20,No.6,1991,573-591
- Arnett ,J. Three Profiles of Heavy Metal Fans: A Taste For Sensation and a Subculture of Alienation, Qualitative Sociology, Vol. 16,No. 4, 1993, 423-443
- Boethius, Ulf. Youth, Media and Moral Panics teoksessa Fornäs ja Bolin (toim.) Youth Culture in Late Modernity, 1995
- Bromley, D.G. The Satanic Cult Scare, Society; 1991, 28, 4(192) May-June, 55-66
- Ehrnrooth, Jari. Dynamics of Modern Reading: Approaching the Reader's construction of Music Video Narratives, teoksessa Construction of Youth,(toim. Ehrnrooth, Jari ja Siurala, Lasse), 1991, Finnish Youth Research society, HKI
- Ehrnrooth, J. Myytit, Tyyli ja Alakulttuuri, Tapaustutkimus Hevareista Joensuun Nuorisotaloyhteisössä. Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja; No.83, 1988
- Ehrnrooth, J. Rocksian myyttinen seksuaalimaisema, teoksessa Lähteenmaa (toim.) Rokin seksuaalisuus, 1989
- Epstein,Pratto, Skipper. Teenage Behavior Broblems and Preferences for Heavy Metal and Rap Music: A Case Study of a Southern Middle School, Deviant Behavior; 1990, 11, 4, Oct-Dec, 381-394
- Fornäs, Johan. Youth Culture and Modernity teoksessa Fornäs ja Bolin (toim.) Youth Culture in Late Modernity, 1995
- Ganetz,Hillevi. The Shop, The Home and Femininity as a masquarade teoksessa Fornäs ja Bolin(toim.) Youth Culture in Late Modernity, 1995
- Garvey, Blood. Interesting Times, Cultic Studies Journal; 1991, Vol. 8(2), 151-190
- Grossberg, Lawrence. Mielihyvän kytkennät, Risteilyjä populaarikulttuurissa, Vastapaino, TRE, 1995
- Halme,Lasse. Rockin syvin olemus, Filosofia, uskonto ja rock, HKI,1994

Holstein-Beck, Sabina. Consistency and Change in the Life of Young Women teoksessa Fornäs ja Bolin (toim.) Youth Culture in Late Modernity, 1995

Irzcinski, J. Heavy Metal Kids: Are they dancing with the devil?, Child and Youth Care Forum; 1992, Feb, Vol. 21(1) 7-12

Johanson, Thomas. Miegel, Fredrik, Do The Right Thing, Lifestyle and identity in contemporary Youth Culture, 1992

Joyner, St. Lawrence. The Effects of Sexually violent rock music on males' acceptance of violence against women, Psychology of Women Quarterly, 15, 1991

Kaskinen, H. Rockin Eliitti ja Eliitin Rock - Rockin Kulttuurikamppailu Suomessa. Tutkimuksia, Sosiologian ja Sosiaalipsykologian laitos, Tampereen Yliopisto, TRE, 1989

Kurkela, Kari. Nuoren Aggressiivisuus ja Musiikki Teoksessa Alajärvi ja Suurpää (toim.), Näin Nuoret, Näkökulmia Nuoruuden Kulttuureihin, 328 -357, 1995

Lähteenmaa, Jaana. Alakulttuuriteorian nousu ja tuho Teoksessa Alajärvi ja Suurpää (toim) Näin Nuoret, näkökulmia nuoruuden kulttuureihin, 95-128, 1995

Lähteenmaa, J. Tytöt ja Rock, 1989

Martin, Clarke, Pearce. Adolescent Suicide: Music Preference as an indicator of vulnerability, Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry; 1993, May, Vol. 32(3), 530-535

Meller, Leo. Rock, Kuva ja Sana, 1985

Mäki-Kulmala, Airi. Initiaatio ja alakulttuuri, Acta Universitatis Tamperensis ser A, vol. 383, TRE, 1993

Mäki-Kulmala, A. Rock-musiikki ja maskuliinisuus alakulttuurin ethoksena ,teoksessa Nuorisotyön päämääriä etsimässä, Tampereen yliopiston kasvatustieteen laitos, B, TRE, 1992

Nenola, Aili. Miessydäminen nainen, Naisnäkökulmia kulttuureihin, Helsinki, 1986

Näre, Sari. Tyttöjen ja poikien sankarikäsityksiä, Kansalaiskasvatuksen keskus, Helsinki, 1991

Oletko sinä sokea?- lehtinen, Herätysseuran Kirjapaino, Suolahti 1986

Peltonen, Eeva. Tiedostaminen naisliikkeen ja naistutkimuksen strategiana, Tasa-arvojulkaisuja, Sarja D: Naistutkimusraportteja 4/1988, Helsinki

Pulling, Pat. Noidankehässä, Kuva ja sana, Hki, 1993

Rosenbaum, J.L ja Prinsky, L. The Presumption of Influence: Recent Responses to Popular Music Subcultures, Crime and Delinquency, Vol.37, No.4, 1991, 528-535

Simonen, Leila. Kiltin tytön kapina, Muistot, ruumis ja naiseus, Naistieto ky, 1995

Singer, Levine ja Jou. Heavy Metal Music Preference, Delinquent Friends, Social Control and Delinquency, Journal of Research in Crime and Delinquency; 1993, 30, 3, Aug, 317-329,

Stuck, Gundlach ja Reeves. The Heavy Metal Subculture and suicide, Suicide and Life Threatening Behavior 1994, 24, 1, Spring, 15-23

Took ja Weiss. Relationship Between Heavy Metal and Rap Music and Adolescent Turmoil: Real or Artifact? Adolescence, Vol.29, No. 115, Fall, 1994

Wager, Maaret. Nainen vai tutkija? Tutkijanaisen identiteetti teoksessa Heinämaa Sara, Naisen Tieto, 11-32, 1989

Ziehe, Thomas. Uusi Nuoriso. Epätavallisen oppimisen puolustus, Vastapaino, TRE, 1991

LIITE 1.

HAASTATTELUJEN RUNKO

Pyrin keskustelemaan haastateltavien kanssa aika vapaasti valitsemistani aihepiireistä. Tarkoitus on kuitenkin käydä läpi samat asiat jokaisen kanssa, vaikka yksilöllisiä eroja luultavasti syntyykin haastattelun kulussa

1.HEVI

Ensin tiedustelen haastateltavan omaa suhdetta heviin, musiikkimakua, mikä hevissä viehättä-, miten siitä on alunperin kiinnostunut, miten ja kuinka usein heviä kuuntelee. Haluan myös tietää suhteen muuhun musiikkiin (disco, muu rock, uuspunk, grunge yms) Pyydän hevin määritelmää, tietoa eri alalajeista ja mielipidettä hevin nykytilasa rockmusiikin kentällä

2.HEVARIUS

Kuka on hevari?

Kuka hevარიuden määrittelee ja millä perusteilla?

Miksi pukeutua hevarityyliseksi, miksi musiikin kuuntelu ei riitä? Mitä hevarius antaa?

Mitä hevarius merkitsee; sekä itselle ja laajemmin

Mikä hevარიudessa on tärkeintä (käyttäytymisessä, hevარიuden ilmaisemisessa)?

Onko hevareilla joitain sääntöjä joita noudatettava

Millaisia eri ryhmiä hevareissa on, miten ne erotellaan toisistaan?

Hevaritytöt ? Tyttö- ja poikahevareiden erot? Merkitseekö hevarius tytöille eri asioita kuin pojille? Ovatko hevaritytöt maskuliinisempia kuin muut tytöt?

3. ULKOPUOLISET

mitä mieltä erilaisista syytöksistä ja hevinvastaisista mielipiteistä, onko tuntenut niitä olevan, jos on, missä ja miten

uskonnolliset- saatananpölvonta

feministinen ja "asiatunteva" - machoilu

pmrc kapina ja ongelmakäyttäytyminen

LIITE 2

Mainitut konsertit:

*Amorphis; 25.10.1996 Jyväskylä, Lutakko
 Guns N'Roses; 14.8.1991 Helsinki, Jäähalli
 Metallica; 16.12.1992, Helsinki, Jäähalli
 1.6.1993 Helsinki, Oulunkylän Urheilupuisto
 Pantera; 21.9.1994 Helsinki, Jäähalli
 Paradise Lost; 3.10.1995 Helsinki, Tavastia
 juhannus 1995, Kauhajoki, Nummirock-festivaali
 *Sentenced; 22.2.1997 Jyväskylä, Lutakko

*Havainnoitu tarkemmin

RUMBAT:

nro. 12/95 (Paradise Lost +muita raskaita yhtyeitä Meshuggah ja
 Demolition)
 1/97 (Cradle of Filth, My Dying Bride ja Cathedral + COC)

Laulujen sanat Järjestyksessä:

1. Amorphis; Black Winter Day, levyllä Tales From the thousand Lakes, 199
2. Metallica; One, ...And Justice For All, 1989
3. Machine Head; Davidian, Burn My Eyes, 1994
4. Metallica; Whiplash, Kill 'En All, 1983
5. Metallica; Master of Puppets, Master of Puppets, 1986
6. Fear Factory; Self- Bias Resistor, Demanufacture, 1995
7. Paradise Lost; As I Die, Shades of God, 1992

OTSIKOT:

1. In The Beginning, Amorphis (Tales From the Thousand Lakes)
2. Into the Pit, Headbangers' Ball
3. Ten Ton Hammer, Machine Head (The More Things Change...)
4. Slaves to Metal, Manowar
 - 4.1 Albert la a Headbanger, Voodoocult ()
 - 4.2 Whiplash, Metallica (Kill 'Em All)
5. Plague Rages, Napalm Death (Fear, Emptiness, Despair)
 - 5.1 Number of the Beast, Iron Maiden (Number of the Beast)
 - 5.2 Mother, Danzig ()
6. ...And Justice For All, Metallica (And Justice For All)
 - 6.1 Blashyrk, Immortal ()
 - 6.2 Self-Bias Resistor, Fear Factory (Demmanufacture)
 - 6.3 Back Off Bitch, Guns N'Roses (Use Your Illusion I)
7. True Belief, Paradise Lost (Icon)